

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- รายชื่อผู้ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์
ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์दानวัน ศิลปสมบัติ หัวหน้าหมวดนาฏศิลป์ละครคน ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์
(ตัวพระ) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
2. อาจารย์กนกวรรณ วรรณมาศ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ (ตัวนาง) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
3. อาจารย์เรวดี ภมรสูตร อาจารย์ประจำวิชา วิธีสอนวิชาเฉพาะ (นาฏศิลป์)
วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

รายชื่อผู้ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ก่อนเรียนและหลังเรียน

1. นางสาวกุสุมาลย์ สุทธิ ปรินญาครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) สาขานาฏศิลป์ไทย
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์
โรงเรียนพระหฤทัยเชียงใหม่
2. นางสาวอินทิรา ศักดิ์สุริยา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปม.ช.)
สาขานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชา
ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. นายวรสรวง สุทธิสวรรค์ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปม.ช.)
สาขานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชา
ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

- รายชื่อผู้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

รายชื่อผู้ให้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

1. อาจารย์ฉวีวรรณ	อยู่เย็น	โรงเรียนวัดหนองป่าครั่ง
2. อาจารย์ขจิต	ฤทธิ์มณี	โรงเรียนวัดดอนจั่น
3. อาจารย์กัลยา	สุนิหงษ์	โรงเรียนวัดเจ็ดยอด
4. อาจารย์สดศรี	มุ่มบ้านเช่า	โรงเรียนบ้านโป่งน้อย
5. อาจารย์จิตรา	พรหมชินวงศ์	โรงเรียนบ้านห้วยทราย
6. อาจารย์นงค์นุช	ศิริชัย	โรงเรียนชุมชนวัดท่าเดื่อ
7. อาจารย์ปานทอง	บุญประสงค์	โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ
8. อาจารย์กมลวรรณ	บุญกล้า	โรงเรียนวัดป่าต้น
9. อาจารย์จินตนา	พุ่มระวีรุ์	โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย
10. อาจารย์สุวดี	วัชรโพธิ์	โรงเรียนบ้านท่าเมืองล่าง
11. อาจารย์นภาพร	ชาติประทุม	โรงเรียนท่าศาลา
12. อาจารย์อุบล	พันธุวัฒน์	โรงเรียนวัดช้างเคียน
13. อาจารย์ศิริจรรยา	นงนุช	โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 1
14. อาจารย์สายทอง	จันทบูรณ์	โรงเรียนวัดร่องอ้อ
15. อาจารย์วณิ	สายดำ	โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย

ภาคผนวก ค

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

- คู่มือการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง
- เอกสารหมายเลข 1
- เอกสารหมายเลข 2
- บทถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น
- บทถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน
- แบบฝึกหัด เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น
- แบบฝึกหัด เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

คู่มือการใช้

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

เรื่อง

ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

และ

ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

โดย จารุณี ลิ้มปนานนท์

คำนำ

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองนี้ ผู้จัดทำได้เสนอความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการรำรำเบื้องต้น (นาฏยศัพท์, ภาษาท่า) และความรู้เกี่ยวกับการรำอริษฐาน ในรูปแบบของสื่อประสม อันประกอบด้วย เอกสารรูปภาพประกอบคำบรรยาย แถบบันทึกเสียง และเทปวีดิทัศน์ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์เป็นอย่างมาก อันจะเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่ครูผู้สอนโดยตรง ในการนำไปถ่ายทอดแก่นักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไปในการศึกษาและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

จารุณี ลิ้มปนานนท์

ผู้จัดทำ

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำ	75
สารบัญ	76
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	77
การกำหนดผู้เรียนผู้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง	78
ส่วนประกอบของชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง	78
คำแนะนำในการใช้	79
แผนภูมิ งานการเรียนรู้เรื่องลักษณะการรำรำเบื้องต้น	81
แผนภูมิ งานการเรียนรู้เรื่องภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน	82
ความสัมพันธ์ของงานการเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	
- เรื่องลักษณะการรำรำเบื้องต้น	83
- เรื่องภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน	86
ข้อเสนอแนะอื่นๆ	88

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทางนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดย
 - 1.1 เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อใดเป็นความหมายของนาฏยศัพท์
 - 1.2 เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้มือ ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
 - 1.3 เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้มือ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
 - 1.4 เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้มือให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
 - 1.5 เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
 - 1.6 เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
 - 1.7 เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้าให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
 - 1.8 เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อใดเป็นความหมายของภาษาท่าที่ถูกต้อง
 - 1.9 เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง
 - 1.10 เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติภาษาท่า ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อภาษาท่าที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง
 - 1.11 เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าให้ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการรำอริษฐาน โดย
 - 2.1 เมื่อกำหนดข้อความคำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรำอริษฐาน ผู้เรียนสามารถเลือกตอบได้อย่างถูกต้อง

2.2 เมื่อกำหนดชื่อของเครื่องดนตรีให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำอริษฐานได้อย่างถูกต้อง

2.3 เมื่อกำหนดรูปแบบการแต่งกาย ผู้เรียนสามารถจำแนกลักษณะของเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงรำอริษฐานได้อย่างถูกต้อง

2.4 เมื่อกำหนดชื่องานต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถเลือกโอกาสที่ใช้ในการแสดงรำอริษฐานได้

2.5 ผู้เรียนสามารถร้องเพลงอริษฐานได้อย่างถูกต้องตามจังหวะและทำนองเพลง

2.6 เมื่อเปิดเพลงอริษฐานจากแถบบันทึกเสียง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาษาท่ารำประกอบเพลงอริษฐานได้อย่างถูกต้อง

2.7 เมื่อกำหนดคำอธิบายของภาษาท่าที่ใช้รำประกอบเพลงอริษฐาน ผู้เรียนสามารถจำแนกท่ารำให้ตรงกับเนื้อร้องได้

2.8 เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าที่ใช้รำประกอบเพลงอริษฐาน ผู้เรียนสามารถจำแนกท่ารำให้ตรงกับเนื้อร้องได้

2.9 เมื่อกำหนดเนื้อร้องเพลงอริษฐานให้ ผู้เรียนสามารถเลือกตอบได้ว่าจะต้องใช้ท่ารำใด

การกำหนดผู้เรียน/ผู้ใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองนี้ เหมาะสำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง ในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการรำรำเบื้องต้น และความรู้เกี่ยวกับการรำอริษฐาน

ส่วนประกอบของชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองนี้ ประกอบด้วย

1. เอกสารหมายเลข 1 คือ เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการรำรำเบื้องต้น ได้แก่ นาฏยศัพท์ และภาษาท่า โดยมีคำบรรยายประกอบภาพโดยละเอียด จำนวน 1 เล่ม
2. เอกสารหมายเลข 2 คือ เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เครื่องดนตรี

เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง เนื้อร้องเพลงอธิษฐาน และการฝึกปฏิบัติภาษาท่า
รำประกอบเพลงอธิษฐาน โดยมีคำบรรยายประกอบภาพโดยละเอียด จำนวน 1 เล่ม

3. แดบบันทึกละเสียง การฝึกปฏิบัติร้องเพลงอธิษฐาน ตามผู้สาธิตและตามเสียงเพลง
จำนวน 1 ม้วน

4. เทปวิดีโอทัศน์ ประกอบการฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น
(นาฏยศัพท์, ภาษาท่า) และภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน จำนวน 1 ม้วน

5. ของบรรจุแบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง) จำนวน 1 ของ

6. ของบรรจุใบเฉลยแบบฝึกหัด จำนวน 1 ของ

7. คู่มือการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง จำนวน 1 เล่ม

8. กล่องบรรจุ จำนวน 1 กล่อง

คำแนะนำการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

1. ศึกษาเอกสารหมายเลข 1 (ลักษณะการรำรำเบื้องต้น)

- ศึกษาความหมายของนาฏยศัพท์
- ศึกษารูปภาพประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับนาฏยศัพท์

2. ฝึกภาคปฏิบัติจากเทปวิดีโอทัศน์เรื่องลักษณะการรำรำเบื้องต้น (นาฏยศัพท์) โดย
ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามผู้สาธิตในเทปวิดีโอทัศน์ (ในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติตามไม่ทันหรือยังไม่เข้าใจ
สามารถย้อนภาพกลับเพื่อศึกษาใหม่ก็ได้)

3. ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ด้วยตนเองจนเกิดความคล่องแคล่ว

4. ศึกษาเอกสารหมายเลข 1 (ลักษณะการรำรำเบื้องต้น)

- ศึกษาความหมายภาษาท่า
- ศึกษารูปภาพประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับภาษาท่า

5. ฝึกภาคปฏิบัติจากเทปวิดีโอทัศน์ เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น (ภาษาท่า) โดย
ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามผู้สาธิตในเทปวิดีโอทัศน์ (ในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติตามไม่ทันหรือยังไม่เข้าใจ
สามารถย้อนภาพกลับเพื่อศึกษาใหม่ได้)

6. ฝึกปฏิบัติภาษาท่าด้วยตนเองจนเกิดความคล่องแคล่ว

7. ทำแบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง) เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

8. ตรวจคำตอบจากใบเฉลยด้วยตนเอง เมื่อทราบว่าข้อไหนผิด ควรย้อนกลับไปศึกษาให้เข้าใจอีกครั้งหนึ่ง

9. ศึกษาเอกสารหมายเลข 2 (ความรู้เกี่ยวกับการร้องเพลง)

10. ฝึกปฏิบัติการร้องเพลงพื้นฐานจากแถบบันทึกเสียง (ด้าน A) จนสามารถร้องเพลงได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว

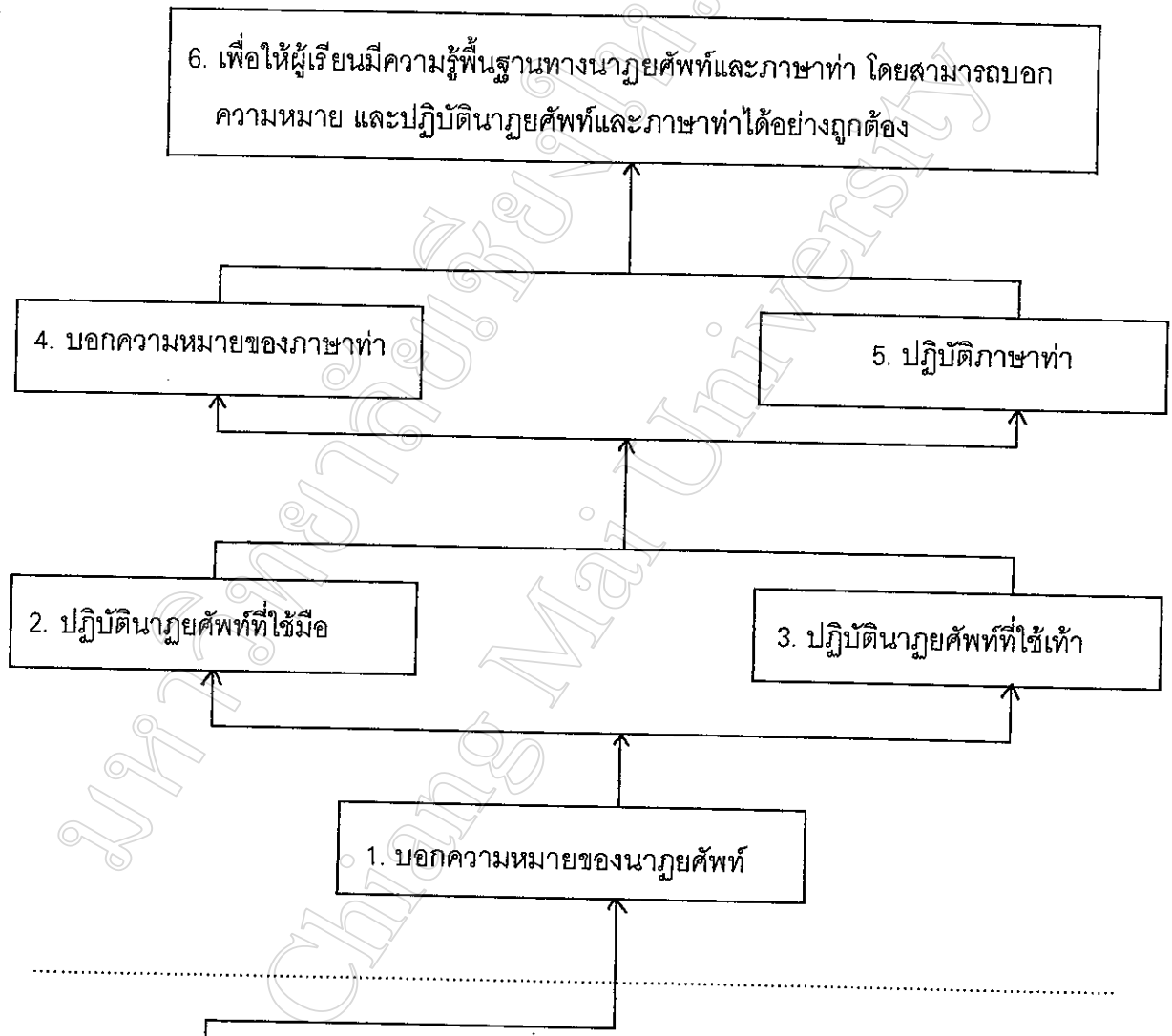
11. ฝึกภาคปฏิบัติจากเทปวีดิทัศน์ เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงพื้นฐาน โดยผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามผู้สาธิตในเทปวีดิทัศน์ ในกรณีที่ปฏิบัติไม่ทันหรือยังไม่เข้าใจ สามารถย้อนภาพกลับเพื่อศึกษาใหม่ได้

12. ฝึกปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงพื้นฐานด้วยตนเอง โดยฝึกปฏิบัติตามแถบบันทึกเสียง (ด้าน B) จนสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่ว

13. ทำแบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง) เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงพื้นฐาน

14. ตรวจคำตอบจากใบเฉลยด้วยตนเอง เมื่อทราบว่าข้อไหนผิด ควรย้อนกลับไปศึกษาให้เข้าใจอีกครั้งหนึ่ง

แผนภูมิ งานการเรียนรู้เรื่อง ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

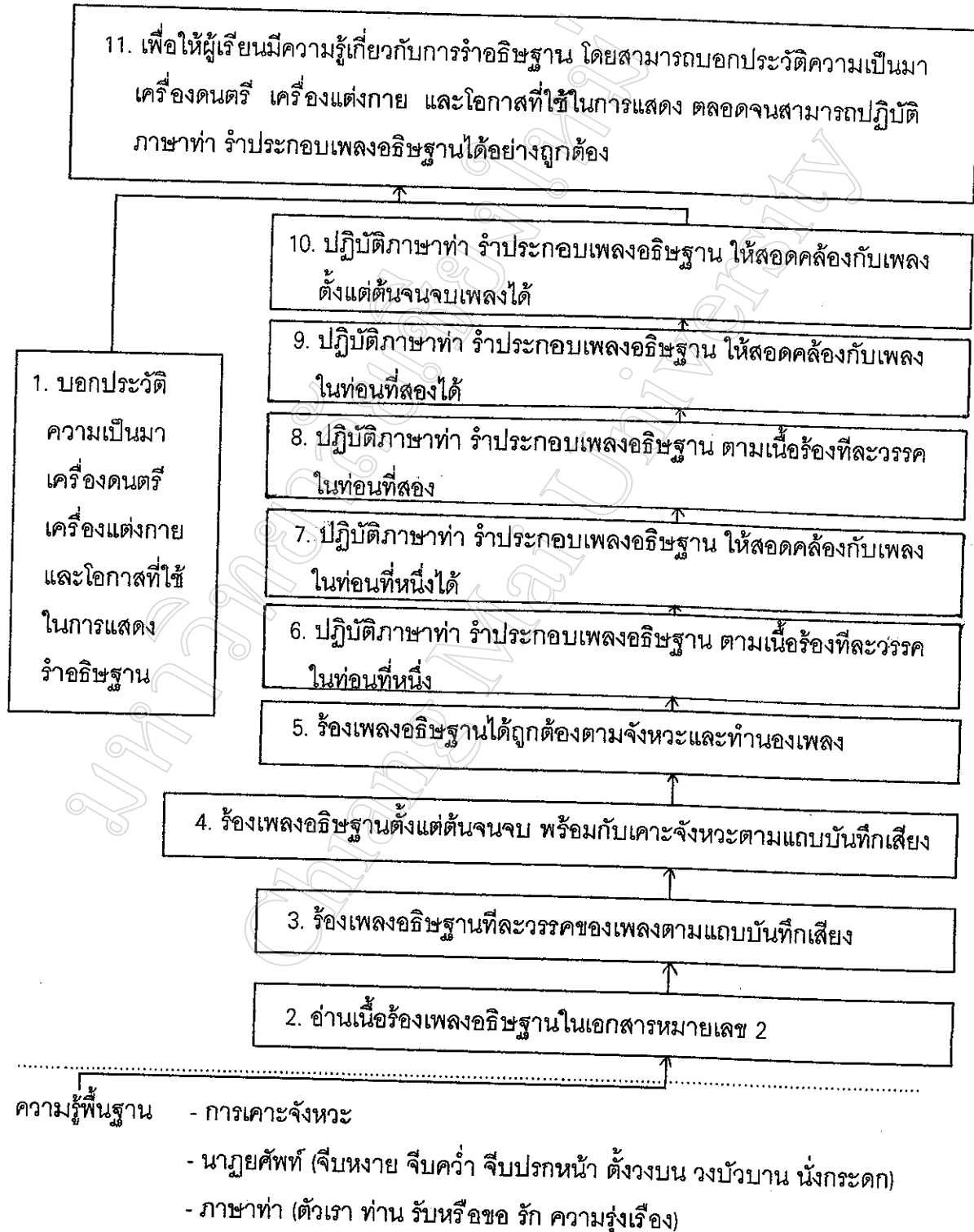

ความรู้พื้นฐาน

-ทักษะในการอ่าน การฟัง การสังเกต

-ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การใช้ข้อมือ การหักข้อมือ การเอียงศีรษะ การย่อตัว การดันปลายนิ้ว

แผนภูมิ งานการเรียนรู้เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

ความสัมพันธ์ของงานการเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เรื่อง ลักษณะการร่ำรำเบื้องต้น

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
1. บอกความหมายของ นาฏยศัพท์	1. เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อ ใดเป็นความหมายของนาฏยศัพท์ที่ ถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ
2. ปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้มือ	2. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับ การปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้มือ ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบาย ได้อย่างถูกต้อง 3. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้ มือ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบาย ที่มีความสอดคล้องกับชื่อ นาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง 4. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้ มือให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ นาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ แบบทดสอบ เลือกตอบ แบบสังเกต พฤติกรรม

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
3. ปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้ เท้า	5. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อนาฏยศัพท์ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง 6. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อนาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง 7. เมื่อกำหนดชื่อนาฏยศัพท์ที่ใช้เท้า ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ แบบทดสอบ เลือกตอบ แบบสังเกต พฤติกรรม
4 . บอกความหมายของ ภาษาท่า	8. เมื่อกำหนดข้อความชนิดต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าข้อใดเป็นความหมายของภาษาท่าที่ถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ
5. การปฏิบัติภาษาท่า	9. เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
	10. เมื่อกำหนดคำอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติภาษาท่า ผู้เรียนสามารถเลือกชื่อภาษาท่า ที่มีความสอดคล้องกับคำอธิบายได้อย่างถูกต้อง 11. เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าให้ ผู้เรียนสามารถเลือกคำอธิบายที่มีความสอดคล้องกับชื่อภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ แบบทดสอบ เลือกตอบ

ความสัมพันธ์ของงานการเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
1. บอกประวัติความเป็นมา เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย และโอกาสที่ใช้ในการ แสดงรำอิษฐาน	1. เมื่อกำหนดข้อความเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของรำอิษฐาน ผู้เรียนสามารถเลือกตอบได้อย่าง ถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ
	2. เมื่อกำหนดชื่อของเครื่องดนตรีให้ ผู้เรียนสามารถจำแนกชื่อเครื่อง ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง รำอิษฐานได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ
	3. เมื่อกำหนดรูปแบบการแต่งกาย ผู้เรียนสามารถจำแนกลักษณะของ เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงรำ อิษฐานได้อย่างถูกต้อง	แบบทดสอบ เลือกตอบ
	4. เมื่อกำหนดชื่องานต่าง ๆ ให้ ผู้เรียนสามารถเลือกโอกาสที่จะใช้ ในการแสดงรำอิษฐานได้	แบบทดสอบ เลือกตอบ

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
2. อ่านเนื้อร้องเพลง อธิษฐานในเอกสารหมายเลข 2 3. ร้องเพลงอธิษฐานที่ละ วรรคของเพลงตามแถบ บันทึกเสียง 4. ร้องเพลงอธิษฐานตั้งแต่ ต้นจนจบ พร้อมกับเคาะ จังหวะตามแถบบันทึก เสียง 5. ร้องเพลงอธิษฐานได้ ถูกต้องตามจังหวะและ ทำนองเพลง	5. ผู้เรียนสามารถร้องเพลงอธิษฐาน ได้อย่างถูกต้องตามจังหวะและ ทำนองเพลง	แบบสังเกต พฤติกรรม
6. ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ตามเนื้อร้องที่ละวรรคใน ท่อนที่หนึ่ง 7. ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ให้สอดคล้องกับเพลงใน ท่อนที่หนึ่งได้	6. เมื่อเปิดเพลงอธิษฐานจากแถบ บันทึกเสียง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ได้อย่างถูกต้อง 7. เมื่อกำหนดคำอธิบายของท่ารำ ที่ใช้ประกอบการรำอธิษฐาน ผู้เรียน สามารถจำแนกท่าให้ตรงกับเนื้อร้อง ได้	แบบสังเกต พฤติกรรม แบบทดสอบ เลือกตอบ

ทักษะย่อยในการวิเคราะห์ งานการสอน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	การทดสอบ
8. ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ตามเนื้อร้องที่ละวรรคใน ท่อนที่สอง	8. เมื่อกำหนดชื่อภาษาท่าที่ใช้รำ ประกอบเพลงอธิษฐาน ผู้เรียน สามารถจำแนกท่าให้ตรงกับเนื้อ ร้องได้	แบบทดสอบ เลือกตอบ
9. ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ให้สอดคล้องกับเพลงใน ท่อนที่สองได้	9. เมื่อกำหนดเนื้อร้องเพลง อธิษฐานให้ ผู้เรียนสามารถเลือก ตอบได้ว่าใช้ท่ารำใด	แบบทดสอบ เลือกตอบ
10. ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน ให้สอดคล้องกับเพลง ตั้งแต่ต้นจนจบเพลงได้		

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- ให้ผู้เรียนเตรียมอุปกรณ์ดังต่อไปนี้
 - เครื่องบันทึกเสียง
 - เครื่องเล่นเทปวีดิทัศน์ และเครื่องรับโทรทัศน์
 - พาน หรืออุปกรณ์ที่สามารถทดแทนได้
- ผู้เรียนควรใช้เวลาศึกษาเนื้อหาแต่ละเรื่องด้วยความต่อเนื่อง
- เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาตามเอกสาร หรือฝึกปฏิบัติตามผู้สาธิตแล้ว ผู้เรียนควรฝึกฝนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความคล่องแคล่วและมั่นใจ

เอกสารหมายเลข 1

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการร่ำรำเบื้องต้น

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ เป็นชื่อของลักษณะท่าร่ายของไทยที่สามารถสื่อความหมายกันเป็นที่เข้าใจในวงกวนนาฏศิลป์

นาฏยศัพท์เบื้องต้น ได้แก่

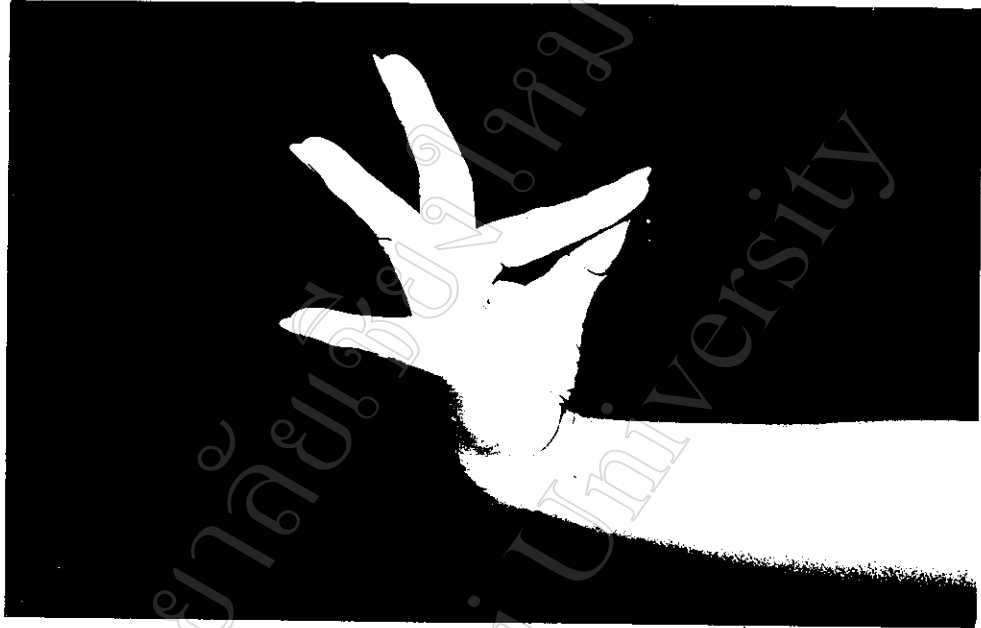
จีบ เป็นการใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้มาจรดกัน โดยปลายนิ้วหัวแม่มือจะจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง แล้วกรีดออกไปให้สวยงามคล้ายพัด การจีบมือทุกครั้งจะต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน

จีบ

จิบ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้

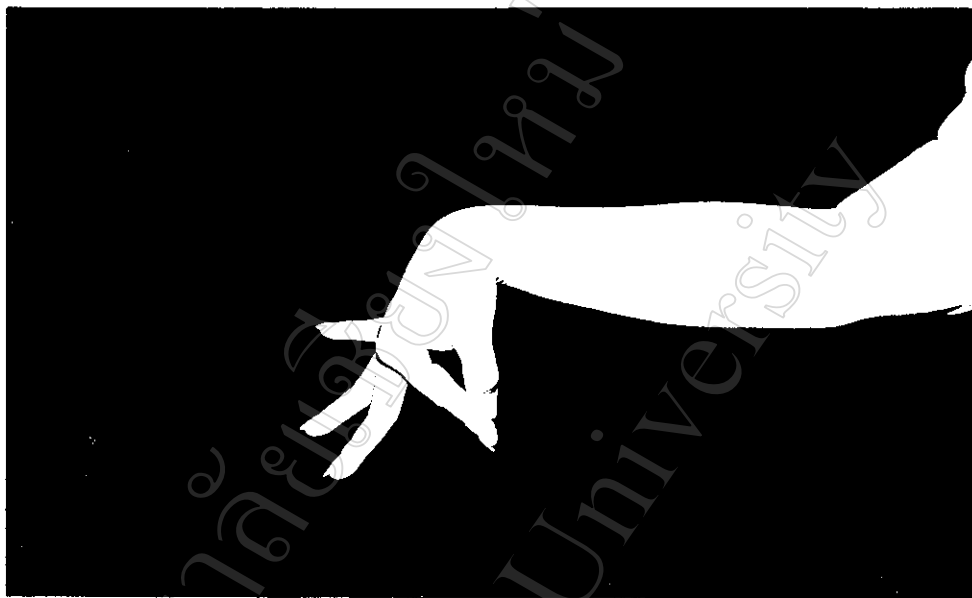
1. จิบหงาย

จิบหงาย เป็นการจิบโดยหงายท้องแขน หรือข้อมือขึ้นข้างบน ให้ปลายนิ้วที่จิบชี้ขึ้นข้างบน และหักข้อมือเข้าหาลำแขน

2. จีบคว่ำ

จีบคว่ำ เป็นการจีบโดยคว่ำท้องแขน หรือข้อมือลง ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ลงข้างล่าง และหักข้อมือเข้าหาลำแขน

3. จีบปรกหน้า

จีบปรกหน้า เป็นการจีบโดยยกส่วนแขนและมือที่จีบนั้นสูงระดับหน้าผาก หันมือที่จีบ
เข้าหาใบหน้า และหักข้อมือเข้าหาลำแขน

4. จีบปรกข้าง

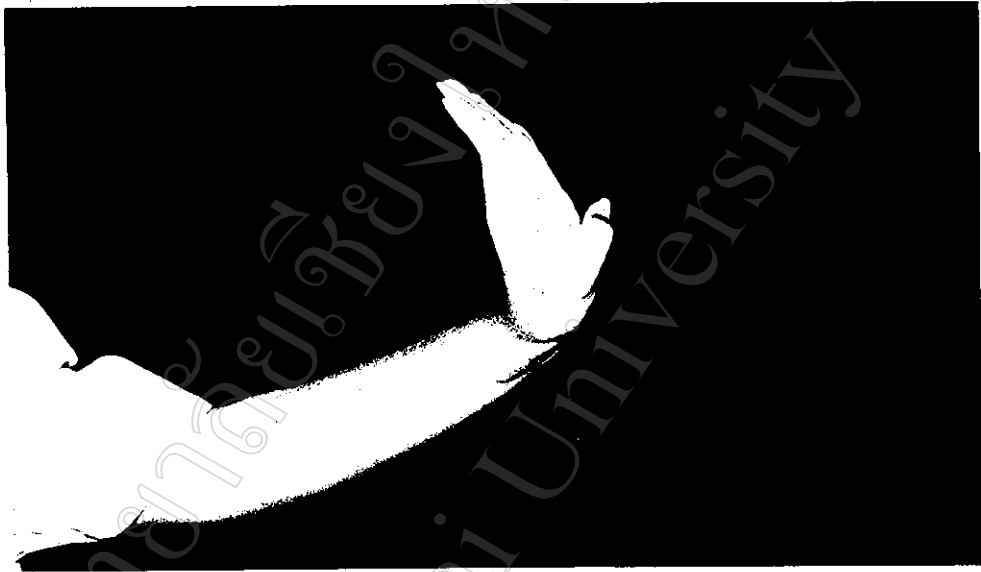
จีบปรกข้าง เป็นการจีบโดยยกสวณแขนและมือที่จีบนั้นสูงระดับแง่ศีรษะ หันมือที่จีบ
เข้าแง่ศีรษะ และหักข้อมือเข้าหาลำแขน

5. จีบส่งหลัง

จีบส่งหลัง เป็นการจีบโดยส่งส่วนแขนและมือที่จีบนั่นไปข้างหลัง แขนตั้ง พลิกข้อมือที่จีบให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบน

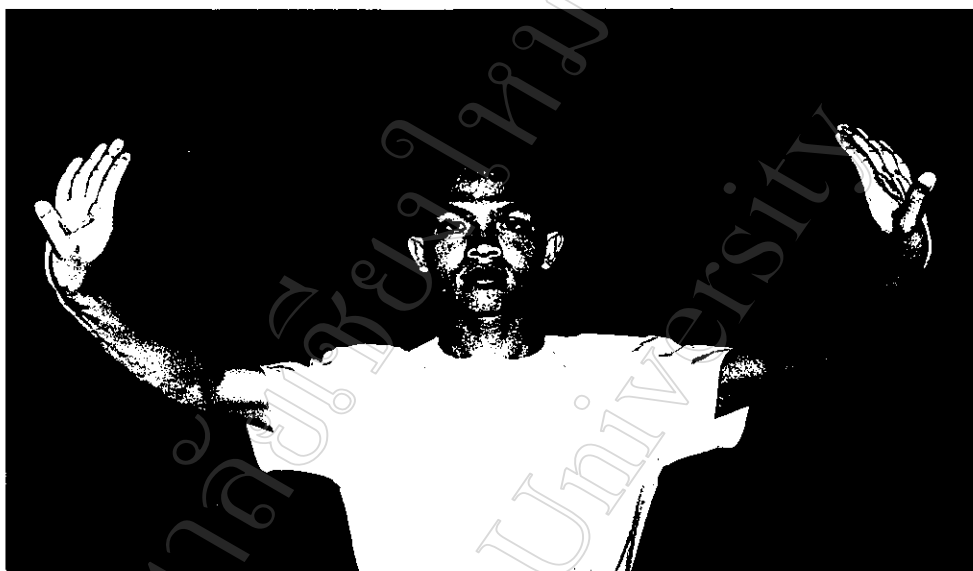
ตั้งวง เป็นการยกส่วแขนข้างใดข้างหนึ่งขึ้นให้ได้ส่วโค้ง นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน หันฝ่ามือออกด้านนอก นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย และหักข้อมือเข้าหาลำแขน

ตั้งวง

การตั้งวง แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. วงบน

วงบนตัวพระ มือจะอยู่ระดับแก้มศีรษะ ลำแขนออกไปข้าง ๆ เพื่อให้แลดูผึ่งผาย

วงบนตัวนาง มือจะอยู่ระดับหางคิ้ว ลำแขนค้อมมาข้างหน้าเล็กน้อย

2. วงกลาง

วงกลางตัวพระ มือจะอยู่ระดับไหล่ กางแขนออกไปข้าง ๆ ลำตัว

วงกลางตัวนาง มือจะอยู่ระดับไหล่เช่นกัน แต่จะต้องหุบลำแขนค่อนมา
ข้างหน้าเล็กน้อย

3. วงล่าง

วงล่างตัวพระ มือจะอยู่ระดับชายพก กันส่วนโค้งของวงออกจากลำตัว

วงล่างตัวนาง มือจะอยู่ระดับหัวเข่า ข้อเท้า กันส่วนโค้งของวงออกจากลำตัว
เพียงเล็กน้อย

4. วงบัวบาน

วงบัวบานตัวพระ มือจะอยู่ระดับแก้มศีรษะ แต่หงายท้องแขนและฝ่ามือขึ้น
ระดับสูงของวง ให้ส่วนแขนลาดจากไหล่เล็กน้อย

วงบัวบานตัวนาง มือจะอยู่ระดับหางคิ้ว แต่หงายท้องแขนและฝ่ามือขึ้น
ระดับสูงของวง ให้ส่วนแขนลาดจากไหล่เล็กน้อย

ประเท้า เป็นการใช้จุมูกเท้าแตะพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น

ลักษณะการประเท้าของตัวพระ

1. ย่อตัวลงกันเข้าออก เท้าที่ประจะเหลื่อมขึ้น มาข้างหน้าเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหลัง ดันปลายเท้าที่จะประขึ้น

2. ยกส่วนปลายเท้าขึ้นให้สันเท้าแตะกับพื้น

3. ใช้จุมูกเท้าแตะพื้น

4. ยกเท้าขึ้น

หมายเหตุ - จุมูกเท้า คือ เนื้อส่วนโค้งของฝ่าเท้าบริเวณโคนเท้า เมื่อเชิดปลายนิ้วเท้าขึ้น
- กันเข้า คือ กิริยาของเข่าข้างใดข้างหนึ่งที่กันออกไปด้านข้าง

ลักษณะการประเท้าของตัวนาง

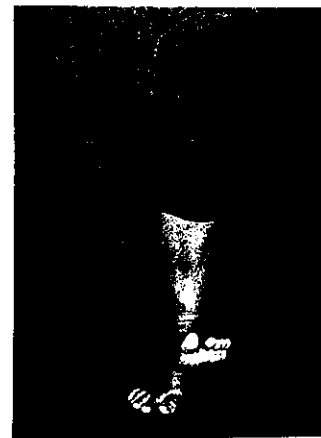
1. ย่อตัวลงไม่ต้องกันเข่าเท้าที่ประจะเหลื่อมขึ้น
มาข้างหน้าเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหลัง
ดันปลายเท้าที่จะประขึ้น

2. ยกส้นปลายเท้าขึ้นให้ส้นเท้า
แตะกับพื้น

3. ใช้จมูกเท้าแตะพื้น

4. ยกเท้าขึ้น

กระทุ้งเท้า เป็นการใช้จมูกเท้าของเท้าที่อยู่ด้านหลัง กระทุ้งเท้าลงที่พื้นแล้วยกขึ้น

ลักษณะการกระทุ้งเท้าของตัวพระ

1. ก้าวเท้าใดเท้าหนึ่งไปข้างหน้า กันเข่าออก
น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้า เท้าหลังเปิดส้นเท้าขึ้น
2. ใช้จมูกเท้าหลังแตะหรือกระทุ้ง
กับพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น

ลักษณะการกระทุ้งเท้าของตัวนาง

1. ก้าวเท้าใดเท้าหนึ่งไปข้างหน้า ไม่ต้องกันเข่า
น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้า เท้าหลังเปิดส้นเท้าขึ้น
2. ใช้จมูกเท้าหลังแตะหรือกระทุ้ง
กับพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น

กระดกเท้า เป็นการใช้ท่าร่วมต่อเนื่องกับการกระทุ้งเท้า โดยให้ยกเท้าหลังขึ้น แล้วเหินบ่วง ถีบเขาไปข้างหลังมาก ๆ หักข้อเท้าให้ปลายนิ้วชี้ลงข้างล่าง การกระดกเท้าเช่นนี้ เรียกว่า กระดกหลัง

ลักษณะการกระดกหลังของตัวพระจะต้องกันเข่า

ลักษณะการกระดกเท้าหลังของตัวนาง ไม่ต้องกันเข่า

กระดกเสี้ยว เป็นการกระดกเท้าขึ้น แต่หันหน้าขาเข้ามาทางด้านใน ให้น้ำหนักและ
ปลายเท้าหันออกไปทางด้านข้างของลำตัว จะต้องถีบเข่าออกไปด้านข้าง
ส่วนเท้าที่ยืนอยู่จะเปิดปลายเท้าและหัวเข่าไปทางด้านข้างเล็กน้อย

ลักษณะการกระดกเสี้ยวของตัวพระจะต้องกันเข่า

ลักษณะการกระดกเสี้ยวของตัวนาง ไม่ต้องกันเข่า

นั่งกระดูก การนั่งกระดูกมีลักษณะคล้ายกับการกระดูกเสี้ยว แต่ว่าผู้ร่ำจะนั่งคุกเข่ากับพื้น ให้น้ำหนักตัวอยู่ที่ส้นเท้า การกระดูกให้แยกเข่าออกให้มากที่สุด จากนั้นหันหัวเข่าที่กระดูกเข้าหาตัว หันหน้าแข้งและปลายเท้าไปด้านข้าง โดยให้หัวเข่าแตะอยู่กับพื้น ตัวพระ และตัวนาง จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ลักษณะการนั่งกระดูกด้านหน้า

ลักษณะการนั่งกระดูกด้านหลัง

จรดเท้า เป็นการใช้จุมูกเท้าข้างใดข้างหนึ่งแตะพื้น แล้วยกส้นเท้าสูงพอประมาณ ส่วนขาอีกข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก และย่อเข้าทั้งสองลง

ลักษณะการจรดเท้าของตัวพระ จะต้องกันเข่า

ลักษณะการจรดเท้าของตัวนาง ไม่ต้องกันเข่า

สะดุดเท้า เป็นอาการของเท้าที่กระทำดังนี้

ลักษณะการสะดุดเท้าของตัวพระ

1. เท้าข้างหนึ่งย่นเต็มเท้า
ย่อเข้าลงและกันเข้าออก
ใช้จุมูกเท้าข้างหนึ่งแตะพื้น
ในลักษณะจรดเท้า (ขณะที่
สะดุด จะถ่ายน้ำหนักตัว
ไปรวมที่ปลายเท้าที่จรดอยู่
โน้มตัวไปข้างหน้า)
2. โถงเท้าที่จรดไปข้างหน้า
และวางให้เต็มเท้า
เปิดส้นเท้าหลังขึ้น
3. ยกเท้าหลังเหนือพื้น
เล็กน้อย ถอนตัวกลับ
ย่นเต็มเท้า และจรด
จุมูกเท้าที่สะดุดเหมือน
เดิม

ลักษณะการสะกดเท้าของตัวนาง

1. เท้าข้างหนึ่งยื่นเต็มเท้า
ย่อเข่าลงไม่ต้องกันเข่า
ใช้จมูกเท้าอีกข้างหนึ่ง
แตะพื้นในลักษณะจรดเท้า
(ขณะที่สะกดจะถ่าน้ำหนัก
ตัวไปรวมที่ปลายเท้าที่จรด
อยู่ โน้มตัวไปข้างหน้า)
2. โถเท้าที่จรดไปข้างหน้า
และวางให้เต็มเท้า
เปิดส้นเท้าหลังขึ้น
3. ยกเท้าหลังเหนือพื้น
เล็กน้อย ยื่นเต็มเท้า
และจรดเท้าที่สะกด
เหมือนเดิม

การมัดเท้าอยู่กับที่ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

การมัดเท้าไขว้ เป็นอาการของเท้าที่กระทำดังนี้

ลักษณะการมัดเท้าไขว้ของตัวพระ

1. ก้าวเท้าไขว้กันให้เท้าหน้า
วางราบกับพื้น ส่วนเท้า
หลังใช้จมูกเท้าวางไว้กับ
พื้น และเปิดส้นเท้าขึ้น
กันเข่าออก น้ำหนักตัว
อยู่ที่เท้าหน้า

2. เมื่อจะมัดให้วางเท้าหลัง
ลง น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหลัง
และเปิดส้นเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้า
ของเท้าหน้ามัดออกไป

3. วางเท้าที่มัดราบลง
ให้น้ำหนักกลับมาอยู่
ที่เท้าหน้า

(จากนั้นยกเท้าหลังขึ้นเหนือพื้น แล้ววางจมูกเท้าลงกับพื้นเพื่อให้มัดได้อีก ทำติดต่อกันไปตามจังหวะ)

ลักษณะการมัดเท้าไขว้ของตัวนาง

1. ก้าวเท้าไขว้กันให้เท้าหน้าวางราบกับพื้น ส่วนเท้าหลังใช้จมูกเท้าวางไว้กับพื้น เปิดส้นเท้าขึ้น ไม่ต้องกันเข่า น้ำหนักตัวที่เท้าหน้า
2. เมื่อจะมัดให้วางเท้าหลังลง น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหลัง และเปิดส้นเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้าของเท้าหน้าถัดออกไป
3. วางเท้าที่ถัดราบลง ให้น้ำหนักกลับมาอยู่ที่เท้าหน้า

(จากนั้นยกเท้าหลังขึ้นเหนือพื้น แล้ววางจมูกเท้าลงกับพื้นเพื่อให้มัดได้อีก ทำติดต่อกันไปตามจังหวะ)

การมัดเท้าเสมอกัน เป็นอาการของเท้าที่กระทำดังนี้

ลักษณะการมัดเท้าเสมอกันของตัวพระ

1. วางเท้าทั้งสองข้างอยู่คู่กัน
ราบไปกับพื้น กันเข่าออก
2. เมื่อจะมัดให้ย่ำเท้าใดเท้า
หนึ่งลงเต็มเท้า ใช้มุกเท้า
อีกข้างหนึ่งมัดออกไปด้าน
ข้าง
3. วางเท้าที่มัดราบลง
ให้เท้าทั้งสองอยู่คู่กัน

(ทำติดต่อกันไปตามจังหวะ)

ลักษณะการัดเท้าเสมอกันของตัวนาง

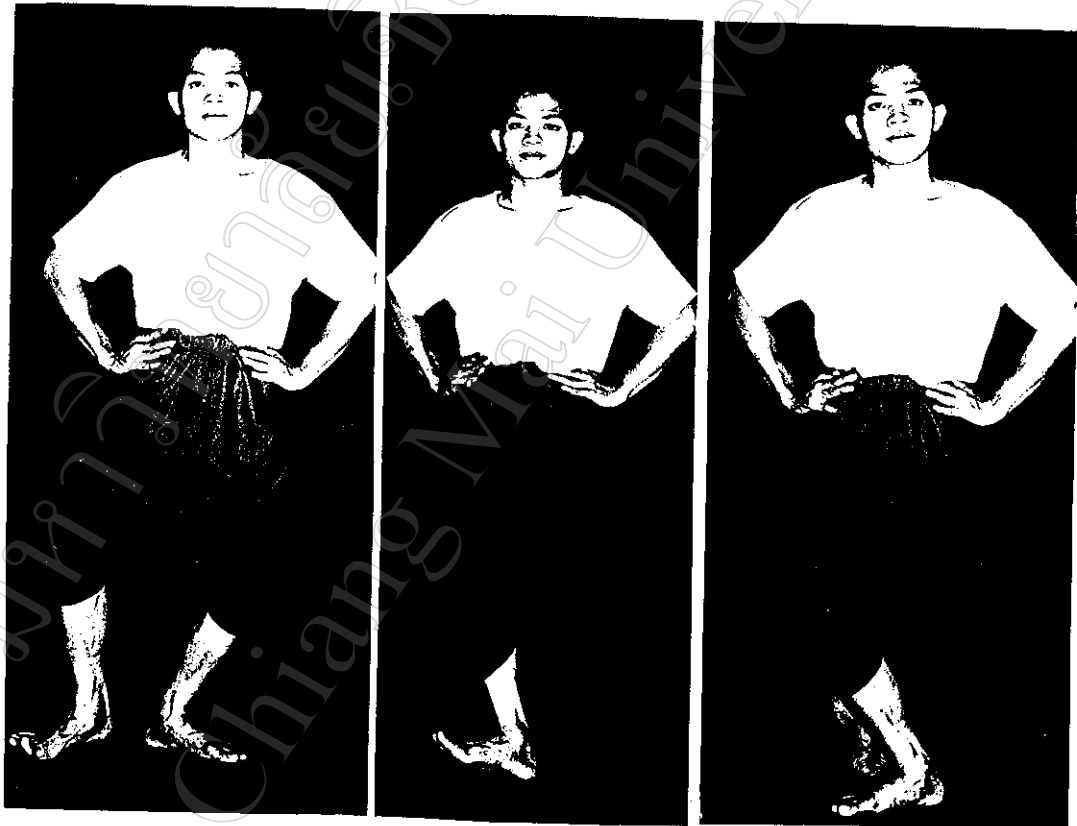
1. วางเท้าทั้งสองข้างอยู่คู่กัน
ราบไปกับพื้น ไม่ต้องกันเท้า
2. เมื่อจะรัดให้ย่ำเท้าใดเท้า
หนึ่งลงเต็มเท้า ให้อีกเท้า
อีกข้างหนึ่งถัดออกไปด้าน
ข้าง
3. วางเท้าที่ถัดราบลง
ให้เท้าทั้งสองอยู่คู่กัน

(ทำติดต่อกันไปตามจังหวะ)

การมัดเท้าเคลื่อนที่ เป็นการวางน้ำหนักตัว และเสียจุดมุกเท้าไปกับพื้นเช่นเดียวกัน กับการมัดเท้าอยู่กับที่ หากแต่จะยกเท้าก้าวไปเพื่อให้ตัวเคลื่อนที่ ถ้าเคลื่อนที่ไปทางขวาก็มัดเท้าซ้าย ถ้าเคลื่อนที่ไปทางซ้ายก็มัดเท้าขวา

การมัดเท้า ตัวพระจะต้องกันเข่า ส่วนตัวนางไม่ต้องกันเข่า

ลักษณะการมัดเท้าเคลื่อนที่ของตัวพระ
(เคลื่อนที่ไปทางซ้าย)

1. ก้าวเท้าซ้ายไปด้านข้าง
 2. มัดเท้าขวามาทางด้านซ้าย
 3. วางเท้าที่มัดราบลงให้ ยกส้นเท้าขวาขึ้นเล็กน้อย
- เท้าที่มัดอยู่ด้านหน้า ส่วนเท้าหลังเปิดส้นเท้าขึ้น

(ทำติดต่อกันไปตามจังหวะ)

ลักษณะการมัดเท้าเคลื่อนที่ของตัวนาง
(เคลื่อนที่ไปทางซ้าย)

1. ก้าวเท้าซ้ายไปด้านข้าง
ยกส้นเท้าขวาขึ้นเล็กน้อย

2. ถัดเท้าขวามาทางด้านซ้าย

3. วางเท้าที่ถัดราบลงให้
เท้าที่ถัดอยู่ด้านหน้า ส่วน
เท้าหลังเปิดส้นเท้าขึ้น

ภาษาท่า

ภาษาท่า หมายถึง ภาษาทางนาฏศิลป์ เสมือนเป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทาง เพื่อสื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้

ภาษาท่าเบื้องต้น ได้แก่

1. การยิ้ม

การยิ้ม จะใช้มือซ้ายจับ โดยยกมือที่จับสูงระดับปาก และหักข้อมือเข้าหาใบหน้า ให้ปลายนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มืออยู่ตรงกับปาก

2. การหอม หรือ ดม

การหอม หรือดม จะใช้มือซ้ายจับ ยกมือจับสูงระดับจมูก หักข้อมือเข้าหาใบหน้า
ให้ปลายนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มืออยู่ตรงกับจมูก

3. จัน หรือตัวเรา

จัน หรือตัวเรา จะใช้มือซ้ายจับหาง และวางมือจับอยู่ระดับอก

4. เธอ

เธอ จะใช้มือใดก็ได้ เป็นการชี้มือในลักษณะตะแคงมือ งอแขนเล็กน้อย

5. ท่าน

ลักษณะที่ 1

ลักษณะที่ 2

ท่าน จะใช้ส่วนทั้งหมดของฝ่ามือในลักษณะตะแคงมือระดับแนวศีรษะ หรือจะให้
ปลายมือไปสู่ผู้ที่กล่าวถึง

6. ไป

ไป จะใช้มือใดก็ได้ เริ่มต้นด้วยการจับหงายระดับหน้าอก แล้วม้วนมือนั้นออกเป็นวง

7. มา

มา จะใช้มือใดก็ได้ ให้ตั้งวงประมาณระดับหน้าอก แล้วกดปลายมือลงจับคว่ำ
ดึงมือจับเข้ามาหาลำตัว

8. รับ หรือขอ

ลักษณะที่ 1

ลักษณะที่ 2

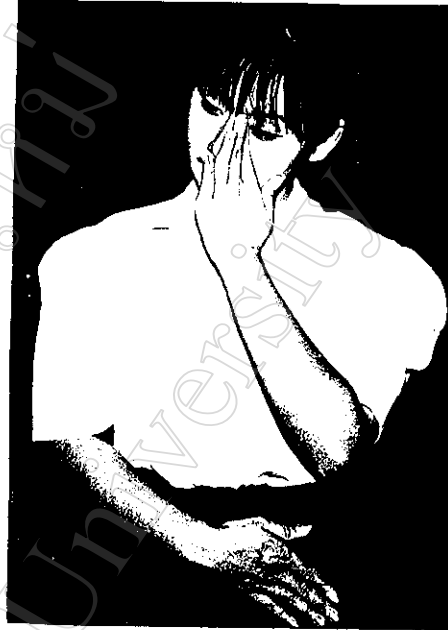
รับ หรือขอ จะใช้มือใดมือหนึ่งก็ได้ ตั้งมือระดับอก แล้วพลิกข้อมผ้ามือนหงายขึ้น
การรับ หรือขอสองมือ ตั้งมือทั้งสองให้เหลื่อมกัน แล้วพลิกข้อมผ้ามือน
หงายขึ้นพร้อมกัน

9. ปฏิเสธ

ปฏิเสธ จะใช้มือใดก็ได้ โดยตั้งมือขึ้นปลายนิ้วอยู่ระดับ แล้วสั่นปลายมือ

10. เสียใจ ร้องไห้

เสียใจ ร้องไห้ จะใช้มือซ้ายแตะหน้าผาก มือขวากุมชายพกหรือหน้าท้อง สะดุ้งตัว
ขึ้นลง แสดงอาการสะอื้น และใช้นิ้วชี้ซ้ายปาดเช็ดน้ำตา ส่วนมือขวา
เหมือนเดิม

11. โกรธ

ลักษณะที่ 1

จะใช้ฝ่ามือขวาถูที่คอใต้โหนก
พร้อมกับเอียงศีรษะด้านขวา

ลักษณะที่ 2

จะใช้ฝ่ามือขวาถูที่อก

12. รัก

รัก จะใช้มือประสานกันบนอก ปลายนิ้วทั้งสองข้างแตะฐานไหล่ กิจกรรมแบบนี้
อาจหมายถึง การห่มผ้าก็ได้

13. อาย

อาย จะใช้มือใดก็ได้แตะที่แก้ม เอียงศีรษะด้านซ้าย ก้มหน้าลงเล็กน้อย

14. เป็นทุกข์

เป็นทุกข์ จะใช้มือประสานกันระดับหน้าท้อง ปลายมือทั้งสองแตะกระดูกเชิงกราน

15. ร่าเริง เบิกบาน

ภาพที่ 1

จับหางสองมือรวมที่หน้าอก

ภาพที่ 2
ม้วนจีบออกเป็นดั่งวงกลาง

ภาพที่ 3
กระแทกท้องแขนเหยียดตึงระดับไหล่

16. ความรุ่งเรือง

ความรุ่งเรือง ใช้ท่าจับคว่ำสองมือข้างลำตัว แล้วค่อย ๆ สอดจับขึ้นเป็นวงบัวบาน

ภาพที่ 1

จับคว่ำสองมือข้างลำตัว

ภาพที่ 2

ค่อย ๆ สอดจับขึ้นเป็นวงบัวบาน

เอกสารหมายเลข 2
ความรู้เกี่ยวกับการร่ำอฐิฐาน

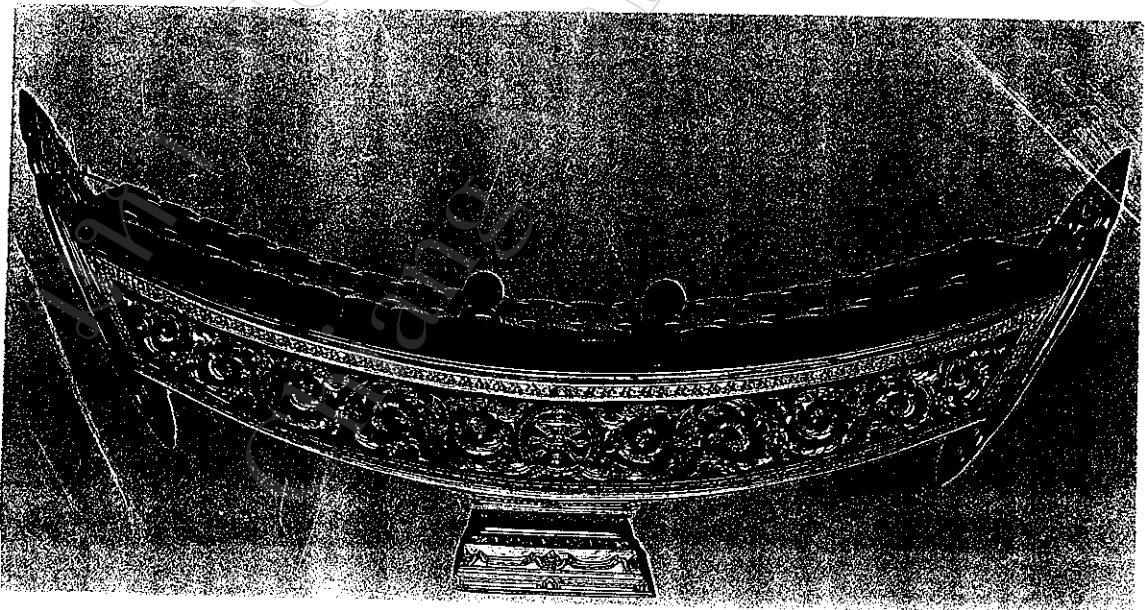
ประวัติความเป็นมา

รำอริษฐาน เป็นการแสดงถวายพระประธานในโบสถ์ ซึ่งอยู่ในฉากแรกของละครเรื่อง อานาภาพพจน์รามคำแหง บทประพันธ์ของ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ กล่าวถึงบรรดาชาวบ้าน ทั้งชายหญิงนำพานพุ่มดอกไม้ มาขอพรต่อพระประธานในโบสถ์ ให้ทุกคนในชาติเกิดความรัก สัมผัสความสามัคคี อย่าได้มีการแตกแยกหรือคิดมุ่งร้ายต่อชาติบ้านเมือง ร่วมใจกันทำนุบำรุงชาติ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง นำออกแสดงให้ประชาชนชมครั้งแรก ณ หอประชุมวัฒนธรรมสนามเสือป่า กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ.2479

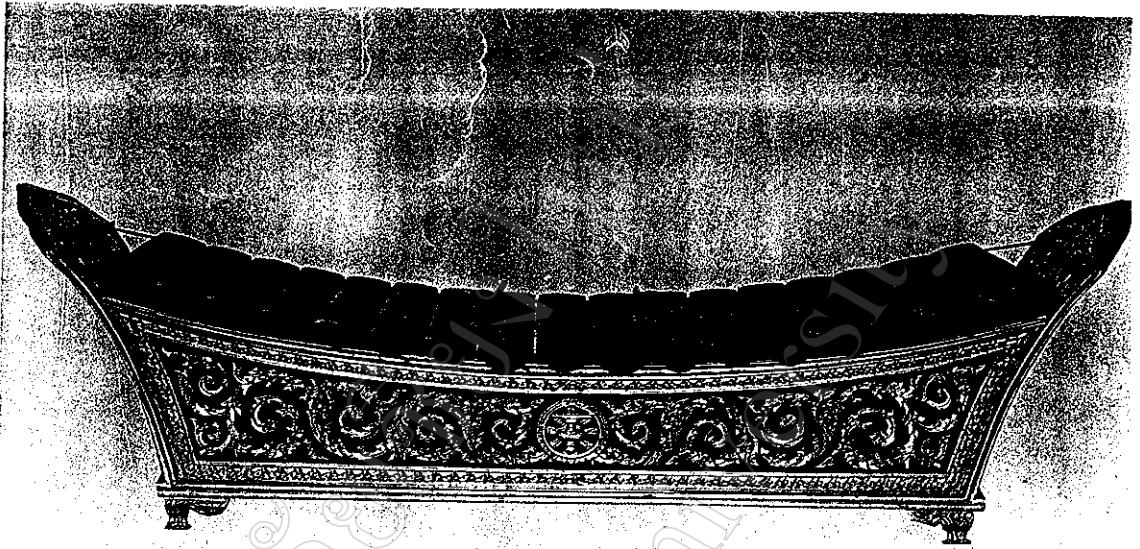
เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดนี้ จะใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า ซึ่งประกอบด้วย

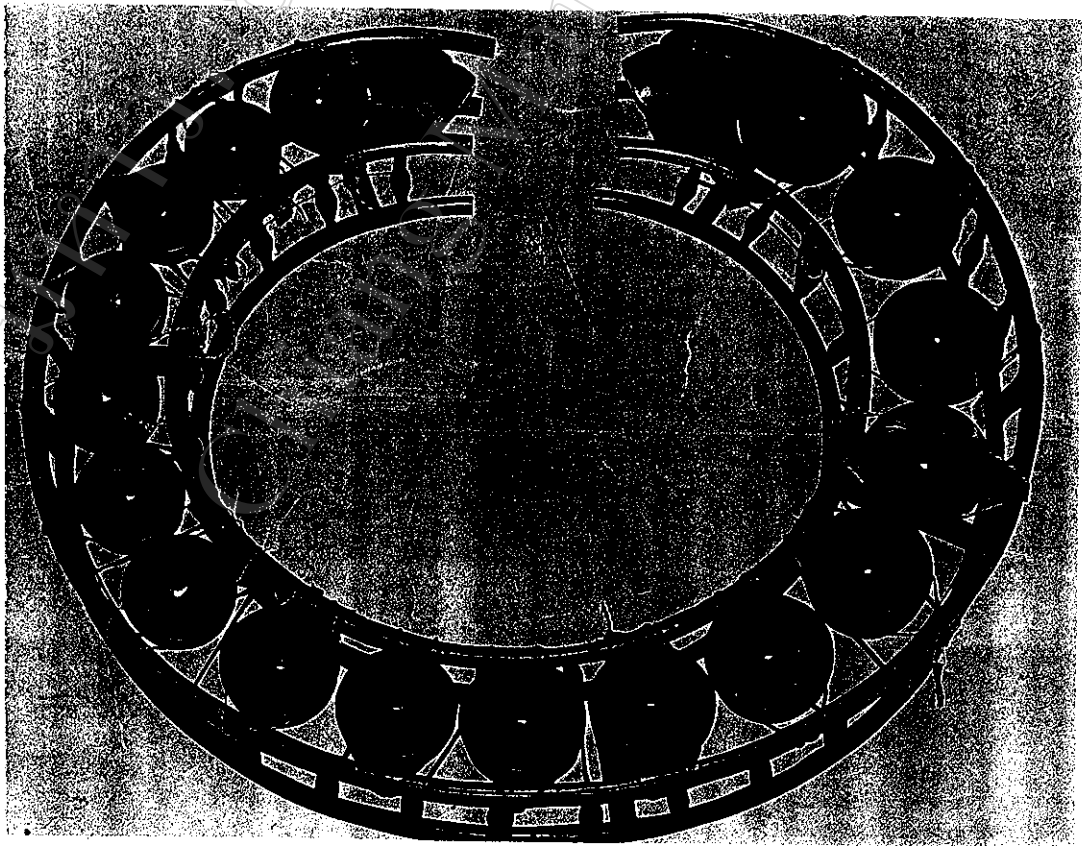
1. ระนาดเอก

2. ระนาดทุ้ม

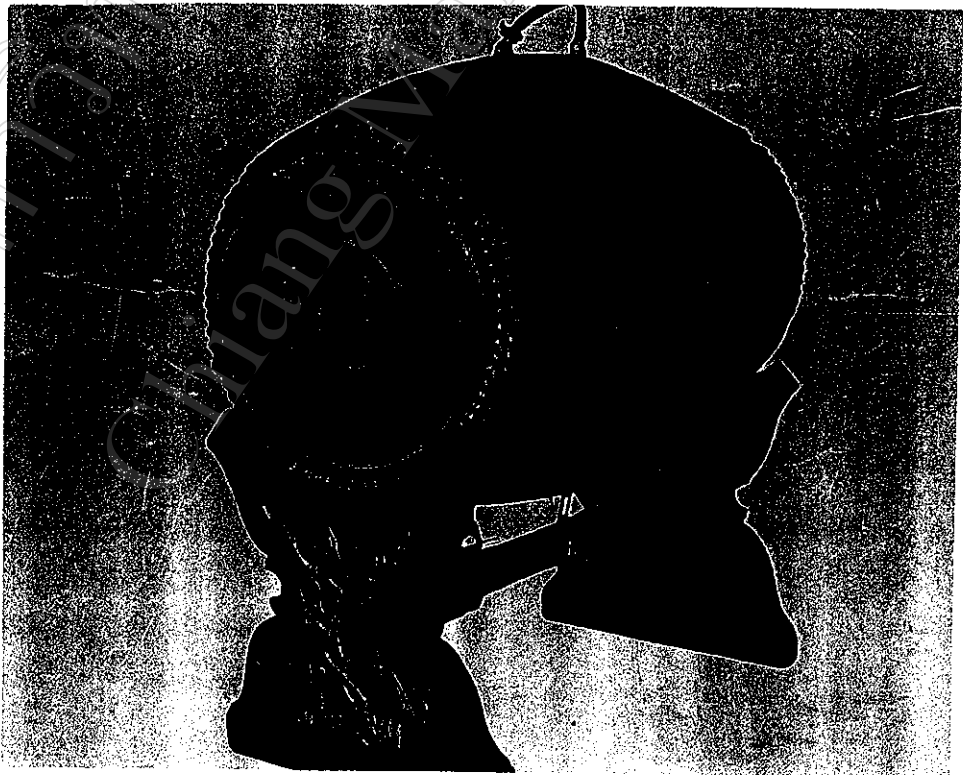
3. ม้องวงใหญ่

4. ขลุ่ยเพียงออ

5. ตะโพน

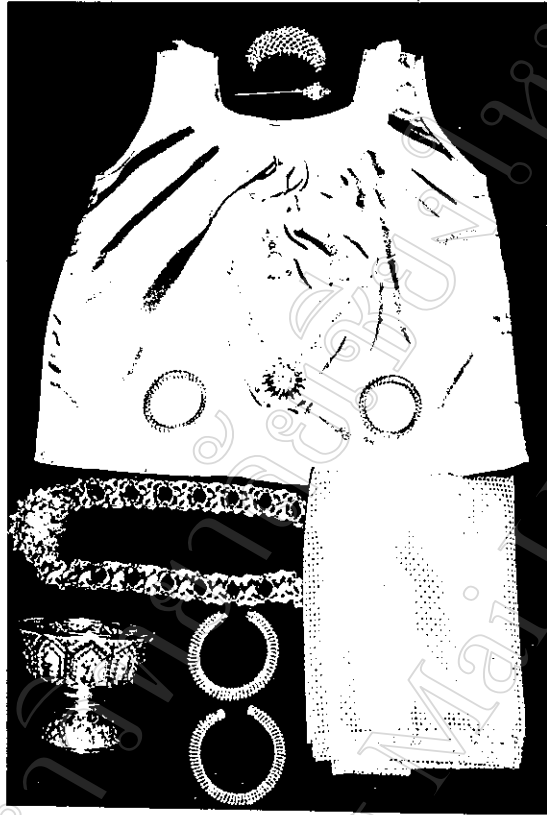
6. ชึ่ง

มหาวิทยาลัย
Chiang Mai University

เครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบการแสดง

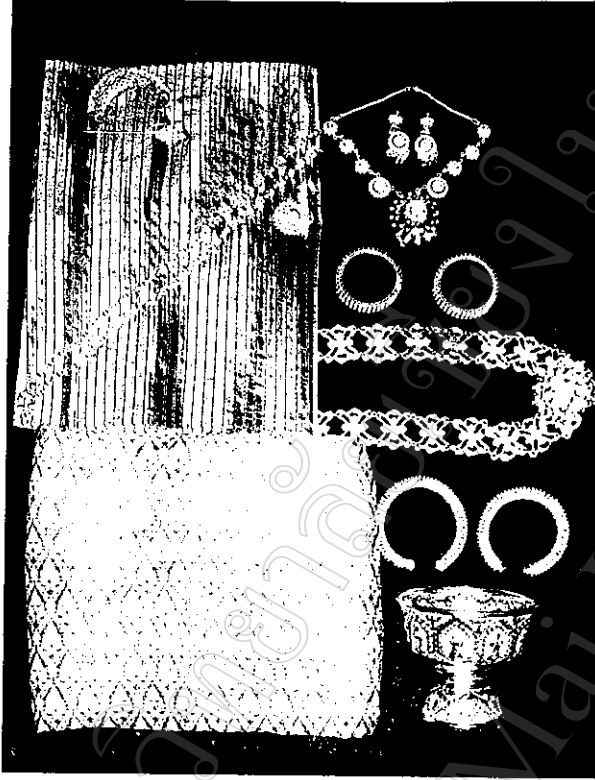
การแต่งกายที่นิยมกันโดยทั่วไป ประกอบด้วย

1. เสื้อคอกระเช้า
2. ผ้าใจกระเบน
3. สร้อยคอ
4. ต่างหู
5. เขี้ยว/ปิ่นปักผม
6. เข็มขัด
7. กำไลข้อมือ
8. กำไลข้อเท้า

เครื่องแต่งกายสามารถที่จะประยุกต์ได้ ถ้าผู้แสดงที่เป็นหญิงสาว ให้ประยุกต์เป็น
การแต่งกาย ดังนี้

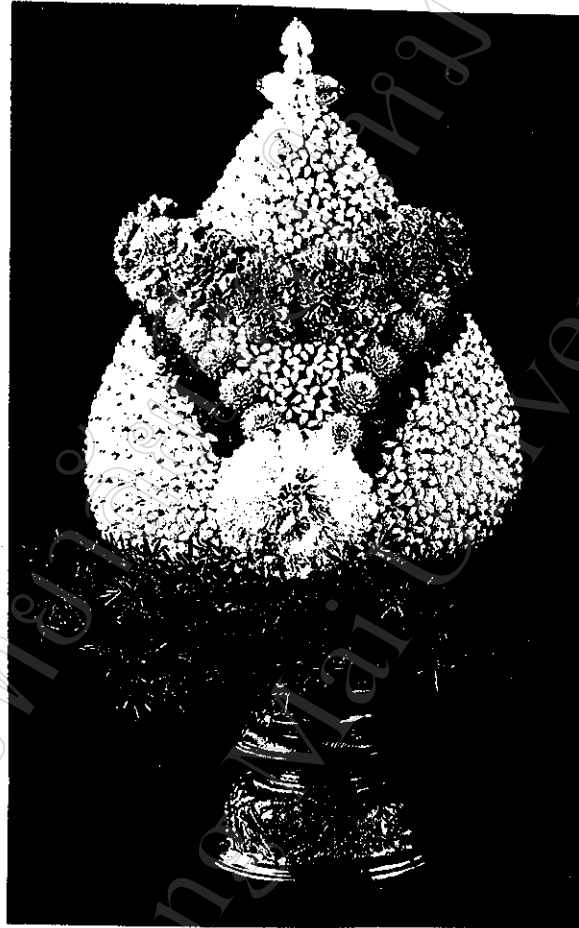
1. สไบเฉียง
2. ผ้าโจงกระเบน
3. สร้อยคอ
4. ต่างหู
5. เข็มขัด
6. สร้อยตัว
7. เข็มกลัด
8. กำไลข้อมือ
9. กำไลข้อเท้า
10. ดอกไม้ทัด

ทั้งนี้เครื่องประดับไม่จำเป็นต้องครบตามนี้ก็ได

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

ได้แก่ พานประดับดอกไม้ในลักษณะเป็นพานพุ่ม เพื่อความสวยงาม

โอกาสที่ใช้ในการแสดง

1. แสดงประกอบละคร เรื่อง อานุภาพพ่อขุนรามคำแหง
2. แสดงเป็นชุดรำเบ็ดเตล็ดในโอกาสต่าง ๆ หรือในงานมงคลต่าง ๆ

บทร้องเพลงรำอธิษฐาน

อธิษฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงพุทธรักษา (ซ้ำ)

ขอกุศลผลบุญ จงมีแด่ผู้ทำคุณ ประโยชน์ไว้ในชาติ

อย่ามีใครคิดร้าย มุ่งทำลายชาติไทย ขอให้ทุกคนสนใจ ห่วงใยประเทศชาติ

ให้ไทยเรา นี้ มีความสามารถ ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง

อธิษฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงดอกกรรณ (ซ้ำ)

ขอไทยรักไทย ร่วมเป็นมิตรมันใจ ถือไทยเป็นพี่น้อง

อย่ามีการยุแยก อย่าทำให้แตกร้างฉาน ขอให้ช่วยกันสมาน เพื่อไทยทั้งผอง

ร่วมสามัคคี เหมือนพี่เหมือนน้อง กลมเกลียวเกี่ยวข้อง รักกันทั่วทุกคน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน

ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน

ท่าเตรียมพร้อม

นั่งคุกเข่า มือทั้งสองวางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้นเพื่อความสวยงาม
วางพานไว้ข้างหน้า ให้ห่างจากเข่าพอสมควร

เนื้อร้อง "อธิษฐานเอย"

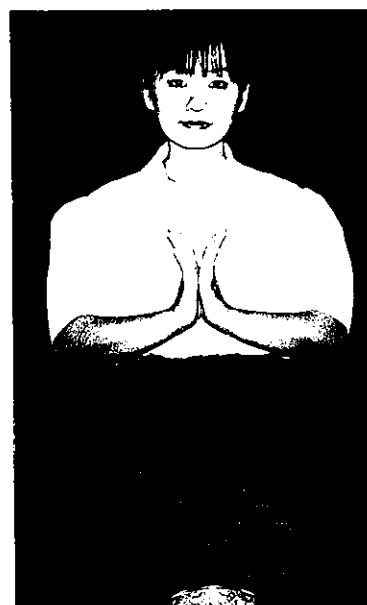
1. พนมมือไว้ระหว่างอก การพนมมือ
ควรดันปลายนิ้วออกเพื่อให้ดูสวยงาม

2. จากนั้นให้ตกลายนิ้วพนมลง
พร้อมกับก้มหน้าลงเล็กน้อย

3. ยกมือขึ้นให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรด
ระหว่างคิ้ว พร้อมกับเงยหน้าขึ้น

2. จากนั้นจึงลดมือลงมาที่อกตามเดิม
กระทบบหนึ่งครั้ง ตรงกับคำว่า "เอย"

เนื้อร้อง "สองมือจับพาน"

1. จับพานที่วางอยู่ด้านหน้า

2. ยกพานขึ้นสูงระดับหน้า

เนื้อร้อง "ประดับพวงพุทธชาด"

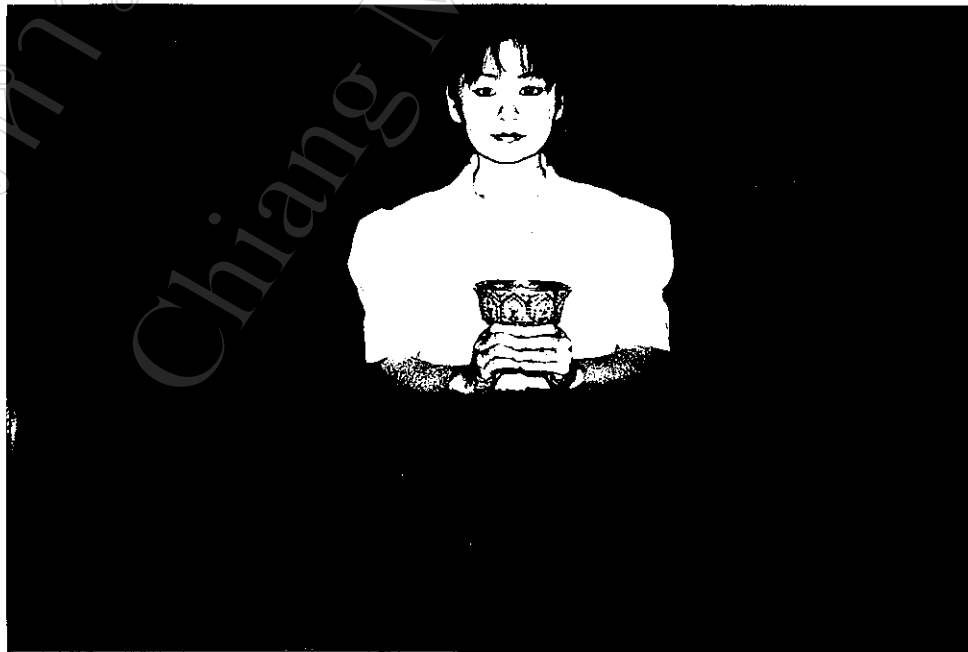

ชูพานไปทางด้านขวา กระดกเสี้ยวเท้าซ้าย เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "อิฐฐานเอ๋ย" ในวรรณคดี

1. (ทำนี่จะเป็นท่าสืบเนื่องมาจากท่าประดับพวงพุดชาติ) ให้นำพานมาไว้ระดับหน้าผาก ก้มหน้าลงเล็กน้อย นั่งคุกเข่าตามเดิม

2. ลดมือที่ถือพานลงมาที่อกแทนการพนมมือ กระทบหนึ่งครั้ง ให้ตรงกับคำว่า "เอ๋ย"

เนื้อร้อง "สองมือจับพาน" ในวรรคซ้ำ

ชูปานที่ถืออยู่ สูงระดับหน้า

เนื้อร้อง "ประดับพวงพุทธรักษา" ในวรรคซ้ำ

ชูปานไปทางขวา กระดกเลี้ยวซ้าย เอียงศีรษะด้านซ้าย
ในช่วงวรรคของเพลง ให้วางพานลง นั่งคุกเข่าตามเดิม

เนื้อร้อง "ขอกุศลผลบุญ"

ท่าขอสองมือ โดยมือซ้ายจะสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "จงมีแต่ผู้ทำคุณ"

มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วกวาดออกข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "ประโยชน์ไว้ในชาติ"

1. มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายยกขึ้นสูงระดับ
ศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อยแล้วปล่อย

2. มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ
เฉียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "อย่ามีใครคิดร้าย"

- มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาดึงฝ่ามือขึ้นสูงระดับอก
ส้นปลายมือเล็กน้อยเฉียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "มุ้งทำลาย"

1. นำมือทั้งสองมารวมกันระดับเอว
จับมือเพียงเล็กน้อย

2. แยกมือทั้งสองออกจากกัน
ไม่เอียงศีรษะ

เนื้อร้อง "ชาติไทย"

1. มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายยกขึ้น
สูงระดับศีรษะ จับเพียงเล็กน้อย
แล้วปล่อย

2. มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ
เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "ขอให้ทุกคน"

มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วตาม
จังหวะสองครั้งข้างลำตัว
เฉียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "สนใจ"

จะสืบเนื่องมาจากท่า "ขอให้ทุกคน"
โดยให้กลับเฉียงศีรษะไปทางขวา
มือที่ชี้จะเน้นจังหวะอีกครั้งหนึ่ง
พร้อมกระทบตรงกับคำว่า "ใจ"

เนื้อร้อง "ห่วงใยประเทศชาติ"

พนมมือไว้ข้างใบหูซ้าย เฉียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "ให้ไทยเรานี้"

1. มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายยกขึ้น
สูงระดับศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อย
แล้วปล่อย

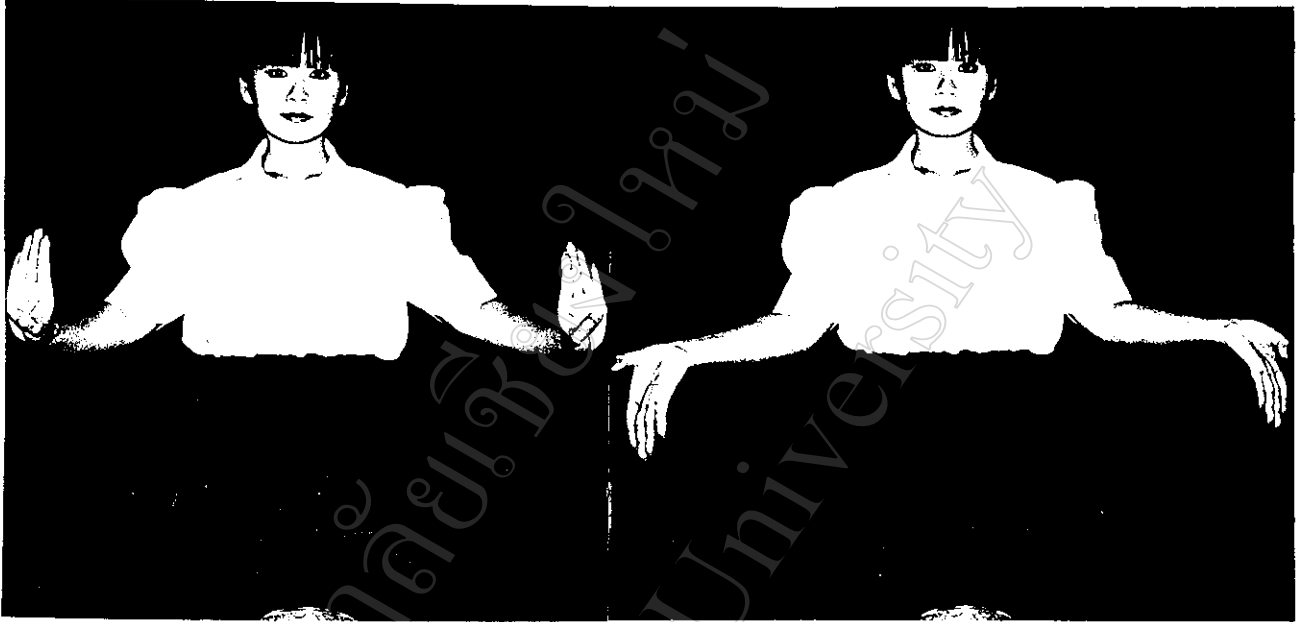
2. มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ
เฉียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "มีความสามารถ"

สืบเนื่องมาจากท่า "ให้ไทยเรานี้" โดยแขนงมือซ้ายที่ตั้งอยู่ออกเป็นวง
กลับเฉียงด้านซ้าย พร้อมกับกระทบตรงกับคำว่า "สามารถ"

เนื้อร้อง "ช่วยตัวช่วยชาติ"

1. มือทั้งสองตั้งวงกลาง

2. ค่อย ๆ พลิกมือที่ตั้งวงทั้งสองข้าง
ให้ปลายนิ้วตกลงข้างล่าง

3. แล้วชันมือทั้งสองขึ้นเป็นวงบัวบาน ไม่เอียงศีรษะ

เนื้อร้อง "ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง"

เนื้อร้อง "ทำให้ไทย" มือทั้งสองจับคว่ำข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านซ้าย แยกเข่าออกจากกัน

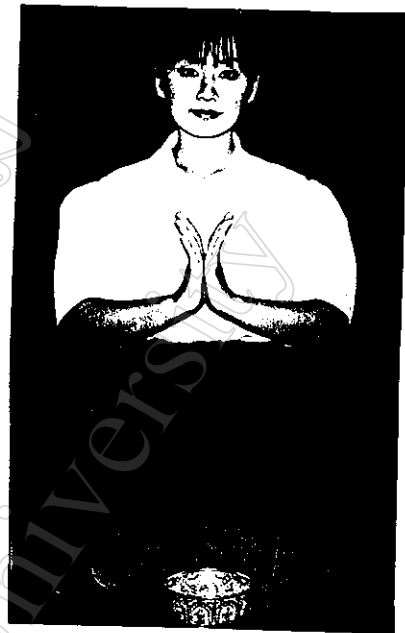

เนื้อร้อง "เป็นเมืองทอง" สอดจับทั้งสองขึ้นเป็นวงบัวบาน กลับเอียงศีรษะด้านขวา กระดกเสี้ยวขวา

เนือร้อง "อธิษฐานเอย"

1. นำมือทั้งสองที่ตั้งเป็นวงบัวบาน มาพนมมือที่หน้าผาก ก้มศีรษะลงเล็กน้อย

2. ค่อย ๆ ลดมือลงมาไว้ที่ระหว่างอก กระทบให้ตรงกับคำว่า "เอย"

เนือร้อง "สองมือจับพาน"

1. จับพานที่วางอยู่ด้านหน้า

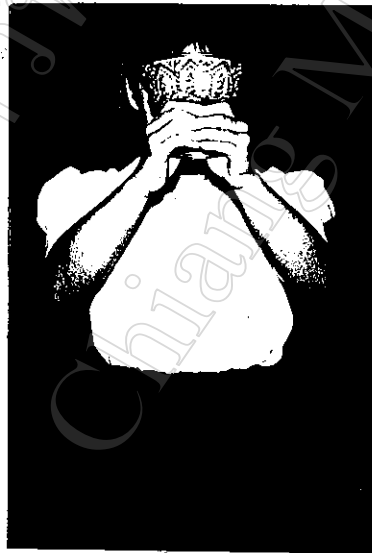
2. ยกพานขึ้นสูงระดับหน้า

เนื้อร้อง "ประดับพวงผกากรอง"

ชูพานไปทางด้านซ้าย กระดกเลี้ยวเท้าขวา เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "อธิษฐานเอย" ในวรรคซ้ำ

1. (ทำนี่จะเป็นท่าสืบเนื่องมาจากท่าประดับพวงผกากรอง) ให้นำพานมาไว้ระดับหน้าผาก ก้มหน้าลงเล็กน้อย นั่งคุกเข่าตามเดิม

2. ลดมือที่ถือพานลงมาที่อก แทนการพนมมือ กระทบหนึ่งครั้งให้ตรงกับคำว่า "เอย"

เนื้อร้อง "สองมือจับพาน" ในวรรณคดี

ชูปานที่ถือสูงระดับหน้า

เนื้อร้อง "ประดับพวงผกากรอง" ในวรรณคดี

ชูปานไปทางด้านซ้าย กระดกเลี้ยวเท้าขวา เอียงศีรษะด้านขวา
วางพานในช่วงวรรคของเพลง

เนื้อร้อง "ขอไทยรักไทย"

มือทั้งสองประสานกันเป็นทำรัก เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "ร่วมเป็นมิตรน้ำใจ"

1. หายมือทั้งสองออกกระดบเอว

2. คว่ำฝ่ามือขวามาทับหลังมือซ้าย
ไม่เอียงศีรษะ

เนื้อร้อง "ถือไทย"

1. มือซ้ายวางหน้าขา มือขวายกขึ้นสูงระดับ ศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อย แล้วปล่อย
2. มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "เป็นพี่"

มือขวาวางหน้าขา ส่วนมือซ้ายจีบเข้าอก เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "น้อง"

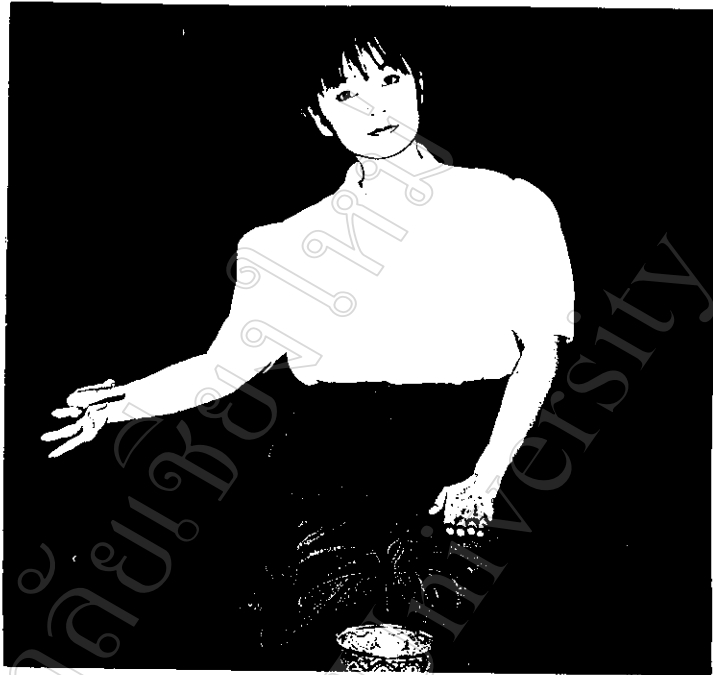
มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "อย่ามีการ"

มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายตั้งมือขึ้นระดับอก ส่ายมือเล็กน้อย เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "ยุแยก"

มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาจับในลักษณะตะแคงข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านขวาเหมือนเดิม
 ใส่มือมาข้างหน้า พร้อมกับกระพริบตากับคำว่า "แยก"

เนื้อร้อง "อย่าทำให้แตก"

1. นำมือทั้งสองมารวมกันระดับเอว
 จับเพียงเล็กน้อย

2. แยกมือทั้งสองออกจากกัน
 เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "ร่ำวาน"

มือขวาวงหน้าขา มือซ้ายชี้นิ้วแล้วตัวตื้น เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "ขอให้ช่วยกันสมาน"

ตั้งเข่าขวาพร้อมกับยกกันขึ้น มือทั้งสองจับปรกหน้า
แต่จะอยู่ในลักษณะที่ไขว่กัน ไม่เอียงศีรษะ

เนื้อร้อง "เพื่อไทยทั้งผอง"

นั่งคุกเข่าตามเดิม มือขวาวางหน้าขา ส่วนมือซ้ายหงายฝ่ามือขึ้น
แล้วปาดออกไปข้าง ๆ ลำตัว เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "ร่วมสามัคคี"

มือประสานกันทำรัก เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "เหมือนพี่"

มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายจับเข้าอก เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "เหมือนน้อง"

มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "กลมเกลียว"

มือขวาดังวงบน มือซ้ายจับอยู่ใกล้กับวง เคียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "เกี่ยวข้อ"

เปลี่ยนมือซ้ายที่จับเป็นวง โดยย้ายมือมาตั้งวงซ้าย ส่วนมือขวาก็เปลี่ยนเป็น
มือจับอยู่ใกล้กับวง เคียงศีรษะด้านซ้าย

เนื้อร้อง "รักกันทั่ว"

มือประสานกันทำรัก เอียงศีรษะด้านขวา

เนื้อร้อง "ทุกคน" ➡

มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วข้างลำตัว ชี้ตามจังหวะสองครั้ง เอียงศีรษะด้านซ้าย

บทถ่ายทำเทปวิดีโอ

เรื่อง

ลักษณะการร้ายรำเปื่องต้น

บทถ่ายทำเทปวิดีโอทัศน์ ประกอบการฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์

เรื่อง ลักษณะการรำรำเบื้องต้น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
1	Art work เทปวิดีโอทัศน์	เสียงดนตรีประกอบ
2	Art work ประกอบการฝึก กิจกรรมนาฏศิลป์	เสียงดนตรีประกอบ
3	Art work เรื่อง	เสียงดนตรีประกอบ
4	Art work ลักษณะการรำรำ เบื้องต้น	เสียงดนตรีประกอบ
5	การแสดง นาฏศิลป์ไทย	การเรียนนาฏศิลป์ไทย ผู้เรียน จำเป็น ที่จะต้องเรียนรู้ท่ารำที่เป็น พื้นฐานในเบื้องต้นเสียก่อน ท่ารำ พื้นฐาน เรียกอีกอย่างว่านาฏยศัพท์

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
6	การแสดง นาฏศิลป์ไทย	นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เฉพาะ ทางด้านนาฏศิลป์ เป็นชื่อของลักษณะ รำไทย ที่สามารถสื่อความหมายกัน เป็นที่เข้าใจในวงการนาฏศิลป์
7	Art work นาฏยศัพท์เบื้องต้น - จีบ - ตั้งวง - ประทับ - กระทุ้งเท้า - กระดกเท้า - จรดเท้า - สะดุดเท้า - ถัดเท้า	นาฏยศัพท์สำหรับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 มีมากมายหลายคำ เช่น จีบ ตั้งวง ประทับ กระทุ้งเท้า กระดกเท้า จรดเท้า สะดุดเท้า และ ถัดเท้า
8	Art work นาฏยศัพท์เกี่ยวกับ การใช้มือ และแขน	นาฏยศัพท์ ที่ผู้เรียนจะได้ศึกษาต่อ ไปนี้ เป็นนาฏยศัพท์เกี่ยวกับลักษณะการ รำเบื้องต้น ที่ใช้มือและแขนก่อน โดย จะเริ่มจาก

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
9	Art work จิบ	นาฏยศัพท์คำว่า จิบ
10	ระยะ CU ผู้สาธิตแสดงท่าจิบ	จิบ เป็นการใช้นิ้วหัวแม่มือกับ นิ้วชี้มาจรดกัน โดยปลายนิ้วหัวแม่มือ จะจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง แล้วกรีดออกไปให้สวยงามคล้ายพัด การจิบมือ ทุกครั้ง จะต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน เสมอ ให้ผู้เรียน ฝึกปฏิบัติท่าจิบ พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยคะ
11	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จิบหงาย	จิบ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้ 1. จิบหงาย เป็นการจิบโดยหงายท้อง แขนหรือ ข้อมือขึ้นข้างบน ให้ปลายนิ้ว ที่จิบชี้ขึ้นข้างบน และหักข้อมือเข้าหาลำแขน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจิบหงาย พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
12	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จับคว่ำ	2. จับคว่ำ เป็นการจับโดยคว่ำ ท้องแขนหรือข้อมือลง ให้ปลายนิ้ว ที่จับชี้ลงข้างล่าง และหักข้อมือเข้า หาลำแขน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจับคว่ำ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
13	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จับปรกหน้า	3. จับปรกหน้า เป็นการจับโดย ยกส่วนแขนและ มือที่จับนั้นสูง ระดับหน้าผาก หันมือที่จับเข้า หาใบหน้า และหักข้อมือเข้าหา ลำแขน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจับปรกหน้า พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
14	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จับปรกข้าง	4. จับปรกข้าง เป็นการจับโดยยก ส่วนแขนและ มือที่จับนั้นสูงระดับ แก้มศีรษะ หันมือที่จับเข้าหาแก้มศีรษะ และหักข้อมือเข้าหาลำแขน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจับปรกข้าง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
15	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จับส่งหลัง	5. จับส่งหลัง เป็นการจับโดยส่งส่วน แขนและมือที่จับนั้นไปข้างหลัง แขนตั้ง พลิกข้อมือ ให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจับส่งหลัง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
16	Art work ตั้งวง	นาฏยศัพท์คำว่า ตั้งวง
17	ระยะ CU ผู้สาธิตแสดงท่า ตั้งวง	ตั้งวง เป็นการยกแขนข้างใดข้าง หนึ่งให้ได้ส่วนโค้ง นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย และหักข้อมือเข้าหาลำแขน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
18	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า ตั้งวงบน (ตัวพระ)	การตั้งวงแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ 1. วงบน ตัวพระ มือจะอยู่ระดับ แง่ศีรษะ ส่งลำแขนออกไปข้าง ๆ เพื่อให้แลดูผึ่งผาย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวงบน ของ ตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
19	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า ตั้งวงบน (ตัวนาง)	ส่วนการตั้งวงบน ของตัวนาง มือ จะอยู่ระดับหางคิ้ว ลำแขนค่อนมา ข้างหน้าเล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวงบน ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
20	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดง ท่าตั้งวงกลาง (ตัวพระ)	2. วงกลาง ตัวพระมือจะอยู่ระดับ ไหล่ กางแขนออกไปข้าง ๆ ลำตัว ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวงกลาง ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
21	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดง ท่าตั้งวงกลาง (ตัวนาง)	ส่วนการตั้งวงกลางของตัวนาง มือจะอยู่ระดับไหล่เช่นกัน แต่จะต้อง หุบลำแขนค่อนมา ข้างหน้าเล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวงกลาง ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
22	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดง ท่าตั้งวงล่าง (ตัวพระ)	3. วงล่าง ตัวพระ มือจะอยู่ระดับ ชายพก กันส่วนโค้งของวงออกจาก ลำตัว ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวงล่าง ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
23	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า ตั้งวงล่าง (ตัวนาง)	ส่วนการตั้งวงล่าง ของตัวนาง มือจะอยู่ระดับหัวเข่าชิด กันส่วนโค้ง ของวงออกจากลำตัวเพียงเล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าตั้งวง ล่างของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยคะ
24	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า วงบัวบาน (ตัวพระ)	4. วงบัวบาน ตัวพระ มือจะอยู่ระดับ แก้มศีรษะ แต่หงายท้องแขนขึ้นและ หงายฝ่ามือขึ้น ระดับสูงของวงให้ ส่วนแขนลาดจากไหล่เล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าวงบัวบาน ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
25	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า วงบัวบาน (ตัวนาง)	ส่วนการตั้งวงบัวบาน ของตัวนาง มือจะอยู่ระดับหางคิ้ว หงายท้องแขน และหงายฝ่ามือขึ้น ระดับสูงของวง ให้ส่วนแขนลาดจากไหล่เล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าวงบัวบาน ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
26	ระยะ MS ผู้สาดิตแสดง นาฏยศัพท์ตามลำดับ - จีบหยาย - จีบคว่ำ - จีบปรกหน้า - จีบปรกข้าง - จีบส่งหลัง	ในตอนนี เราจะมาทบทวนนาฏยศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้ว การทบทวนนี้ ผู้เรียนทำทำไปพร้อม ๆ กับผู้สาดิตเลยนะคะ จีบหยาย จีบคว่ำ จีบปรกหน้า จีบปรกข้าง จีบส่งหลัง
27	ระยะ LS ผู้สาดิตแสดง นาฏยศัพท์ตามลำดับ - ตั้งวงบนตัวพระ - ตั้งวงบนตัวนาง - ตั้งวงกลางตัวพระ - ตั้งวงกลางตัวนาง - ตั้งวงล่างตัวพระ - ตั้งวงล่างตัวนาง - วงบัวบานตัวพระ - วงบัวบานตัวนาง	ตั้งวงบนตัวพระ ตั้งวงบนตัวนาง ตั้งวงกลางตัวพระ ตั้งวงกลางตัวนาง ตั้งวงล่างตัวพระ ตั้งวงล่างตัวนาง วงบัวบานตัวพระ วงบัวบานตัวนาง

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
28	Art work นาฏยศัพท์เกี่ยวกับ การใช้เท้า	นาฏยศัพท์ทำต่อไปที่ผู้เรียนจะได้ เรียน เป็นนาฏยศัพท์เกี่ยวกับการใช้เท้า ซึ่งจะเริ่มจาก
29	Art work ประเท้า	นาฏยศัพท์คำว่า ประเท้า
30	ระยะ CU ผู้สาธิตแสดง การประเท้า	การประเท้า เป็นการใช้จุมกเท้า แตะกับพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น จุมกเท้า คือ เนื้อส่วน โด้งของฝ่าเท้าบริเวณโคนนิ้ว
31	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดง การประเท้า (ตัวนาง)	การประเท้าของตัวนาง สมมุติว่า จะประเท้าซ้าย ก่อนอื่นให้ย่อตัวลงเล็กน้อย น้ำหนักตัวลงที่ขาขวา เท้าซ้ายจะ เหลื่อมขึ้นมาข้างหน้าเล็กน้อย เปิดปลาย เท้าซ้ายขึ้น โดยเขยิบปลายนิ้วเท้าขึ้นทุกนิ้ว ใช้จุมกเท้าแตะพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น
32	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดง การประเท้า (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การประเท้าของ ตัวนาง พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
33	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงการประเท่า (ตัวพระ)	ส่วนการประเท่าของตัวพระ จะแตกต่าง จากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้องกันเข่าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการประเท่าของ ตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
34	Art work กระทุ้งเท้า	นาฏยศัพท์คำต่อไป คือ กระทุ้งเท้า
35	ระยะ CU ผู้สาธิตแสดงการกระทุ้งเท้า	กระทุ้งเท้า เป็นการใช้จุมูกเท้าของเท้าที่ อยู่ด้านหลัง กระทุ้งลงที่พื้นแล้วยกขึ้น ก่อน การกระทุ้งเท้า มักจะก้าวเท้าหนึ่งเท้าไป ข้างหน้า และต้องให้น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้า
36	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงการกระทุ้งเท้า (ตัวนาง)	การกระทุ้งเท้าของตัวนาง สมมุติว่าเท้า ที่กำลังก้าว คือ เท้าขวา ให้ย่อตัวลงเล็กน้อย เท้าซ้ายซึ่งเป็นเท้าหลังจะเปิดส้นเท้าขึ้น จาก นั้นใช้จุมูกเท้าแตะหรือกระทุ้งกับพื้นเบา ๆ แล้วยกเท้าขึ้น
37	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงการกระทุ้งเท้า (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การกระทุ้งเท้าของ ตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
38	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดง การกระทุ้งเท้า (ตัวพระ)	ส่วนการกระทุ้งเท้าของตัวพระจะต่าง จากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้องกันเข่าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการกระทุ้งเท้า ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
39	Art work กระดกเท้า	นาฏยศัพท์คำต่อไป คือ กระดกเท้า
40	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า กระดกเท้า	การกระดกเท้า เป็นการใช้ท่ารำต่อเนื่อง กับการกระทุ้งเท้า โดยให้ยกเท้าหลังขึ้น แล้วหนีบนิ้ว ดันเข้าไปข้างหลังมาก ๆ หักข้อเท้า ให้ปลายนิ้วชี้ลงด้านล่าง การกระดกเท้าลักษณะนี้เรียกว่า กระดกหลัง
41	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า กระดกหลัง (ตัวนาง)	การกระดกหลังของตัวนาง ให้ผู้เรียน สังเกต ลักษณะการกระดกหลังของตัวนาง จากผู้สาธิต นะคะ.. ให้ผู้เรียน ฝึกปฏิบัติท่ากระดกหลัง ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
42	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า กระดกหลัง (ตัวพระ)	ส่วนการกระดกหลังของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง ก้มเข้าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ากระดกหลัง ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
43	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า กระดกเลี้ยว	การกระดกเลี้ยว เป็นการกระดก เท้าขึ้น แต่หันหน้าขาเข้ามาทางด้านใน ให้หน้าแข้ง และปลายเท้าหันออกไป ทางด้านข้างของลำตัว จะต้องก้มเข้า ออกไปด้านข้าง ส่วนเท้าที่ยืนอยู่ จะบิด ปลายเท้าและหัวเข่าออกไปทางด้าน ข้างเล็กน้อย
44	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า กระดกเลี้ยว (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะการ กระดกเลี้ยวของตัวนาง จากผู้สาธิต นะคะ ... ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ากระดกเลี้ยว ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
45	ระยะ MS ผู้สารถีแสดงท่า กระดกเสี้ยว (ตัวพระ)	ส่วนการกระดกเสี้ยวของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง กันเข้าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ากระดกเสี้ยว ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สารถีเลยคะ
46	ระยะ LS ผู้สารถีแสดงท่า นั่งกระดก ด้านหน้า และด้านหลัง 2 คน	นั่งกระดก การนั่งกระดกนั้นมี ลักษณะคล้ายกับการกระดกเสี้ยว แต่ที่ผู้สารถีจะนั่งคุกเข่ากับพื้น ให้น้ำหนัก อยู่ที่ส้นเท้า สมมุติว่าจะกระดกเท้าขวา ก็ให้แยกเข่าออกให้มากที่สุด จากนั้น หันหัวเข้าหาตัว หันหน้าข้างและ ปลายเท้าไปด้านข้าง โดยให้หัวเข่าแตะ อยู่กับพื้น การนั่งกระดกทั้งตัวพระ และตัวนาง จะมีลักษณะคล้ายกัน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่านั่งกระดก พร้อม ๆ กับผู้สารถีเลยคะ
47	Art work จรดเท้า	นาฏยศัพท์คำว่า จรดเท้า

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
48	ระยะ CU ผู้สาธิตแสดงท่า จรดเท้า	จรดเท้า เป็นการใช้จุมกเท้าข้างใด ข้างหนึ่งแตะพื้น แล้วยกส้นเท้าสูงพอ ประมาณ ส่วนขาอีกข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนัก และย่อเข้าทั้งสองลง
49	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จรดเท้า (ตัวนาง)	การจรดเท้าของตัวนาง สมมุติว่า จะจรดเท้าซ้าย ก็ให้ใช้จุมกเท้าซ้ายแตะ พื้น แล้วยกส้นเท้าขึ้น ส่วนขาขวาให้ยืน รับน้ำหนักไว้ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจรดเท้าของ ตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
50	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า จรดเท้า (ตัวพระ)	ส่วนการจรดเท้าของตัวพระจะ แตกต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง ก้นเข้าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจรดเท้า ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
51	Art work สะดุดเท้า	นาฏยศัพท์คำว่า สะดุดเท้า

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
52	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า สะดุดเท้า	สะดุดเท้า เป็นการใช้เท้าเพื่อยัง จังหวะอีกแบบหนึ่ง การสะดุดเท้าจะ สะดุดเท้าใดก็ได้ ถ้าจะสะดุดเท้าขวา ก็ใช้จมูกเท้าขวาจรดพื้นไว้ น้ำหนักตัว อยู่ที่เท้าซ้าย ย่อเข่าเล็กน้อย การสะดุดจะถ่ายน้ำหนักตัวไปรวม ปลายเท้าขวาที่จรดอยู่ โน้มตัวไปข้าง หน้า โยกเท้าขวาไปข้างหน้า และวางให้ เต็มเท้า ยกเท้าซ้ายถอนตัวกลับ และ จรดจมูกเท้าขวาเหมือนเดิม
53	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สะดุดเท้า (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะการ สะดุดเท้า ของตัวนาง จากผู้สาธิต นะคะ... ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าสะดุดเท้า ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ
54	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สะดุดเท้า (ตัวพระ)	ส่วนการสะดุดเท้าของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง ก้มเข่าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าสะดุดเท้า ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
55	Art work ถัดเท้า 1.การถัดเท้าอยู่กับที่ 2.การถัดเท้าเคลื่อนที่	นาฏยศัพท์คำว่า ถัดเท้า การถัดเท้า จะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การถัดเท้าอยู่กับที่ และ การถัดเท้า เคลื่อนที่
56	Art work 1. การถัดเท้าอยู่กับที่ - การถัดเท้าไขว้ - การถัดเท้าเสมอกัน	การถัดเท้าอยู่กับที่ จะแบ่งเป็น การถัดเท้าไขว้ และการถัดเท้าเสมอกัน
57	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดง การถัดเท้าไขว้ อยู่กับที่	การถัดเท้าไขว้ คือ การวางเท้า ไขว้กัน อยู่ในลักษณะที่เท้าใดเท้าหนึ่ง อยู่น้าวางราบพื้น ส่วนเท้าหลังใช้ จุมุกเท้าวางไว้กับพื้น เปิดส้นเท้าขึ้น ให้น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้า เมื่อจะ ถัดเท้า ให้วางเท้าหลังลง ให้น้ำหนักตัว อยู่หลัง เปิดส้นเท้าขึ้น ใช้นิ้วเท้าที่ วางข้างหน้าถัดออกไป แล้ววางเท้าที่ ถัดราบลง ให้น้ำหนักตัวกลับมาอยู่ที่ เท้าหน้า จากนั้นยกเท้าหลังขึ้นเหนือพื้น แล้ววางจุมุกเท้าลงกับพื้นอีก เพื่อให้ จุมุกเท้าถัดได้อีก ทำเช่นนี้ติดต่อกันไป ตามจังหวะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
58	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงการ มัดเท้าไขว้อยู่กับที่ ประกอบจังหวะ	การมัดมัดเท้า นับว่าเป็นท่าที่ ค่อนข้างยาก เพราะต้องอาศัยจังหวะ ในการฝึกปฏิบัติ ดังนั้นผู้เรียนควรฝึก ไปพร้อม ๆ กับจังหวะด้วย จังหวะ ของการมัดเท้า คือ ตืบ ทิง ทิง เท้าที่ย่ำลงครั้งแรกจะย้ำตรงกับคำว่า ตืบ ส่วนเท้าที่มัด จะมัดตรงกับคำว่า ทิง และเท้าที่มัด เมื่อวางลงราบกับ พื้น ก็จะตรงกับคำว่า ทิง
59	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงการ มัดเท้าไขว้อยู่กับที่ ประกอบจังหวะ (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนสังเกตการมัดเท้าไขว้ ของตัวนาง ประกอบจังหวะ จาก ผู้สาธิตนะคะ ตืบ ทิงทิง ตืบ ทิงทิง ตืบ ทิงทิง..... ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการมัดเท้าไขว้ อยู่กับที่ ของตัวนาง พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ ตืบ ทิง ทิง ตืบ ทิง ทิง ตืบ ทิง ทิง.....
60	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงการ มัดเท้าไขว้อยู่กับที่ ประกอบจังหวะ (ตัวพระ)	ส่วนการมัดเท้าไขว้ของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง กันเข่าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการมัดเท้าไขว้ อยู่กับที่ของตัวพระ พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ ตืบ ทิง ทิง ตืบ ทิง ทิง ตืบ ทิง ทิง

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
61	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ถัดเท้าเสมอกัน อยู่กับที่	การถัดเท้าเสมอกัน คือ การวางเท้า ทั้งสองข้างอยู่คู่กัน ราบไปกับพื้น การถัดเท้า ก็ทำเช่นเดียวกันกับ การถัดเท้าไขว้ คือ การผลัดกันวาง น้ำหนักตัว แล้วเสียดจุมูกเท้าที่ต้องการ จะถัดออกไปด้านข้าง
62	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ถัดเท้าเสมอกันอยู่กับที่ ประกอบจังหวะ (ตัวนาง)	ให้ผู้เรียนสังเกตการถัดเท้าเสมอกัน ประกอบจังหวะของตัวนาง จากผู้สาธิต เลยนะคะ ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง..... ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการถัดเท้าเสมอกัน อยู่กับที่ ของตัวนาง พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยนะคะ ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง.....
63	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ถัดเท้าเสมอกันอยู่กับที่ ประกอบจังหวะ (ตัวพระ)	ส่วนการถัดเท้าเสมอกันของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง กันเข้าออก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการถัดเท้าเสมอกัน อยู่กับที่ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยนะคะ ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง ดูปะ ทิง ทิง.....

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
64	Art work 2. การตัดเท้าเคลื่อนที่	เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการตัดเท้า อยู่กับที่ทั้ง 2 ลักษณะแล้ว ต่อไปจะ เป็นการฝึกปฏิบัติ การตัดเท้าเคลื่อนที่ กันนะคะ
65	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า ตัดเท้าเคลื่อนที่	การตัดเท้าเคลื่อนที่ คือ การวาง น้ำหนักตัว และเสียดจุมูกเท้าไปกับพื้น เช่นเดียวกันกับการตัดเท้าอยู่กับที่ หากแต่จะยกเท้าก้าวไป เพื่อให้ตัว เคลื่อนที่ ถ้าเคลื่อนที่ไปทางขวาก็ ก้าวเท้าขวาตัดเท้าซ้าย ถ้าเคลื่อนที่ ไปทางซ้าย ก็ก้าวเท้าซ้ายตัดเท้าขวา
66	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ตัดเท้าเคลื่อนที่ (ตัวนาง)	การตัดเท้าเคลื่อนที่ของตัวนาง สมมุติว่า เราจะเคลื่อนที่ไปทางขวา ก่อน ให้ผู้เรียนสังเกตจากผู้สาธิต เลยนะคะ ตู๊บ ทิง ทิง ตู๊บ ทิง ทิง ตู๊บ ทิง ทิง..... ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการตัดเท้า เคลื่อนที่ของตัวนาง พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ สมมุติเคลื่อนที่ไป ทางขวา ตู๊บ ทิง ทิง ตู๊บ ทิง ทิง ตู๊บ ทิง ทิง.....

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
67	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ถัดเท้าเคลื่อนที่ (ตัวพระ)	ส่วนการถัดเท้าเคลื่อนที่ของตัวพระ จะต่างจากตัวนาง คือ ตัวพระจะต้อง กันเข้า สมมุติจะเคลื่อนที่ไปทางซ้าย ให้ผู้เรียนสังเกตจาก ผู้สาธิตเลยนะคะ ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการถัดเท้า เคลื่อนที่ ของตัวพระ พร้อม ๆ กับผู้ สาธิตเลยนะคะ สมมุติเคลื่อนที่ไป ทางซ้าย ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง.....
68	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดง นาฏยศัพท์เกี่ยวกับ การใช้เท้าตามลำดับ - การประเท้าตัวนาง - การประเท้าตัวพระ - กระทุ้งเท้าตัวนาง - กระทุ้งเท้าตัวพระ - กระดกหลังตัวนาง - กระดกหลังตัวพระ - กระดกเลี้ยวตัวนาง - กระดกเลี้ยวตัวพระ	ในตอนนี เราจะมาทบทวน นาฏยศัพท์ ที่ได้เรียนมาแล้ว การทบทวน นี้ให้ผู้เรียนทำท่า ไปพร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ - การประเท้าตัวนาง - การประเท้าตัวพระ - ทำกระทุ้งเท้าตัวนาง - ทำกระทุ้งเท้าตัวพระ - ทำกระดกหลังตัวนาง - ทำกระดกหลังตัวพระ - ทำกระดกเลี้ยวตัวนาง - ทำกระดกเลี้ยวตัวพระ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
	- นิ่งกระดก - จรดเท้าตัวนาง - จรดเท้าตัวพระ - สะดุดเท้าตัวนาง - สะดุดเท้าตัวพระ - ถัดเท้าไขว้อยู่กับที่ (ตัวนาง) - ถัดเท้าไขว้อยู่กับที่ (ตัวพระ) - ถัดเท้าเสมอกัน (ตัวนาง) - ถัดเท้าเสมอกัน (ตัวพระ) - ถัดเท้าเคลื่อนที่ (ตัวนาง) - ถัดเท้าเคลื่อนที่ (ตัวพระ)	- ทำนิ่งกระดก - ทำจรดเท้าตัวนาง - ทำจรดเท้าตัวพระ - ทำสะดุดเท้าตัวนาง - ทำสะดุดเท้าตัวพระ - ทำถัดเท้าไขว้อยู่กับที่ ตัวนาง (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง) - ทำถัดเท้าไขว้อยู่กับที่ ตัวพระ (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง) - ทำถัดเท้าเสมอกัน ตัวนาง (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง) - ทำถัดเท้าเสมอกัน ตัวพระ (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง) - ทำถัดเท้าเคลื่อนที่ ตัวนาง เคลื่อนที่ไปทางขวา (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง) - ทำถัดเท้าเคลื่อนที่ ตัวพระ เคลื่อนที่ไปทางขวา (ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง ดูบ หิง หิง)
69	การฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย	ตอนนี้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ นาฏยศัพท์ทั้ง การใช้มือและเท้า ผ่านไปแล้ว ขอให้ผู้เรียนได้ทบทวน ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ต่อไป

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
70	การแสดงภาษาท่า	เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติ นาฏยศัพท์ ซึ่งเป็นท่ารำขั้นพื้น ฐานได้แล้ว ต่อไปจะเป็นการนำ นาฏยศัพท์ ที่ได้เรียนกันมาไว้เพื่อ เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติภาษาท่า
71	Art work ภาษาท่า	ภาษาท่า เป็นภาษาทาง นาฏศิลป์ เสมือน เป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่ อาศัยอวัยวะของร่างกาย แสดง ออกมาเป็น ท่าทาง เพื่อสื่อให้ ผู้ชมสามารถเข้าใจได้
72	Art work ภาษาท่าเบื้องต้น	ภาษาท่าที่กำลังจะแนะนำ ต่อไปนี้เป็น ภาษาท่าที่ผู้เรียนจะ สามารถนำไปประดิษฐ์ หรือ ปฏิบัติท่ารำประกอบเพลงอย่าง ง่าย ๆ ได้
73	Art work ยัม	โดยจะเริ่มจาก การยัม
74	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ยัม	การยัม จะใช้มือซ้ายจับ โดย ยกมือจับสูงระดับปาก และหักข้อ มือเข้าหาใบหน้า ให้ปลายนิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มืออยู่ตรงกับปาก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำยัม พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
75	Art work หอม หรือ ดม	การหอม หรือ ดม
76	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า หอมหรือดม	การหอมหรือดม จะใช้มือซ้ายจับ ยกมือจับสูงระดับจมูก หักข้อมือเข้า หาใบหน้า ให้ปลายนิ้วชี้และนิ้วหัว แม่มืออยู่ตรงกับจมูก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำหอมหรือ ดม พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ
77	Art work ฉัน หรือ ตัวเรา	การแสดงท่าฉัน หรือ ตัวเรา
78	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ฉันหรือ ตัวเรา	ท่าฉันหรือตัวเรา จะใช้มือซ้ายจับ หงาย และวางมือจับอยู่ระดับอก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าฉันหรือ ตัวเรา พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ
79	Art work เธอ	การแสดงท่า เธอ
80	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า เธอ	ท่าเธอ จะใช้มือใดก็ได้ เป็นการ ชี้มือ ในลักษณะของการตะแคงมือ งอแขนเล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าเธอ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
81	Art work ท่าน	การแสดงท่า ท่าน
82	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ท่าน	ท่าท่าน จะใช้ส่วนทั้งหมดของ ฝ่ามือ ในลักษณะตะแคงมือระดับแ่ง ศีรษะหรือจะให้ปลายมือไปสู่ผู้ที่ กล่าวถึง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าท่าน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลขนะคะ
83	Art work ไป	การแสดงท่า ไป
84	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ไป	ท่าไป จะใช้มือใดก็ได้ เริ่มด้วย การจับหงายระดับหน้าอก แล้วม้วน มือนั้นออกเป็นวง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าไป พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลขนะคะ
85	Art work มา	การแสดงท่า มา
86	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า มา	ท่ามา จะใช้มือใดก็ได้ ให้ตั้งวง ประมาณระดับหน้าอก แล้วกดปลาย มือลงเป็นจ็ิบคว่ำ โดยดึงมือจ็ิบเข้ามา หาลำตัว ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่ามา พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลขนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
87	Art work การรับ หรือขอ	การรับ หรือการขอ
88	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า รับหรือ ขอ มือเดียว	การรับหรือขอสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ การรับหรือขอมือเดียว จะใช้มือใดมือหนึ่งก็ได้ ตั้งมือระดับ หน้า แล้วพลิกข้อนิ้วมือหงายขึ้น ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำรับหรือขอ มือเดียว พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ
89	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า รับหรือขอ สองมือ	ส่วนการรับหรือขอสองมือ ก็ ตั้งมือทั้งสองให้เหลื่อมกัน แล้วพลิก ข้อนิ้วมือหงายขึ้นพร้อมกัน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำรับหรือขอ สองมือ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ
90	Art work ปฏิเสธ	การปฏิเสธ
91	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ปฏิเสธ	การปฏิเสธ จะใช้มือใดก็ได้ โดยตั้งมือขึ้น ปลายนิ้วอยู่ระดับอก แล้วสั่นปลายมือ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำปฏิเสธ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
92	Art work เสียใจ และร้องไห้	การแสดงท่าเสียใจ และร้องไห้
93	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า เสียใจ และร้องไห้	ท่าเสียใจ และร้องไห้ จะใช้มือ ซ้ายแตะหน้าผาก มือขวากุมชายพก หรือหน้าท้อง สะดุ้งตัวขึ้นลง แสดง อาการสะอื้น และใช้นิ้วชี้ซ้ายปาด เช็ดน้ำตา ส่วนมือขวาเหมือนเดิม ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าเสียใจและ ร้องไห้ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลียนนะคะ
94	Art work โกรธ	การโกรธ
95	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า โกรธ (งูได้ใบหู)	การโกรธ สามารถแสดงได้ 2 ลักษณะ ลักษณะแรกจะใช้ฝ่ามือขวา ถูที่คอใต้ใบหู พร้อมกับเอียงศีรษะ ด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าโกรธ ลักษณะที่หนึ่ง พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลียนนะคะ
96	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า โกรธ (งูที่อก)	ลักษณะที่สอง จะใช้ฝ่ามือ ขวาถูที่อก ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าโกรธ ลักษณะที่สอง พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลียนนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
97	Art work รัก	การแสดงท่ารัก
98	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า รัก	ท่ารัก จะใช้มือประสานกันบนอก ปลายนิ้วทั้งสองข้างแตะฐานไหล่ กิริยาแบบนี้หมายถึงการห่มผ้า ก็ได้ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่ารัก พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ
99	Art work อาย	การอาย
100	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า อาย	การอาย จะใช้มือใดก็ได้แตะ ที่ข้างแก้ม เขียงศีรษะด้านเดียวกับ มือที่แตะแก้ม ก้มหน้าลงเล็กน้อย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าอาย พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยนะคะ
101	Art work เป็นทุกข์	การเป็นทุกข์
102	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า เป็นทุกข์	การเป็นทุกข์ จะใช้มือประสาน กันระดับหน้าท้อง ปลายมือทั้งสอง แตะกระดูกเชิงกราน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่าเป็นทุกข์ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
103	Art work รำเรง เบิกบาน	การแสดงท่ารำเรง เบิกบาน
104	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า รำเรง เบิกบาน	ท่ารำเรง เบิกบาน ใช้ท่าจับ หงายสองมือรวมที่หน้าอก แล้วม้วนจับ ออกเป็นตั้งวงกลาง และกระแทกท้อง แขนให้เหยียดตึงระดับไหล่ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ท่ารำเรง เบิกบาน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ
105	Art work ความรุ่งเรือง	การแสดงท่าความรุ่งเรือง
106	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า ความรุ่งเรือง	ท่าความรุ่งเรือง ใช้ท่าจับคว่ำ สองมือข้างลำตัว แล้วค่อย ๆ สอดจับ ขึ้นเป็นวงบัวบาน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าความรุ่งเรือง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ
107	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงภาษาท่า เบื้องต้น ตามลำดับ - ยิ้ม - หอม หรือ ดม - จ้ม หรือ ตัวเรา - เหนือ	ตอนนี้เราจะมาทบทวนภาษาท่าที่ ได้เรียนมาแล้ว ให้ผู้เรียนทำท่าไป พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ ยิ้ม หอม หรือ ดม จ้ม หรือ ตัวเรา เหนือ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
	- ท่าน - ไป - มา - การรับหรือการขอ มือเดียว - การรับหรือการขอ สองมือ - การปฏิเสธ - เสียใจ , ร้องไห้ - โกรธลักษณะที่หนึ่ง - โกรธลักษณะที่สอง - รัก - อาย - เป็นทุกข์ - ร่าเริง เบิกบาน - ความรุ่งเรือง	ท่าน ไป มา การรับหรือการขอมือเดียว การรับหรือการขอสองมือ การปฏิเสธ เสียใจ , ร้องไห้ โกรธลักษณะที่หนึ่ง โกรธลักษณะที่สอง รัก อาย เป็นทุกข์ ร่าเริง เบิกบาน ความรุ่งเรือง
108	การแสดง นาฏศิลป์ไทย	ลักษณะการรำเบื้องต้นที่ ได้แนะนำมาข้างต้น ล้วนเป็นท่า พื้นฐาน ที่ท่านสามารถจะฝึกปฏิบัติ ได้ ไม่ว่าจะเป็นนาฏยศัพท์ หรือ ภาษาท่า ซึ่งท่าทางต่าง ๆ เหล่านี้จะ เป็นพื้นฐานสำคัญใน การประยุกต์ สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยต่อไป

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
		ขอให้ผู้เรียนพยายามฝึกซ้อมเพิ่มเติม ให้เกิดความคล่องแคล่ว เพื่อจะได้มีพื้นฐาน ในการรำที่ถูกต้องต่อไป สำหรับวันนี้ขอจบการสาธิต การฝึกปฏิบัติลักษณะการรำรำ เบื้องต้น เพียงเท่านั้นค่ะ ... สวัสดีค่ะ
109	Art work สวัสดี	เสียงดนตรีประกอบ

บทถ่ายทำเทปวิดีโอ
เรื่อง
ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน

บทถ่ายทำเทพวิดีทัศน์ ประกอบการฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์

เรื่อง ภาษาท่า จำประกอบเพลงอิษฐาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
1	Art work เทพวิดีทัศน์	เสียงดนตรีประกอบ
2	Art work ประกอบการฝึก กิจกรรมนาฏศิลป์	เสียงดนตรีประกอบ
3	Art work เรื่อง	เสียงดนตรีประกอบ
4	Art work ภาษาท่า จำประกอบ เพลงอิษฐาน	เสียงดนตรีประกอบ
5	การแสดงภาษาท่า จำประกอบเพลง อิษฐาน	การรำอิษฐาน เป็นการนำ ภาษาท่ามาใช้รำอย่างต่อเนื่องกัน ทำให้เกิดความสวยงาม และมีความ หมาย การรำอิษฐานจะใช้การ เคลื่อนไหวร่างกายส่วนบน คือ มือ ลำตัว และ ศีรษะเป็นส่วนใหญ่

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
		การฝึกปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน จะเป็นการรำไปตามบทร้อง ท่าทางที่แสดงออกมาก็จะมีความหมายตามบทร้อง
6	ระยะ LS ผู้สาธิตนั่งคุกเข่า	ก่อนอื่นขอให้ผู้เรียนนั่งคุกเข่า เพราะ การรำชุดนี้เป็นการนั่งรำ เราจะมาเริ่มฝึกกันเลยนะคะ
7	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่าพนมมือ	คำว่า "อธิษฐานเอย" ให้พนมมือไว้ระหว่างอก การพนมมือควรดันปลายนิ้วออก เพื่อให้ดูสวยงาม
8	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่าอธิษฐานเอย	จากนั้นให้ดกปลายนิ้วมือที่พนมลง พร้อมกับก้มหน้าเล็กน้อย ยกมือขึ้นให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว พร้อมกับเงยหน้าขึ้น จากนั้นจึงลดมือลงมาที่อกตามเดิม กระทบหนึ่งครั้งให้ตรง กับคำว่า "เอย"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
9	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงการกระแทบ	การกระแทบ คือ การแข็งหน้าขา ยกกันขึ้นเล็กน้อย กระแทกตัวลง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การกระแทบ พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยคะ
10	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า อธิษฐานเออย	เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติการกระแทบ ได้แล้ว ต่อไปให้ผู้เรียนปฏิบัติท่า "อธิษฐานเออย" ไป พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยคะ "อธิษฐานเออย"
11	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สองมือจับพาน	คำว่า "สองมือจับพาน " จับพาน ที่วางอยู่ด้านหน้า แล้วยกพานขึ้นสูง ระดับหน้า ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าสองมือจับพาน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "สองมือจับพาน"
12	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ประดัดพวงพุทธรักษา	คำว่า "ประดัดพวงพุทธรักษา" ชูพานไปทางด้านขวา กระดกเลี้ยว เข้าซ้าย เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าประดัด พวงพุทธรักษา พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ประดัดพวงพุทธรักษา"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
13	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า อธิษฐานเคยในวรรคซ้ำ	คำว่า “อธิษฐานเคย” ในวรรคซ้ำ จะเป็น ทำสืบเนื่องมาจาก ท่าระดับพวงพุทธชาติ ให้ลดพานที่ชูขึ้นลงมาไว้ระดับอก นิ่งคุกเข่า ตามเดิม กระทบหนึ่งครั้งให้ตรงกับคำว่า “เคย” ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าระดับพวงพุทธชาติ ค้างไว้ก่อน จากนั้นให้ปฏิบัติทำอธิษฐานเคยไป พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ “อธิษฐานเคย”
14	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สองมือจับพานในวรรคซ้ำ	คำว่า “สองมือจับพาน” ในวรรคซ้ำ ชูพาน ที่ถืออยู่สูงระดับหน้า ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ทำสองมือจับพาน พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ “สองมือจับพาน”
15	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ระดับพวงพุทธชาติ ในวรรคซ้ำ	คำว่า “ระดับพวงพุทธชาติ” ในวรรคซ้ำ ชูพานไปทางด้านขวา กระดกเลี้ยวซ้าย เอียงศีรษะ ด้านซ้าย ในช่วงวรรคของเพลง ให้วางพานลง นิ่งคุกเข่าตามเดิม ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าระดับพวงพุทธชาติ พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ “ระดับพวงพุทธชาติ”

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
16	ระยะ LS ผู้สารถิตแสดงท่า ชอกุศลผลบุญ	คำว่า "ชอกุศลผลบุญ" ใช้ท่าขอสองมือ โดยมือซ้ายจะ สูงกว่ามือขวาเล็กน้อย เอียงศีรษะ ด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าชอกุศล ผลบุญ พร้อม ๆ กับผู้สารถิตเลยคะ "ชอกุศลผลบุญ"
17	ระยะ LS ผู้สารถิตแสดงท่า จงมีแต่ผู้ทำคุณ	คำว่า "จงมีแต่ผู้ทำคุณ" มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาชี้นิ้ว กวาดออกข้างลำตัว เอียงศีรษะ ด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าจงมีแต่ ผู้ทำคุณ พร้อม ๆ กับผู้สารถิตเลยคะ "จงมีแต่ผู้ทำคุณ"
18	ระยะ LS ผู้สารถิตแสดงท่า ประโยชน์ไว้ในชาติ	คำว่า "ประโยชน์ไว้ในชาติ" มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายยกสูง ระดับศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อยแล้ว ปล่อย มือจะอยู่ในลักษณะตะแคง มือ เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าประโยชน์ ไว้ในชาติ พร้อม ๆ กับผู้สารถิตเลยคะ "ประโยชน์ไว้ในชาติ"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
19	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า อย่ามีใครคิดร้าย	คำว่า "อย่ามีใครคิดร้าย" มือซ้ายวางหน้าขา มือขวาตั้งฝ่ามือขึ้นสูงระดับอก ส้นปลายมือเล็กน้อย เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าอย่ามีใครคิดร้าย พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "อย่ามีใครคิดร้าย"
20	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า มุงทำลาย	คำว่า "มุงทำลาย" นำมือทั้งสองมารวมกันระดับเอว จีบมือเพียงเล็กน้อย แล้วแยกออกจากกัน ไม่เอียงศีรษะ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ามุงทำลาย พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "มุงทำลาย"
21	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ชาติไทย	คำว่า "ชาติไทย" มือขวาวางหน้าขา มือซ้ายยกขึ้นอยู่ระดับศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อยแล้วปล่อย มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าชาติไทย พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ชาติไทย"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
22	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ขอให้ทุกคน	คำว่า "ขอให้ทุกคน" มือซ้ายวาง หน้าขา มือขวาชี้นิ้วตามจังหวะสอง ครั้งข้างลำตัว เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าขอให้ทุกคน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ขอให้ทุกคน"
23	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สนใจ	คำว่า "สนใจ" จะสืบเนื่อง มาจากท่า "ขอให้ทุกคน" โดยให้กลับ เอียงศีรษะไปทางขวา มือที่ชี้จะเน้น จังหวะอีกครั้ง พร้อมกระทบตรง กับคำว่า "ใจ" ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าสนใจ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "สนใจ"
24	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า ห่วงใยประเทศชาติ	คำว่า "ห่วงใยประเทศชาติ" พนมมือไว้ข้างใบหูซ้าย เอียงศีรษะ ด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าห่วงใย ประเทศชาติ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ห่วงใยประเทศชาติ"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
25	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ให้ไทยเรานี้	คำว่า "ให้ไทยเรานี้" มือขวาวาง หน้าขา มือซ้ายยกขึ้นสูงระดับศีรษะ จับเพียงเล็กน้อยแล้วปล่อย มือจะอยู่ใน ลักษณะตะแคงมือ เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำให้ไทยเรานี้ พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ให้ไทยเรานี้"
26	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า มีความสามารถ	คำว่า "มีความสามารถ" จะสืบเนื่อง มาจากท่า "ให้ไทยเรานี้" โดยแก้มือซ้าย ที่ตั้งอยู่ออกเป็นวง กลับเอียงด้านซ้าย พร้อมกับกระทบตรงกับคำว่า "สามารถ" ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ามีความสามารถ พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "มีความสามารถ"
27	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ช่วยตัวช่วยชาติ	คำว่า "ช่วยตัวช่วยชาติ" มือทั้งสอง ตั้งวงระดับไหล่ แล้วพลิกข้อนิ้วมือทั้งสอง ขึ้นเป็นวงบัวบาน ไม่เอียงศีรษะ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าช่วยตัวช่วยชาติ พร้อมๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ช่วยตัวช่วยชาติ"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
28	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ทำให้ไทย เป็นเมืองทอง	คำว่า "ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง" มือทั้งสองจับคว่ำข้างลำตัว เอียงศีรษะ ด้านซ้าย แยกเข่าออกเล็กน้อย แล้วให้ สอดจับทั้งสองขึ้นเป็นวงบัวบาน กลับ เอียงศีรษะด้านขวา กระดกเลี้ยวเท้าขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าทำให้ไทย เป็นเมืองทอง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง"
29	Art work การฝึกปฏิบัติท่า ตามเสียงเพลง	เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติท่าท่าตาม เนื้อร้องในท่อนที่หนึ่งเสร็จแล้ว ต่อไปจะ เป็นการฝึกปฏิบัติท่าท่าตามเสียงเพลง ขอให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ไปพร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ ...
30	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ตามเสียงเพลง ในท่อนที่หนึ่ง ตั้งแต่ต้นจนจบ	อธิษฐานเลย สองมือจับพาน ประดับพวงพุทธรักษา (ข้า) ขอกุศลผลบุญ จงมีแด่ผู้ทำคุณ ประโยชน์ไว้ในชาติ

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
		อย่ามีใครคิดร้าย มุ่งทำลาย ชาติไทย ขอให้ทุกคน สนใจ ห่วงใยประเทศชาติ ให้ไทยเรา มีความสามารถ ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง
31	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง	ต่อไปจะเป็นการฝึกในท่อนที่สอง ซึ่งท่ารำในท่อนที่สองนี้ จะสืบเนื่องมา จากท่ารำในท่อนที่หนึ่ง ดังนั้นผู้เรียน จะต้องปฏิบัติท่าสุดท้ายของท่อนที่หนึ่ง ค้างไว้ก่อน
32	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่าอธิษฐานขอ	คำว่า "อธิษฐานขอ" ให้นำมือ ทั้งสอง ที่ตั้งเป็นวงบัวบานมาพนม มือที่หน้าผาก ก้มศีรษะเล็กน้อย ค่อย ๆ ลดมือลงมาไว้ที่ระหว่างอก กระทบตรงกับคำว่า "เออ" ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำ อธิษฐานขอ พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยคะ "อธิษฐานขอ"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
33	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สองมือจับพาน	คำว่า "สองมือจับพาน" จับ พานที่วางอยู่ด้านหน้า แล้วยกพาน ขึ้นสูงระดับหน้า ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าสองมือ จับพาน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "สองมือจับพาน"
34	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ประดับพวงผกากรอง	คำว่า "ประดับพวงผกากรอง" ชูพานไปทางด้านซ้าย กระดกเลี้ยว เท้าขวา เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่า ประดับพวงผกากรอง พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยคะ "ประดับพวงผกากรอง"
35	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า อธิษฐานเอย ในวรรคซ้ำ	คำว่า "อธิษฐานเอย" ใน วรรคซ้ำ จะเป็นท่าสืบเนื่องมาจาก ท่าประดับพวงผกากรอง ให้ลด พานที่สูงขึ้น ลงมาไว้ระดับอก นั่ง คุกเข่าตามเดิม กระทบหนึ่งครั้งให้ ตรงกับคำว่า "เอย" ให้ผู้เรียนปฏิบัติท่าประดับพวง ผกากรองค้างไว้ก่อน จากนั้นให้ ปฏิบัติท่าอธิษฐานเอย ไปพร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "อธิษฐานเอย"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
36	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า สองมือจับพาน ในวรรคซ้ำ	คำว่า "สองมือจับพาน" ในวรรคซ้ำ ชูพานที่ถืออยู่สูง ระดับหน้า ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่า สองมือจับพาน พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยคะ "สองมือจับพาน"
37	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ประดับพวงผกากรอง ในวรรคซ้ำ	คำว่า "ประดับพวง ผกากรอง" ในวรรคซ้ำ ชูพาน ไปทางด้านซ้าย กระดกเลี้ยว เท้าขวา เอียงศีรษะด้านขวา วางพานลง ในช่วงวรรคของ เพลง นั่งคุกเข่าตามเดิม ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่า ประดับพวงผกากรอง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ประดับพวงผกากรอง"
38	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ขอไทยรักไทย	คำว่า "ขอไทยรักไทย" มือทั้งสอง ประสานกันเป็น ท่ารัก เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่า ขอไทยรักไทย พร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยคะ "ขอไทยรักไทย"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
39	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ร่วมเป็นมิตรมันใจ	คำว่า "ร่วมเป็นมิตรมันใจ" หงายมือทั้งสองออกระดับเอว คว่ำฝ่ามือขวา มาทับหลังมือซ้าย ไม่เอียงศีรษะ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าร่วมเป็น มิตรมันใจ พร้อมๆกับผู้สาธิตเลยคะ "ร่วมเป็นมิตรมันใจ"
40	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่าถือไทย	คำว่า "ถือไทย" มือซ้ายวาง หน้าขา มือขวายกสูงขึ้นระดับ ศีรษะ จีบเพียงเล็กน้อยแล้วปล่อย มือจะอยู่ในลักษณะตะแคงมือ เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าถือไทย พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ถือไทย"
41	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่าเป็นพี	คำว่า "เป็นพี" มือขวาวางหน้าขา ส่วนมือซ้ายจีบเข้าอก เอียงศีรษะ ด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเป็นพี พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "เป็นพี"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
42	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงทำนอง	คำว่า "น้อง" มือซ้ายวาง หน้าขา มือขวาชี้นิ้วข้างลำตัว เฉียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนอง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "น้อง"
43	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงทำ อย่ามีการ	คำว่า "อย่ามีการ" มือ ขวาวางหน้าขา มือซ้ายตั้งมือขึ้น ระดับอก ส่ายมือเล็กน้อย แียง ศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำอย่า มีการ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "อย่ามีการ"
44	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงทำยูแยก	คำว่า "ยูแยก" มือซ้ายวาง หน้าขา มือขวาจับในลักษณะ ตะแคงข้างลำตัว แียงศีรษะ ด้านขวาเหมือนเดิม ไส้มือมา ข้างหน้า พร้อมกับกระทบตรง กับคำว่า "แยก" ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำยูแยก พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ยูแยก"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
45	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า อย่าทำให้แตก	คำว่า "อย่าทำให้แตก" นำ มือทั้งสอง มารวมกันระดับเอว จับมือเพียงเล็กน้อย แล้วยแยกออก จากกัน เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าอย่า ทำให้แตก พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยคะ "อย่าทำให้แตก"
46	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ร้าวฉาน	คำว่า "ร้าวฉาน" มือขวา วางหน้าขา มือซ้ายขึ้นนิ้วแล้ว ตวัดขึ้น เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่า ร้าวฉาน พร้อมๆกับผู้สาธิตเลยคะ "ร้าวฉาน"
47	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ขอให้ช่วยกันสมาน	คำว่า "ขอให้ช่วยกันสมาน" ตั้งเข่าขวาพร้อมกับยกกันขึ้น มือ ทั้งสองจับปรกหน้า แต่จะอยู่ใน ลักษณะที่ไขว้กัน ไม่เอียงศีรษะ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าขอให้ ช่วยกันสมาน พร้อม ๆ กับผู้สาธิต เลยคะ "ขอให้ช่วยกันสมาน"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
48	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า เพื่อไทยทั้งผอง	คำว่า "เพื่อไทยทั้งผอง" นั่ง คุกเข่าตามเดิม มือขวาวางหน้าขา ส่วนมือซ้ายหงายฝ่ามือ แล้วปาด ออกไปข้าง ๆ ลำตัว เอียงศีรษะ ด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเพื่อไทย ทั้งผอง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "เพื่อไทยทั้งผอง"
49	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ร่วมสามัคคี	คำว่า "ร่วมสามัคคี" มือ ประสานกันทำรัก เอียงศีรษะด้าน ซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าร่วม สามัคคี พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ร่วมสามัคคี"
50	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า เหมือนผี	คำว่า "เหมือนผี" มือขวา วางหน้าขา มือซ้ายจับเข้าอก เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเหมือนผี พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "เหมือนผี"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
51	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า เหมือนน้อง	คำว่า "เหมือนน้อง" มือซ้าย วางหน้าขา มือขวาชี้นิ้วข้างลำตัว เฉียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเหมือนน้อง พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "เหมือนน้อง"
52	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า กลมเกลียว	คำว่า "กลมเกลียว" มือขวา ตั้งวงบน มือซ้ายจับอยู่ใกล้กับวง เฉียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ากลมเกลียว พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "กลมเกลียว"
53	ระยะ MS ผู้สาธิตแสดงท่า เกี่ยวข้อ	คำว่า "เกี่ยวข้อ" เปลี่ยนมือ ซ้ายที่จับเป็นวง โดยย้ายมือมาตั้งวง ซ้าย ส่วนมือขวาก็เปลี่ยนเป็นมือจับ อยู่ใกล้กับวง เฉียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเกี่ยวข้อ พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "เกี่ยวข้อ"

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
54	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า รักกันทั่ว	คำว่า "รักกันทั่ว" มือประสาน กันทั่วรัก เอียงศีรษะด้านขวา ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่ารักกันทั่ว พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "รักกันทั่ว"
55	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ทุกคน	คำว่า "ทุกคน" มือขวาชี้นิ้ว ข้างลำตัว ชี้ตามจังหวะสองครั้ง เอียงศีรษะด้านซ้าย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าทุกคน พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ "ทุกคน"
56	Art work การฝึกปฏิบัติท่า ตามเสียงเพลง	เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติท่า ตามเนื้อร้อง ในท่อนที่สองเสร็จแล้ว ต่อไป จะเป็นการฝึกปฏิบัติท่าตาม เสียงเพลง ขอให้ผู้เรียนปฏิบัติไป พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยคะ ...
57	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงท่า ตามเสียงเพลง ในท่อนที่สอง ตั้งแต่ต้นจนจบ	อธิษฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงผกากรอง (ข้าว) ขอไทยรักไทย ร่วมเป็นมิตรมั่นใจ ถือไทยเป็นพี่น้อง

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
		อย่ามีการ ยั่วแหย่ อย่าทำให้แตก ร้าวฉาน ขอให้ช่วยกันสมาน เพื่อไทยทั้งผอง ร่วมสามัคคี เหมือนพี่ เหมือนน้อง กลมเกลียว เกี่ยวข้อง รักกันทั่ว ทุกคน
58	Art work การฝึกปฏิบัติทำรำ ตามเสียงเพลง	ต่อไปจะเป็นการฝึกปฏิบัติทำรำ ตามเสียงเพลงอิษฐาน ตั้งแต่ต้น จนจบเพลง ขอให้ผู้เรียนฝึกไปพร้อม ๆ กับ ผู้สาธิตเลยค่ะ ...
59	ระยะ LS ผู้สาธิตปฏิบัติทำรำ ตามเสียงเพลง ตั้งแต่ต้นจนจบ	เสียงเพลงอิษฐาน ตั้งแต่ต้นจนจบเพลง

SHOT	ภาพ	คำบรรยาย
60	Art work การปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลง อธิษฐาน	ถ้าหากผู้เรียนสามารถฝึกฝน การปฏิบัติ ทำรำตามเสียงเพลงได้จน คล่องแคล่ว ต่อไปก็จะเป็นการฝึก ปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงตั้งแต่ ต้นจนจบเพลง ขอให้ผู้เรียนฝึกไป พร้อม ๆ กับผู้สาธิตเลยนะคะ
61	ระยะ LS ผู้สาธิตแสดงภาษา ท่า รำประกอบเพลง อธิษฐาน	เสียงเพลงอธิษฐาน ตั้งแต่ต้นจนจบเพลง
62	การแสดงภาษาท่า รำประกอบเพลง อธิษฐาน	จะเห็นได้ว่า การใช้ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน เป็นสิ่งที่ไม่ ยากเกินไป ผู้เรียนควรหมั่นฝึกฝน ด้วยตนเอง เมื่อเกิดความคล่องแคล่ว แล้ว ก็จะสามารถนำไปถ่ายทอดแก่เด็ก นักเรียนได้อย่างมั่นใจต่อไป สำหรับวันนี้ ขอจบการสาธิต การฝึกปฏิบัติภาษาท่าประกอบเพลง อธิษฐานเพียงเท่านี้ สวัสดีค่ะ
63	Art work สวัสดิ์	เสียงดนตรีประกอบ

แบบฝึกหัด

เรื่อง ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดคือความหมายของนาฏยศัพท์
 - ก. ชื่อของลักษณะท่าร่ายของไทย
 - ข. ศัพท์ที่สื่อความหมายทางด้านนาฏศิลป์
 - ค. ศัพท์ที่ใช้เฉพาะในวงการนาฏศิลป์
 - ง. ถูกทั้ง ก ข และ ค
2. การจีบโดยทั่วไปจะมีกี่ลักษณะ
 - ก. 2 ลักษณะ
 - ข. 3 ลักษณะ
 - ค. 5 ลักษณะ
 - ง. 7 ลักษณะ
3. การจีบปรกข้าง มือจะอยู่ระดับใด
 - ก. ระดับข้างลำตัว
 - ข. ระดับแง่ศีรษะ
 - ค. ระดับหน้า
 - ง. ระดับอก
4. การตั้งวงล่าง ตัวนางจะแตกต่างจากตัวพระอย่างไร
 - ก. ระดับมือของตัวพระจะสูงกว่าตัวนาง
 - ข. ตัวนางมือจะอยู่ระดับชายพก ส่วนตัวพระจะอยู่ระดับหัวเข็มขัด
 - ค. ตัวพระจะต้องกันส่วนโค้งของวงออกจากลำตัว
 - ง. ถูกทั้ง ข และ ค

5. นาฏยศัพท์เกี่ยวกับการใช้เท้าของตัวพระ จะแตกต่างจากตัวนางคือข้อใด
 - ก. ระดับของเท้าที่ยกขึ้น
 - ข. การใช้จุมูกเท้า
 - ค. การย่อตัว
 - ง. การก้มเข้า
6. นาฏยศัพท์ท่าใดที่ไม่ต้องใช้จุมูกเท้า
 - ก. กระดกเท้า
 - ข. กระทุ้งเท้า
 - ค. จรดเท้า
 - ง. ประเท้า
7. การหนีบองและถีบเข้าไปข้างหลังมาก ๆ ใช้กับนาฏยศัพท์ท่าใด
 - ก. ถัดเท้า
 - ข. สะดุดเท้า
 - ค. จรดเท้า
 - ง. กระดกเท้า
8. ภาษาท่า หมายถึง
 - ก. ภาษาพูดของตัวแสดงละคร
 - ข. ภาษาทางด้านนาฏศิลป์ที่ใช้ท่าทางแสดงแทนคำพูดและอารมณ์ต่าง ๆ
 - ค. ภาษาเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์
 - ง. ภาษาที่ใช้เรียกชื่อท่ารำต่าง ๆ
9. การแสดงท่าฉันหรือตัวเรา จะใช้มือใดจับอยู่ระดับอก
 - ก. มือซ้าย
 - ข. มือขวา
 - ค. จะใช้มือใดก็ได้
 - ง. ใช้สองมือพร้อม ๆ กัน

10. ทำรับหรือขอ มีกี่ลักษณะ
- ก. 1 ลักษณะ
 - ข. 2 ลักษณะ
 - ค. 3 ลักษณะ
 - ง. 4 ลักษณะ
11. ท่าใดที่ใช้แสดงถึงความรำเริง เบิกบาน
- ก. มือซ้ายแตะที่แก้ม
 - ข. จีบคว่ำข้างลำตัว แล้วสอดขึ้นเป็นวงบัวบาน
 - ค. มือประสานกันที่หน้าท้อง
 - ง. จีบหงายระดับอก ม้วนออกเป็นวงกลาง และกระแทกท้องแขน เขยียดตึงระดับไหล่
12. การปฏิเสธรจะใช้มือใดตั้งขึ้นและสั่นปลายมือ
- ก. มือขวา
 - ข. มือซ้าย
 - ค. มือใดก็ได้
 - ง. ใช้พร้อมกันทั้งสองมือ
13. นาฏยศัพท์ท่าจีบคว่ำและสอดขึ้นเป็นวงบัวบาน ใช้แสดงแทนภาษาท่าในท่าใด
- ก. ความรุ่งเรือง
 - ข. รำเริง เบิกบาน
 - ค. เป็นทุกข์
 - ง. ทำรัก
14. ภาษาท่า ท่าทวน มือจะอยู่ในลักษณะใด
- ก. จีบหงาย
 - ข. ตะแคงมือ
 - ค. ประสานกัน
 - ง. ตั้งวง

15. นาฏยศัพท์และภาษาท่าแตกต่างกันอย่างไร

- ก. นาฏยศัพท์เป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ ส่วนภาษาท่าเป็นการแสดงท่าทางออกมาแทนภาษาพูดและอารมณ์ของผู้แสดง
- ข. นาฏยศัพท์เป็นท่าจำเบื้องต้น ส่วนภาษาท่าเป็นท่าจำขั้นสูง
- ค. นาฏยศัพท์เป็นศัพท์ที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ ส่วนภาษาท่าเป็นภาษาที่ใช้โดยทั่วไป
- ง. นาฏยศัพท์เป็นชื่อของการแสดง ส่วนภาษาท่าเป็นภาษาพูดของผู้แสดง

กระตาดคำตอบ

แบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง)

เรื่อง ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

ชื่อ โรงเรียน

ให้เขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

รวมคะแนน.....

เฉลย

แบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง)

เรื่อง ลักษณะการร่ำรำเบื้องต้น

ข้อที่	เฉลย
1	ง
2	ค
3	ข
4	ค
5	ง
6	ก
7	ง
8	ข
9	ก
10	ข
11	ง
12	ค
13	ก
14	ข
15	ก

แบบฝึกหัด

เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. รำอิษฐานอยู่ในบทละครเรื่องอานุกาพพชุนรามคำแหง ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของใคร
 - ก. กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
 - ข. พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
 - ค. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี
 - ง. นายมนตรี ตราโมท
2. ในละครเรื่องอานุกาพพชุนรามคำแหง ผู้รำอิษฐานเป็นใคร
 - ก. ชาวละครเร่
 - ข. นักแสดงต่างเมือง
 - ค. นางรำในวัง
 - ง. ชาวบ้าน
3. วงปี่พาทย์เครื่องห้าที่ใช้ประกอบการแสดงรำอิษฐานประกอบด้วยอะไรบ้าง
 - ก. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉิ่งวงใหญ่ ขลุ่ยเพียงออ ตะโพน และฉิ่ง
 - ข. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉิ่งวงเล็ก ขลุ่ย ตะโพน ฉิ่ง
 - ค. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซอสามสาย จะเข้ กลอง ฉิ่ง
 - ง. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉิ่งวง ซอด้วง ซออู้ ซอด้วง ฉิ่ง
4. การแต่งกายประกอบการรำอิษฐานโดยทั่วไปมักจะแต่งแบบใด
 - ก. เสื้อคอกลม นุ่งโจงกระเบน
 - ข. เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุง
 - ค. เสื้อคอกระเช้า นุ่งโจงกระเบน
 - ง. เสื้อแขนกระบอก นุ่งจีบหน้านาง

5. การรำอริษฐานนอกจากจะใช้ประกอบการแสดงละครแล้วสามารถนำไปแสดงในโอกาสใดได้อีก
 - ก. งานขึ้นปีใหม่
 - ข. งานแสดงผลงานนักเรียน
 - ค. แสดงประกอบละครเรื่องอื่น ๆ
 - ง. ถูกทั้ง ก และ ข
6. รำอริษฐานมีการใช้นาฏยศัพท์เกี่ยวกับการใช้เท้าคืออะไร
 - ก. จรดเท้า
 - ข. นั่งกระดก
 - ค. ประเท้า
 - ง. กระดกหลัง
7. นั่งกระหมบปฏิบัติอย่างไร
 - ก. การยืดยุบตัวขึ้นลง
 - ข. การสะบัดตัวขึ้นลง
 - ค. การแอ่นหน้าขา ยกกันขึ้นเล็กน้อย แล้วกระแทกตัวลง
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. เนื้อร้องขอกุศลผลบุญในเพลงอริษฐานใช้ภาษาทำท่าทำใด
 - ก. ท่าขอมือเดียว มือซ้าย
 - ข. ท่าขอสองมือ มือซ้ายสูงกว่ามือขวา
 - ค. ท่าขอสองมือ ระดับเดียวกัน
 - ง. ท่าขอมือเดียว มือขวา
9. การปฏิบัติท่าวางบัวบาน ไม่เอียงศีรษะ เป็นท่าซึ่งตรงกับเนื้อร้องใด
 - ก. ให้ไทยเรานี้
 - ข. มีความสามารถ
 - ค. ช่วยตัวช่วยชาติ
 - ง. ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง

10. อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการแสดงรำอักษฐานคืออะไร

- ก. บายศรี
- ข. พานพุ่มดอกไม้
- ค. ซอดอกไม้
- ง. ฎปเทียนแพ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

กระดาษคำตอบ
แบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง)
เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

ชื่อ โรงเรียน

ให้เขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

รวมคะแนน.....

เฉลย

แบบฝึกหัด (แบบประเมินตนเอง)

เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน

ข้อที่	เฉลย
1	ข
2	ง
3	ก
4	ค
5	ง
6	ข
7	ค
8	ข
9	ค
10	ข

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบภาคความรู้ก่อนและหลังเรียนการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. นาฏยศัพท์ มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อการแสดงต่าง ๆ ของไทย
 - ข. ศัพท์ที่ใช้เฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ไทย
 - ค. ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการแสดงโขน
 - ง. ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการละเล่นของไทย
2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นนาฏยศัพท์
 - ก. จีบหงาย วงบัวบาน ถัดเท้า
 - ข. ท่าตัวเรา กระดกเท้า จีบ
 - ค. ตั้งวง จีบ แมมือ
 - ง. ท่ารัก ท่าโกรธ ท่าดีใจ
3. กิริยากรีดนิ้วโดยใช้นิ้วหัวแม่มือมาจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือกรีดออกไปให้สวยงาม คล้ายพัดเรียกว่า
 - ก. วง
 - ข. ล่อแก้ว
 - ค. จีบ
 - ง. ตั้งมือ

4. การจับมืออยู่ 5 ลักษณะคือ
 - ก. จับหงาย จับคว่ำ จับส่งหลัง จับส่งข้าง จับส่งหน้า
 - ข. จับหงาย จับคว่ำ จับปรกหน้า จับปรกข้าง จับส่งหลัง
 - ค. จับหงาย จับคว่ำ จับปรกบน จับปรกล่าง จับส่งหลัง
 - ง. จับหงาย จับคว่ำ จับชายพก จับส่งหลัง จับพิเศษ
5. การจับที่ถูกวิธีมีลักษณะอย่างไร
 - ก. กรีดนิ้วที่เหลือให้เป็นรูปพัด งอแขนเล็กน้อย
 - ข. กรีดนิ้วที่เหลือให้ตั้งเป็นรูปพัด หักข้อมือเข้าหาลำตัว
 - ค. นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง และกรีดออกเป็นรูปพัด หักข้อมือเข้าหาลำแขน
 - ง. นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง และเรียงชิดติดกัน หักข้อมือเข้าหาลำแขน
6. การจับโดยยกส่วนแขนและมือสูงระดับแง่ศีรษะ หันมือจับเข้าหาแง่ศีรษะ และหักข้อมือเข้าหาลำแขน เรียกว่า
 - ก. จับปรกหน้า
 - ข. จับปรกข้าง
 - ค. จับแง่ศีรษะ
 - ง. จับพิเศษ
7. การจับปรกหน้า มือจะอยู่ระดับใด
 - ก. ระดับแง่ศีรษะ
 - ข. ระดับหางคิ้ว
 - ค. ระดับหน้าผาก
 - ง. ระดับปาก

8. การจับส่งหลัง ปลายนิ้วที่จับจะชี้ไปทางใด
 - ก. ชี้ไปด้านข้าง
 - ข. ชี้เข้าหาลำตัว
 - ค. ชี้ขึ้นข้างบน
 - ง. ชี้ลงด้านล่าง
9. การตั้งวง ลักษณะของนิ้วเป็นอย่างไร
 - ก. ห้านิ้วเรียงชิดติดกัน
 - ข. สี่นิ้วเรียงชิดติดกัน ส่วนนิ้วหัวแม่มือจะหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย
 - ค. สี่นิ้วเรียงชิดติดกัน
 - ง. ห้านิ้วเรียงชิดติดกัน ดันปลายนิ้วให้งอขึ้น
10. การตั้งวงบนของตัวพระ ปลายนิ้วจะอยู่ระดับใด
 - ก. ระดับหน้าผาก
 - ข. ระดับหางคิ้ว
 - ค. ระดับแก้มศีรษะ
 - ง. ระดับไหล่
11. การตั้งวงบนของตัวนาง ปลายนิ้วจะอยู่ระดับใด
 - ก. ระดับหน้าผาก
 - ข. ระดับหางคิ้ว
 - ค. ระดับแก้มศีรษะ
 - ง. ระดับไหล่

12. การตั้งวงกลางของตัวพระ และตัวนาง แตกต่างกันอย่างใด
- ก. ตัวพระ ปลายนิ้วจะอยู่ระดับไหล่ ส่วนตัวนาง ปลายนิ้วจะอยู่ระดับอก
 - ข. ตัวพระ ปลายนิ้วจะอยู่ระดับไหล่ กางแขนออกไปข้าง ๆ
ส่วนตัวนาง ปลายนิ้วจะอยู่ระดับอก แต่หุบลำแขนให้ค้อมมาข้างหน้า
 - ค. ตัวพระ และตัวนาง ปลายนิ้วจะอยู่ระดับไหล่ แต่ตัวพระจะกางแขนออกไปข้าง ๆ
ส่วนตัวนางจะหุบลำแขนค้อมมาข้างหน้า
 - ง. ตัวพระ ปลายนิ้วจะอยู่ระดับเอว ส่วนตัวนาง ปลายนิ้วจะอยู่ระดับหัวเข็มขัด
13. วงบัวบาน มีลักษณะอย่างไร
- ก. มือทั้งสองข้างตั้งวงบน แต่หงายท้องแขน และฝ่ามือขึ้น
 - ข. มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงระดับหน้า อีกมือหนึ่งจับคว่ำอยู่ข้างล่างต่อกับมือที่ตั้งวง
 - ค. นำมือที่ตั้งวงทั้งสองข้างมารวมกันเป็นรูปบัวบาน
 - ง. ปฏิบัติได้ทั้ง ข้อ ก ข และ ค
14. การประเท้าจะใช้ส่วนใดแตะกับพื้นแล้วยกขึ้น
- ก. นิ้วเท้า
 - ข. ส้นเท้า
 - ค. ฝ่าเท้า
 - ง. จมูกเท้า
15. การประเท้าที่ถูกต้องวิธี มีลักษณะอย่างไร
- ก. ยืนตัวตรงขณะประเท้า
 - ข. ย่อตัวลงก่อนประเท้า
 - ค. ย่อเข่าก่อนแตะปลายเท้า
 - ง. ต้องสลับการประเท้าทั้งสองข้าง

16. การกระดกเท้า มักจะเป็นท่าที่สืบเนื่องมาจากท่าอะไร
- ประเท้า
 - กระทุ้งเท้า
 - สะดุดเท้า
 - ถัดเท้า
17. การกระดกเท้า ปลายนิ้วเท้าที่กระดกจะชี้ไปทางด้านใด
- ชี้ขึ้นข้างบน
 - ชี้ลงด้านล่าง
 - ชี้ไปด้านข้าง
 - ชี้ไปด้านหลัง
18. การกระดกเลี้ยว แตกต่างจากการกระดกหลังอย่างไร
- การกระดกเลี้ยวจะต้องหันหน้าขาเข้ามาทางด้านใน ให้ปลายเท้าหันออกไปด้านข้างของลำตัว ส่วนการกระดกหลังจะดันเข้าไปข้างหลัง
 - การกระดกเลี้ยวจะต้องนั่ง ส่วนการกระดกหลังจะต้องยืน
 - การกระดกเลี้ยวจะต้องหักข้อเท้า ส่วนการกระดกหลังไม่ต้องหักข้อเท้า
 - การกระดกเลี้ยว ปลายนิ้วเท้าจะชี้ไปด้านข้าง ส่วนการกระดกหลัง ปลายนิ้วจะชี้ไปด้านหลัง
19. การจรดเท้า จะใช้ส่วนใดแตะกับพื้น
- นิ้วเท้า
 - จมูกเท้า
 - ฝ่าเท้า
 - ใช้ได้ทั้งข้อ ก ข และ ค
20. การใช้จมูกเท้าของเท้าหลังกระแทกลงกับพื้นเบา ๆ เรียกว่า
- ประเท้า
 - จรดเท้า
 - สะดุดเท้า
 - กระทุ้งเท้า

21. การมัดเท้า มีอยู่ 2 ลักษณะคือ
- ก. การมัดเท้าอยู่กับที่ และการมัดเท้าเสมอกัน
 - ข. การมัดเท้าไขว้ และการมัดเท้าเสมอกัน
 - ค. การมัดเท้าเคลื่อนที่ และการมัดเท้าไขว้
 - ง. การมัดเท้าอยู่กับที่ และการมัดเท้าเคลื่อนที่
22. ข้อใดคือจังหวะของการมัดเท้า
- ก. ทิงเน็ด เกิด เทิง
 - ข. ตู๊บ ทิง ทิง
 - ค. จะโจงจะ ทิงโจง ทิง
 - ง. มง แชะ มงแชะ แชะมง ตะลุ่มตุ่มมง
23. นาฏยศัพท์ท่าใดบ้าง ที่ใช้ส่วนของจมูกเท้า
- ก. ประเท้า กระทุ้งเท้า ถัดเท้า
 - ข. สะดุดเท้า ถัดเท้า กระดกเท้า
 - ค. ประเท้า ถัดเท้า กระดกเท้า
 - ง. กระทุ้งเท้า กระดกเท้า ก้าวเท้า
24. ข้อใดเป็นความหมายของภาษาท่าที่ถูกต้อง
- ก. ภาษาท่า เป็นภาษาพูดของตัวพระ และตัวนาง
 - ข. ภาษาท่า เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อท่ารำต่าง ๆ
 - ค. ภาษาท่า เป็นภาษาทางด้านนาฏศิลป์ โดยใช้การแสดงท่าทางแทนคำพูดและอารมณ์ต่าง ๆ
 - ง. ภาษาท่า เป็นภาษาเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ไทย
25. ภาษาท่าแสดงการยิ้ม จะใช้มือใด
- ก. มือขวา
 - ข. มือซ้าย
 - ค. ใช้พร้อมกันทั้งสองมือ
 - ง. มือใดก็ได้

26. การแสดงท่า "ไป" ใช้นาฏยศัพท์ท่าใดบ้าง
- ก. แบริ่ม และตั้งวง
 - ข. ล่อแก้ว และตั้งวง
 - ค. จีบ และล่อแก้ว
 - ง. จีบหงาย และตั้งวง
27. การใช้มือประสานกันระดับหน้าท้อง แสดงภาษาทำอะไร
- ก. รัก
 - ข. ปวดท้อง
 - ค. เป็นทุกข์
 - ง. ปิดบัง ซ่อนเร้น
28. การแสดงท่า "ความรุ่งเรือง" ใช้นาฏยศัพท์ท่าใดบ้าง
- ก. จีบหงาย และตั้งวง
 - ข. จีบคว่ำ และวงบัวบาน
 - ค. จีบปรกข้าง และตั้งวง
 - ง. จีบปรกหน้า และวงบัวบาน
29. การแสดงท่า "รัก" อาจใช้แทนท่าใดได้บ้าง
- ก. อาย เกือบเงิน
 - ข. รำเริง เบิกบาน
 - ค. ฉั่น ตัวเรา
 - ง. ห่มผ้า
30. การโกรธ จะใช้ฝ่ามือถูไปที่ใด
- ก. ออก และใต้ใบหู
 - ข. ออก และหน้าผาก
 - ค. หน้าขา และใบหู
 - ง. หน้าผาก และหน้าขา

31. ท่า "ราเริง เบิกบาน" ขั้นสุดท้ายแขนจะอยู่ลักษณะใด
- ก. แขนเหยียดตึงส่งไปด้านหน้า
 - ข. แขนงอเล็กน้อยอยู่ข้างลำตัว
 - ค. แขนส่งไปด้านหลัง
 - ง. แขนเหยียดตึงระดับไหล่
32. ภาษาท่าใดที่จะต้องใช้การสะอึกตัว
- ก. ท่าโกรธ
 - ข. ท่าราเริง ดีใจ
 - ค. ท่ายิ้ม
 - ง. ท่าเสียใจ ร้องไห้
33. การใช้มือแตะที่ข้างแก้ม ก้มหน้าลงเล็กน้อย แสดงภาษาท่าอะไร
- ก. อาย
 - ข. ปวดฟัน
 - ค. กระซิบ นินทา
 - ง. นอนหลับ
34. การแสดงรำอิษฐานประกอบอยู่ในละครเรื่องอะไร
- ก. เลือดสุพรรณ
 - ข. หัวใจนักรบ
 - ค. อานุภาพแห่งความเสียสละ
 - ง. อานุภาพพ่อขุนรามคำแหง
35. เพลงรำอิษฐานเป็นบทประพันธ์ของใคร
- ก. นายมนตรี ตราโมท
 - ข. พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
 - ค. กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
 - ง. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี

36. รำอริษฐานได้นำออกแสดงให้ประชาชนชมครั้งแรก ณ ที่ใด
- โรงละครแห่งชาติ
 - หอประชุมวัฒนธรรมสนามเสือป่า
 - หอสมุดท้าวสุกรี
 - ศาลาเฉลิมไทย
37. การรำชุดนี้ท่านเจ้าของบทประพันธ์ได้นำสอดแทรกไว้ในฉากใดของเรื่อง
- ฉากแรก ซึ่งรำถวายพระประธานในโบสถ์
 - ฉากที่สอง ซึ่งรำในงานฉลองเมืองหลวง
 - ฉากที่สาม ซึ่งรำถวายพระเจ้าแผ่นดิน
 - ฉากสุดท้ายของละคร
38. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงรำอริษฐานคือ
- ช่อดอกไม้
 - แว่นเทียน
 - พานพุ่มดอกไม้
 - รูปเทียน
39. การแต่งกายประกอบการรำอริษฐานที่นิยมกันโดยทั่วไป มักจะแต่งแบบใด
- ผ้ารัดอก นุ่งโจงกระเบน
 - ใส่เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุงป้าย
 - ใส่เสื้อคอกระเช้า นุ่งโจงกระเบน
 - ห่มสไบเฉียง นุ่งจีบหน้านาง
40. การแต่งกายประกอบการรำอริษฐานสำหรับหญิงสาว (แบบประยุกต์) แต่งแบบใด
- ห่มสไบเฉียง นุ่งโจงกระเบน
 - ใส่เสื้อแขนยาว ห่มสไบ นุ่งผ้าถุง
 - ใส่เสื้อคอกระเช้า นุ่งจีบหน้านาง
 - ห่มสไบเฉียง นุ่งจีบหน้านาง

41. วงดนตรีชนิดใดที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงรำอริษฐาน
- วงปี่พาทย์เครื่องห้า
 - วงมโหรี
 - วงปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์
 - วงเครื่องสาย
42. เครื่องดนตรีในข้อใดที่ใช้บรรเลงประกอบเพลงรำอริษฐาน
- ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซลุ่มเพียงออ ตะโพน และฉิ่ง
 - ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซอด้วง ซออู้ กลอง และฉิ่ง
 - ระนาดเอก ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ตะโพน และฉิ่ง
 - ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ซอสสามสาย และฉิ่ง
43. การรำอริษฐานเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโอกาสใดมากที่สุด
- งานบวช งานโกนจุก
 - งานประจำปีของโรงเรียน และงานรื่นเริงสนุกสนานต่าง ๆ
 - แสดงประกอบละครเรื่อง หัวใจนักรบ
 - ถูกทุกข้อ
44. การรำอริษฐานจะใช้วัยวะส่วนใดเคลื่อนไหวมากที่สุด
- มือ ลำตัว ศีรษะ
 - มือ ศีรษะ เท้า
 - มือ ลำตัว เท้า
 - มือ และเท้า
45. การนั่งในข้อใดที่ใช้ประกอบการรำอริษฐานเป็นส่วนใหญ่
- นั่งพับเพียบ
 - นั่งคุกเข่า
 - นั่งกระดก
 - นั่งตั้งเข่า

46. การรำอริษฐานจะใช้ภาษาท่า "ความรุ่งเรือง" ในบทร้องใด
- มีความสามารถ
 - ประโยชน์ไว้ในชาติ
 - ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง
 - ถูกทุกข้อ
47. บทร้องที่ว่า "ประดับพวงพุทธรชาด" จะใช้นาฏยศัพท์ทำใด
- นั่งกระดก
 - จีบปรกข้าง
 - วงบัวบาน
 - ข้อ ก และ ค รวมกัน
48. การนั่งหน้าขา ยกกันขึ้นเล็กน้อย แล้วกระแทกตัวลง เรียกว่า
- การกระทบ
 - การกระแทก
 - การสะดุ้ง
 - การยืดยุบ
49. การพนมมือในการรำประกอบเพลงอริษฐาน ถ้าจะให้สวยจะต้องปฏิบัติอย่างไร
- พนมมือแบบธรรมดา
 - พนมมือเป็นรูปดอกบัว
 - กรีดนิ้วออกไปคล้ายรูปพัด
 - ดันปลายนิ้วออกจากกัน
50. การตั้งเข่าขวา พร้อมกับยกกันขึ้น มือทั้งสองจีบปรกหน้า แต่จะอยู่ในลักษณะที่ไขว่กัน เป็นท่าที่ตรงกับเนื้อร้องคำว่าอะไร
- มีความสามารถ
 - ขอให้ช่วยกันสมาน
 - ร่วมสามัคคี
 - กลมเกลียว เกี่ยวข้อง

กระดาษคำตอบ

แบบทดสอบภาคความรู้ก่อนเรียน

ชื่อ โรงเรียน

ให้เขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					26				
2					27				
3					28				
4					29				
5					30				
6					31				
7					32				
8					33				
9					34				
10					35				
11					36				
12					37				
13					38				
14					39				
15					40				
16					41				
17					42				
18					43				
19					44				
20					45				
21					46				
22					47				
23					48				
24					49				
25					50				

กระดาษคำตอบ

แบบทดสอบภาคความรู้หลังเรียน

ชื่อ โรงเรียน

ให้เขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องอักษร ก ข ค ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					26				
2					27				
3					28				
4					29				
5					30				
6					31				
7					32				
8					33				
9					34				
10					35				
11					36				
12					37				
13					38				
14					39				
15					40				
16					41				
17					42				
18					43				
19					44				
20					45				
21					46				
22					47				
23					48				
24					49				
25					50				

เฉลย

แบบทดสอบภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน
การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

1. ข	18. ก	35. ข
2. ก	19. ข	36. ข
3. ค	20. ง	37. ก
4. ข	21. ง	38. ค
5. ค	22. ข	39. ค
6. ข	23. ก	40. ก
7. ค	24. ค	41. ก
8. ค	25. ข	42. ก
9. ข	26. ง	43. ข
10. ค	27. ค	44. ก
11. ข	28. ข	45. ข
12. ค	29. ง	46. ค
13. ก	30. ก	47. ก
14. ง	31. ง	48. ก
15. ข	32. ง	49. ง
16. ข	33. ก	50. ข
17. ข	34. ง	

ภาคผนวก จ

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ก่อนเรียนและหลังเรียน

- แบบสังเกตการปฏิบัติลักษณะการรำรำเบื้องต้น
- แบบประเมินพฤติกรรมการสังเกตการปฏิบัติลักษณะการรำรำเบื้องต้น
- แบบสังเกตการร้องเพลงอิษฐาน
- เกณฑ์ในการให้คะแนนการปฏิบัติการร้องเพลงอิษฐาน
- แบบสังเกตการปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน
- เกณฑ์ในการให้คะแนนการปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน
- แบบประเมินพฤติกรรมการสังเกตการปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอิษฐาน

แบบสังเกตการปฏิบัติลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น

ชื่อผู้สังเกต

ชื่อผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนปฏิบัติลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น ครั้งละ 3 คน หันหน้า 3 ทิศ
สังเกตพฤติกรรมตามรายการ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

พฤติกรรมปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
นาฏยศัพท์ 1. จีบหางาย - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
2. จีบคว่ำ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
3. จีบปรกหน้า - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
4. จีบปรกข้าง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
5. จีบส่งหลัง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
6. ตั้งวงบน - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
7. ตั้งวงกลาง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
8. ตั้งวงล่าง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
9. วงบัวบาน - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
10. ประทับ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
11. กระทั่งเท้า - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
12. กระดกหลัง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
13. กระดกเลี้ยว - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
14. นั่งกระดก - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
15. จรดเท้า - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
16. สะดุดเท้า - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
17. ถัดเท้าไขว้ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
18. ถัดเท้าเสมอกัน - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
19. ถัดเท้าเคลื่อนที่ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
ภาษาท่า 1. ยิ้ม - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
2. หอม หรือ ดม - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
3. จัน หรือ ตัวเรา - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
4. เธอ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
5. ฟาน - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
6. ไป - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
7. มา - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
8. การรับ หรือการขอ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
9. การปฏิเสธ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
10. เสียใจ ร้องไห้ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
11. โกรธ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
12. รัก - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
13. อาย - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
14. เป็นทุกข์ - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
15. ร่าเริง เบิกบาน - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
16. ความรู้เรื่อง - ความถูกต้อง - ความสวยงาม - ความคล่องแคล่ว				
รวม				

รวมคะแนน

แบบประเมินพฤติกรรม การสังเกตการปฏิบัติลักษณะการร่ำรำเบื้องต้น

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
<u>นาฏยศัพท์</u> 1. จีบหงาย	- ปลายนิ้วหัวแม่มือ จรดกับข้อสุดท้ายของ นิ้วชี้ - นิ้วที่เหลือทั้งสาม เหยียดตรง แล้วกรีด ออกไปคล้ายพัด - หายท้องแขนหรือ ข้อมือขึ้นข้างบน - หักข้อมือเข้าหาลำ แขน	- นิ้วที่เหลือทั้งสาม เหยียดตรงแล้วกรีดออก ไปให้สวยงามคล้ายพัด - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถทำ ท่าจีบหงาย ได้ทันที
2. จีบคว่ำ	- ปลายนิ้วหัวแม่มือ จรดกับข้อสุดท้ายของ นิ้วชี้ - นิ้วที่เหลือทั้งสาม เหยียดตรง แล้วกรีด ออกไปคล้ายพัด - คว่ำท้องแขน หรือ ข้อมือลง - ปลายนิ้วที่จีบชี้ลง ข้างล่าง - หักข้อมือเข้าหา ลำแขน	- นิ้วที่เหลือทั้งสาม เหยียดตรงแล้วกรีดออก ไปให้สวยงามคล้ายพัด - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถทำ ท่าจีบคว่ำ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
3. จีบปรกหน้า	-ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ -นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงแล้วกรีดออกไปคล้ายพัด -ยกส่วนแขน และมือที่จับสูงระดับหน้าผาก -หันมือที่จับเข้าหาใบหน้า -หักข้อมือเข้าหาลำแขน	-นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง แล้วกรีดออกไปให้สวยงามคล้ายพัด -หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถ ทำท่า จีบปรกหน้า ได้ทันที
4. จีบปรกข้าง	-ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ -นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงแล้วกรีดออกไปคล้ายพัด -ยกส่วนแขน และข้อมือที่จับ สูงระดับแกวศีรษะ -หันมือที่จับเข้าหาศีรษะ -หักข้อมือเข้าหาลำแขน	-นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงแล้วกรีดออกไปให้สวยงามคล้ายพัด -หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถ ทำท่า จีบปรกข้าง ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
5. จีบส่งหลัง	- ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ - นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงแล้วกรีดออกไปคล้ายพัด - ส่งส่วนแขนและมือที่จิบไปข้างหลัง แขนเหยียดตรง - พลิกข้อมือ ให้ปลายนิ้วที่จิบชี้ขึ้นข้างบน - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	- นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงแล้วกรีดออกไปให้สวยงามคล้ายพัด - ส่งมือที่จิบค่อนไปข้างหลังพองาม ไม่ยกใหญ่ - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถ ทำท่า จีบส่งหลัง ได้ทันที
6. ตั้งวงบน	- ยกแขนข้างใดข้างหนึ่งขึ้น ให้ได้ส่วนโค้งสูงระดับหางคิ้ว - นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน - ฝ่ามือออกด้านนอก - นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	- ยกลำแขนให้ได้ส่วนโค้งพองาม ค่อนมาข้างหน้าเล็กน้อย - สูงระดับหางคิ้ว - นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	สามารถ ทำท่า ตั้งวงบน ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
7. ตั้งวงกลาง	-ยกแขน ข้างใดข้างหนึ่งขึ้น ให้ได้ส่วนโค้งระดับไหล่ -นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน -หันฝ่ามือออกด้านนอก -ปลายนิ้วสูงระดับไหล่ -นิ้วหัวแม่มือ หักเข้า -หาฝ่ามือเล็กน้อย -หักข้อมือเข้าหา -ลำแขน	-กางแขนออกไปข้าง ๆ -ลำตัว ค้อมมาข้างหน้าเล็กน้อย -นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน -หักข้อมือเข้าหา -ลำแขน	สามารถ ทำท่า ตั้งวงกลาง ได้ทันที
8. ตั้งวงล่าง	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน -นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหา -ฝ่ามือเล็กน้อย -มือที่ตั้งวง อยู่ระดับ -หัวเข่าชิด -กันส่วนโค้งของวง -ออกจากลำตัว -เล็กน้อย -หักข้อมือเข้าหา -ลำแขน	-กันส่วนโค้งของวง -ออกจากลำตัวเพียงเล็กน้อย -ปลายนิ้วตั้งขึ้น -หักข้อมือเข้าหา -ลำแขน -ไม่ยกไหล่	สามารถ ทำท่า ตั้งวงล่าง ได้ทันที
9. วงบัวบาน	-มือที่ตั้งวง อยู่ระดับ -หางคิ้ว ให้ส่วนแขน -ลาดจากไหล่เล็กน้อย	-ระดับสูงของวง ให้ -ส่วนแขนลาดจากไหล่ -เล็กน้อย	สามารถ ทำท่า วงบัวบาน ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
9. วงบัวบาน (ต่อ)	- หงายท้องแขน และข้อมือขึ้น - นิ้วทั้งสี่เรียงชิด ติดกัน หักนิ้วหัว แม่มือเข้าหาฝ่า มือเล็กน้อย - หักข้อมือเข้าหา ลำแขน	- หันปลายนิ้วทั้งสี่ค้อมมา ข้างหน้าเล็กน้อย - หักข้อมือเข้าหาลำแขน	
10. ประเท้า	- ใช้จมูกเท้าข้างใด ข้างหนึ่งแตะกับ พื้นเบาๆ แล้วยก ขึ้น - น้ำหนักตัวอยู่ที่ เท้าอีกข้างหนึ่ง ซึ่งยืนเต็มเท้า	- เท้าที่ประเหลื่อมมา ข้างหน้าเล็กน้อย - เชิดปลายนิ้วเท้าที่ประ ขึ้นทุกนิ้ว - ก่อนการประเท้า ย่อตัว ลงเล็กน้อย	สามารถทำ ท่าประเท้า ได้ทันที
11. กระทุ้งเท้า	- ก้าวเท้าข้างใด ข้างหนึ่ง มาข้าง หน้า น้ำหนักตัว อยู่ที่เท้าหน้า - ใช้จมูกเท้าหลัง กระทุ้งลงที่พื้น เบา ๆ แล้วยกขึ้น	- เบิดส้นเท้าที่จะกระทุ้ง ขึ้น โดยให้น้ำหนักตัว อยู่ที่เท้าหน้า - จมูกเท้าที่กระทุ้งกับพื้น แล้ว ยกขึ้นพองาม	สามารถ ทำท่า กระทุ้งเท้า ได้ทันที

พฤติกรรมกา รปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
12.กระดกหลัง	-ก้าวเท้าข้างใดข้าง หนึ่งมาข้างหน้า น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้า ที่ก้าวไป -ยกเท้าหลังขึ้นแล้ว หนีบร่อง ดันเท้าไป ข้างหลัง -หักข้อเท้าให้ปลาย นิ้ว ชี้ลงด้านล่าง	-ถีบเข้าไปข้างหลังให้ มาก ๆ -หักข้อเท้าเข้าหา หน้าแข้ง -ย่อเข้าเท้าที่ก้าว เล็กน้อย	สามารถ ทำท่า กระดกหลัง ได้ทันที
13.กระดกเลี้ยว	-กระดกเท้าขึ้น แต่ หันหัวเข้าเข้าด้านใน ให้หน้าแข้ง และ ปลายเท้าหันออกไป ทางด้านข้างของ ลำตัว -เท้าที่ยืนอยู่ ปิด ปลายเท้า และหัว เข่าออกไปทาง ด้านข้างเล็กน้อย	-ถีบเข้าที่กระดกออก ไปด้านข้าง -เอียงศีรษะและลำตัว ไปด้านเท้าที่กระดก เล็กน้อย เพื่อความ สมดุล	สามารถ ทำท่า กระดกเลี้ยว ได้ทันที
14. นั่งกระดก	-นั่งคุกเข่ากับพื้น ให้น้ำหนักตัวอยู่ที่ ส้นเท้า	-หักข้อเท้าที่กระดก เข้าหาหน้าแข้ง ดันปลายนิ้วชี้ลง ด้านล่าง	สามารถ ทำท่า นั่งกระดก ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
14. นั่งกระดก (ต่อ)	- แยกเข่าออกให้มากที่สุด จากนั้นหันหัวเข่าข้างใดข้างหนึ่งเข้าหาตัว โดยหันหน้าข้างและ ปลายเท้าไปด้านข้าง ให้หัวเข่าแตะอยู่กับพื้น	- น้ำหนักตัวอยู่ที่สันเท้าอีกข้างหนึ่ง - เอียงศีรษะและลำตัว ไปทางเท้าที่กระดกเพื่อความสมดุล	
15. จรดเท้า	- ใช้จมูกเท้าข้างใดข้างหนึ่งแตะพื้น ยกสันเท้าขึ้นสูงพอประมาณ - เท้าอีกข้างหนึ่งยืนราบกับพื้น รับน้ำหนักตัวและย่อเข่าทั้งสองลง	- เชิดปลายนิ้วเท้าที่จรดขึ้น - เท้าที่จรดเลื่อนจากเท้าที่ยืนอยู่มาข้างหน้าเล็กน้อย	สามารถ ทำท่าจรดเท้า ได้ทันที
16. สะดุดเท้า	- เท้าข้างหนึ่งยืนเต็มเท้า และย่อเข่าลงเล็กน้อย - ใช้จมูกเท้าอีกข้างหนึ่งแตะพื้น ลักษณะจรดเท้า การสะดุดจะถ่วงน้ำหนักตัวไปรวมที่ปลายเท้าที่จรดอยู่ ไน้มตัวไปข้างหน้า	- ยืนย่อเข่าทั้งสองข้างเล็กน้อย - เมื่อใส่อจมูกเท้าที่จรดไปข้างหน้า ให้ถ่วงน้ำหนักตัวไปด้วย	สามารถ ทำท่า สะดุดเท้า ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
16. สะดุดเท้า (ต่อ)	- โถเท้าที่จรดไปข้างหน้า และวางให้เต็มเท้า เปิดส้นเท้าหลังขึ้น - ยกเท้าหลังเหนือพื้น เล็กน้อย ถอนตัวกลับ ยื่นเต็มเท้า และจรด จมูกเท้าที่สะดุดเหมือน เดิม	- เอียงศีรษะและ ลำตัวตรงกันข้ามกับ เท้าที่สะดุดเพื่อ ความสมดุล	
17. ถัดเท้าไขว้	- วางเท้าไขว้กัน เท้าหน้าวางราบกับพื้น ส่วนเท้าหลังใช้จมูกเท้า แตะไว้กับพื้น เปิดส้น เท้าขึ้น น้ำหนักตัวอยู่ที่ เท้าหน้า - การถัดเท้า ให้วางเท้า หลังลง น้ำหนักตัวอยู่ที่ เท้าหลัง และเปิดส้นเท้า ขึ้น ใช้จมูกเท้าของเท้า หน้าถัดออกไป	- โสจมูกเท้ากับพื้น เบา ๆ - ย่อเข่าลงเล็กน้อย	สามารถ ทำท่า ถัดเท้าไขว้ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
17. ถัดเท้าไขว้ (ต่อ)	-วางเท้าที่ติดราบลงกับ พื้น น้ำหนักตัวกลับมา อยู่ที่เท้าหน้า		
18. ถัดเท้า เสมอกัน	-วางเท้าทั้งสองข้างอยู่ คู่กัน ราบไปกับพื้น -การถัดเท้าจะผลัดกัน วางน้ำหนักตัว โดย เสียดจุมูกเท้าที่ต้องการ จะถัด ออกไปด้านข้าง	-ย่อเข่าลงเล็กน้อย -ลำตัวตรง	สามารถ ทำท่าถัดเท้า เสมอกัน ได้ทันที
19. ถัดเท้า เคลื่อนที่	-การวางน้ำหนักตัว และ การเสียดจุมูกเท้าไปกับ พื้นเหมือนกับการถัดเท้า อยู่กับที่ แต่จะยกเท้า ก้าวไป เพื่อให้ตัวเคลื่อน ที่ หากเคลื่อนที่ไปทาง ขวา ก็ก้าวเท้าขวาถัด เท้าซ้าย ถ้าเคลื่อนที่ไป ทางซ้าย ก็ก้าวเท้าซ้าย ถัดเท้าขวา	-หากถัดเท้าเคลื่อน ที่ไปทางด้านใด ก็ เอียงศีรษะข้าง เดียวกับเท้าที่ถัด เพื่อความสมดุล -ก้าวเท้าเคลื่อนที่ ให้มีระยะห่างกัน พอประมาณ และ สม่ำเสมอ	สามารถ ทำท่าถัดเท้า เคลื่อนที่ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
ภาษาท่า 1. ยืม	-ใช้มือซ้ายจับ ยกมือจับ สูงระดับปาก และหักข้อ มือ เข้าหาใบหน้า -ปลายนิ้วชี้ และนิ้วหัว แม่มืออยู่ระดับปาก	-นิ้วที่เหลือทั้งสาม กรีดออกไปให้สวย งามคล้ายพัด -เอียงศีรษะด้านซ้าย พองาม	สามารถทำ ท่ายืม ได้ทันที
2. หอม หรือ ดม	-ใช้มือซ้ายจับ ยกมือจับ สูงระดับจมูก และหักข้อ มือเข้าหาใบหน้า -ปลายนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ อยู่ตรงกับจมูก	-นิ้วที่เหลือทั้งสาม กรีดออกไปให้สวย งามคล้ายพัด -เอียงศีรษะด้านซ้าย พองาม	สามารถทำ ท่าหอม หรือ ดม ได้ทันที
3. จัน หรือ ตัวเรา	-ใช้มือซ้ายจับหงาย อยู่ระดับอก -หักข้อมือและหันปลาย นิ้วที่จับเข้าหาอก	-นิ้วที่เหลือทั้งสาม กรีดออกไปให้สวย งามคล้ายพัด	สามารถ ทำท่าจัน หรือ ตัวเรา ได้ทันที
4. เหยอ	-ใช้มือข้างใดข้างหนึ่ง ชี้มือ ในลักษณะตะแคง มือ -งอแขนเล็กน้อย	-งอแขนเล็กน้อย ไม่ยกไหล่ -ส่ายตามองตามมือ ที่ชี้นิ้ว	สามารถทำ ท่าเหยอ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
5. ทาน	-ตั้งฝ่ามือในลักษณะ ตะแคงมือ ระดับแ่ง ศีรษะ หรือให้ปลายมือ ไปสู่ผู้ที่กล่าวถึง	-งอแขนเล็กน้อย -นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติด กัน	สามารถ ทำท่า ทาน ได้ทันที
6. ไป	-จีบหงายระดับอก -ม้วนมือที่จีบนั้น ออกเป็นวง ระดับอก	-ค่อย ๆ ม้วนมือที่จีบ ออกเป็นวง นิ้วทั้งสี่ เรียงชิดติดกัน หักข้อ มือเข้าหาลำแขน งอแขนเล็กน้อย -ส่ายตามองมือที่ ม้วนจีบ	สามารถ ทำท่า ไป ได้ทันที
7. มา	-ตั้งวง ประมาณระดับ อก กดปลายมือลงมา เป็นจีบคว่ำ โดยดึงมือ ที่จีบ เข้ามาหาลำตัว	-ค่อย ๆ กดปลายมือ ที่ตั้งวง ลงมาเป็น จีบคว่ำ แล้วดึงมือจีบ เข้ามาหาลำตัว -ส่ายตามองมือที่ ดึงจีบเข้ามา งอแขนเล็กน้อย	สามารถทำ ท่า มา ได้ทันที
8. รับ หรือ ขอ	-ทำรับหรือขอ มือเดียว จะตั้งมือระดับหน้า แล้วพลิกฝ่ามือหงายขึ้น	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหา ฝ่ามือ -ส่ายตามองที่มือ -เอียงศีรษะเล็กน้อย	สามารถ ทำท่า รับหรือ ขอ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
8. รับ หรือ ขอ (ต่อ)	-ทำรับหรือขอสองมือ จะ ตั้งมือทั้งสองให้เหลื่อมกัน แล้วพลิกฝ่ามือหงายขึ้น พร้อมกัน		
9. ปฏิเสธ	-ตั้งข้อมือข้างใดข้างหนึ่ง ขึ้นปลายนิ้วอยู่ระดับอก งอแขนเล็กน้อย สั่นปลายมือเล็กน้อย	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน -หักข้อมือเข้าหาลำแขน -สั่นปลายมือพองาม	สามารถทำท่า ปฏิเสธ ได้ทันที
10. เสียใจ ร้องไห้	-ใช้มือซ้ายแตะหน้าผาก โดยให้นิ้วหัวแม่มือ และ นิ้วชี้แตะ มือขวากุมที่ขายพัก หรือ หน้าท้อง -สะอื้นตัวขึ้นลงเล็กน้อย -ใช้นิ้วชี้ซ้ายปาดเช็ดน้ำตา	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน -ก้มหน้าเล็กน้อย -สะอื้นตัวขึ้นลงพองาม	สามารถทำท่า เสียใจ ร้องไห้ ได้ทันที
11. โกรธ	-ใช้ฝ่ามือขวาถูที่คอใต้ใบหู เอียงศีรษะด้านขวา หรือใช้ฝ่ามือขวา ถูที่อก เอียงศีรษะด้านขวา	-นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน และเหยียดตรง -เอียงศีรษะเล็กน้อย	สามารถทำท่า โกรธ ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
12. รัก	-ใช้มือทั้งสองประสาน กันบนอก -ปลายนิ้วทั้งสองข้าง แตะฐานไหล่	-นิ้วเรียงชิดติดกัน และ เหยียดตรง -ปลายนิ้ว แตะฐาน ไหล่	สามารถทำ ท่ารัก ได้ทันที
13. อาย	-ใช้มือข้างใดก็ได้แตะที่ ข้างแก้ม -เอียงศีรษะด้านเดียวกับ มือที่แตะแก้ม -ก้มหน้าลงเล็กน้อย	-นิ้วเรียงชิดติดกัน และ เหยียดตรง -ค่อย ๆ ก้มหน้าลง หลบสายตาพองาม	สามารถทำ ท่าอาย ได้ทันที
14. เป็นทุกข์	-ใช้มือทั้งสองประสาน กัน ระดับหน้าท้อง -ปลายมือทั้งสองข้าง แตะกระดูกเชิงกราน	-นิ้วเรียงชิดติดกัน และ เหยียดตรง -ก้มหน้าลงเล็กน้อย ไม่ยกไหล่	สามารถทำ ท่าเป็นทุกข์ ได้ทันที
15. รำเรีง เมิกบาน	-จับหางสองมือรวม ที่หน้าอก -ม้วนมือที่จับออกเป็น วงกลาง และกระแทก	-มือที่จับ กรีดนิ้วที่ เหลือทั้งสามออกไป ให้สวยงามคล้ายพัด -ค่อยๆ แยกมือที่จับ	สามารถทำ ท่ารำเรีง เมิกบาน ได้ทันที

พฤติกรรม การปฏิบัติ	ความถูกต้อง	ความสวยงาม	ความ คล่องแคล่ว
15. รำเรียง เบิกบาน (ต่อ)	ท่าองแขนให้เหยียดตึง ระดับไหล่	แล้วม้วนจับออกเป็น ตั้งวงกลาง -กระแทกท่าองแขนพอ งาม	
16. ความ รุ่งเรือง	-จับคว่ำสองมือข้าง ลำตัว งอแขนเล็กน้อย -สอดจับขึ้นเป็น วงบัวบาน	-มือที่จับ กรีดนิ้วที่ เหลือทั้งสามออกไป ให้สวยงามคล้ายพัด -ค่อย ๆ สอดจับขึ้น เป็นวงบัวบานระดับ หางคิ้ว	สามารถทำ ท่าความ รุ่งเรือง ได้ทันที

แบบสังเกตการร้องเพลงอธิษฐาน

ชื่อผู้สังเกต

ชื่อผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนปฏิบัติการร้องเพลงอธิษฐาน ครั้งละ 1 คน สังเกตพฤติกรรมตามรายการ
โดยแบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
1. เนื้อร้อง				
2. จังหวะ				
3. ทำนอง				
4. ความถูกต้อง				
5. ความไพเราะ				
รวม				

รวมคะแนน

เกณฑ์ในการให้คะแนนการปฏิบัติการร้องเพลงอธิษฐาน

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
1. เนื้อร้อง	ออกเสียงเนื้อร้องได้ถูกต้องชัดเจนตั้งแต่ต้นจนจบเพลง	ออกเสียงเนื้อร้องได้ถูกต้องชัดเจนเป็นส่วนใหญ่	ออกเสียงเนื้อร้องได้ถูกต้องเป็นบางครั้ง ชัดเจนเป็นบางครั้ง	ออกเสียงเนื้อร้องไม่ถูกต้องไม่ชัดเจน
2. จังหวะ	ร้องได้ตรงตามจังหวะเพลงทั้งหมด	ร้องได้ตรงตามจังหวะเพลงเป็นส่วนใหญ่	ร้องได้ตรงตามจังหวะเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ	ร้องไม่ตรงจังหวะ
3. ทำนอง	ร้องได้ถูกต้องตามทำนองเพลงตั้งแต่ต้นจนจบ	ร้องได้ถูกต้องตามทำนองเพลงเป็นส่วนใหญ่	ร้องได้ถูกต้องตามทำนองเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ	ร้องไม่ถูกต้องตามทำนองเพลง
4. ความถูกต้อง	แบ่งวรรคตอนได้ถูกต้องตั้งแต่ต้นจนจบเพลง	แบ่งวรรคตอนได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	แบ่งวรรคตอนได้ถูกต้องเป็นบางครั้ง	แบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง
5. ความไพเราะ	น้ำเสียงดีใช้ระดับเสียงได้ถูกต้องตั้งแต่ต้นจนจบ	น้ำเสียงดีใช้ระดับเสียงได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	น้ำเสียงดี ใช้ระดับเสียงได้ถูกต้องเป็นบางครั้ง	ใช้ระดับเสียงไม่ถูกต้อง

แบบสังเกตการปฏิบัติภาษาท่า จำประกอบเพลงอธิษฐาน

ชื่อผู้สังเกต

ชื่อผู้เรียน

คำชี้แจง เปิดเพลงอธิษฐานจากเครื่องบันทึกเสียง ให้ผู้เรียนจำ ครั้งละ 3 คน หน้าหน้า 3 ทิศ
สังเกตพฤติกรรมตามรายการ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

พฤติกรรมปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
เพลงอธิษฐานท่อนที่หนึ่ง 1. ท่าทางถูกต้อง 2. จังหวะถูกต้อง 3. ความสวยงาม 4. ความคล่องแคล่ว				
เพลงอธิษฐานท่อนที่สอง 1. ท่าทางถูกต้อง 2. จังหวะถูกต้อง 3. ความสวยงาม 4. ความคล่องแคล่ว				

รวมคะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอธิษฐาน

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
1. ท่าทางถูกต้อง	ปฏิบัติท่าในแต่ ละท่าได้อย่างถูก ต้อง ตั้งแต่ต้นจน จบในแต่ละท่อน ของเพลง	ปฏิบัติท่าในแต่ ละท่าได้อย่างถูก ต้องเป็นส่วนใหญ่ ในแต่ละท่อนของ เพลง	ปฏิบัติท่าในแต่ ละท่า ได้ถูกต้อง เป็นบางครั้ง ใน แต่ละท่อนของ เพลง	ปฏิบัติท่าใน แต่ละท่าไม่ถูก ต้อง เป็นส่วน ใหญ่ ในแต่ละ ท่อนของเพลง
2. จังหวะถูกต้อง	ปฏิบัติท่าได้ อย่าง มีความสัม พันธ์กับจังหวะ ของเพลง มีความ สม่ำเสมอ ตั้งแต่ ต้นจนจบในแต่ละ ท่อนของเพลง	ปฏิบัติท่าได้ อย่างมี ความ สัมพันธ์กับจังหวะ ของเพลงเป็นส่วน ใหญ่ในแต่ละท่อน ของเพลง	ปฏิบัติท่าได้อย่าง มีความสัมพันธ์กับ จังหวะของเพลง เป็นบางครั้งในแต่ละ ท่อนของเพลง	ปฏิบัติท่า ยังไม่มี ความ สัมพันธ์กับ จังหวะ ในแต่ ละท่อน ของ เพลง
3. ความสวยงาม	ปฏิบัติท่าได้ อย่างอ่อนช้อย สวยงามสม่ำเสมอ ตั้งแต่ต้นจนจบใน แต่ละท่อนของ เพลง	ปฏิบัติท่าใน แต่ละท่า ได้อ่อน ช้อยสวยงามเป็น ส่วนใหญ่ ในแต่ ละท่อนของเพลง	ปฏิบัติท่าได้อ่อน ช้อย มีความสวย งามเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ ในแต่ ละท่อนของเพลง	ปฏิบัติท่ายัง ไม่มีความอ่อน ช้อยสวยงาม ในแต่ละท่อน ของเพลง

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	4	3	2	1
4. ความคล่องแคล่ว	ปฏิบัติทำรำนแต่ ละทำได้ด้วยความ คล่องแคล่วและมี ความสัมพันธ์กัน ตั้งแต่ต้นจนจบใน แต่ละท่อนของ เพลง	ปฏิบัติทำรำนแต่ ละท่ามีความคล่อง แคล่ว และมีความ สัมพันธ์กันเป็นส่วน ใหญ่ ในแต่ละท่อน ของเพลง	ปฏิบัติทำรำนแต่ ละท่า มีความ คล่องแคล่ว และ มีความสัมพันธ์ กันเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ ใน แต่ละท่อนของ เพลง	ปฏิบัติทำรำน ในแต่ละท่า ยังไม่มี ความคล่อง แคล่วและ ไม่ค่อยมี ความ สัม- พันธ์กันเป็น ส่วนใหญ่ใน แต่ละท่อน ของเพลง

แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการสังเกตการปฏิบัติภาษาท่า รำประกอบเพลงอิฐฐาน

พฤติกรรมปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
เพลงอิฐฐาน ท่อนที่หนึ่ง อิฐฐานเอย	-พนมมือระหว่างอก ตกปลายนิ้วลงแล้ว ยกมือขึ้นให้ปลาย นิ้วหัวแม่มือจรด ระหว่างคิ้วพร้อมกับ เงยหน้าขึ้น จากนั้น ลดมือ ลงมาที่อก ตามเดิม กระทบ หนึ่งครั้ง	-กระทบจังหวะ ตรง กับคำว่า "เอย"	-ต้นปลายนิ้วมือที่ พนมมือ -ก้มหน้าลงเมื่อตก ปลายนิ้ว -เงยหน้าขึ้น เมื่อ มือจรดหน้าผาก	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
สองมือจับพาน	จับพานที่วางอยู่ ด้านหน้า แล้วยก พานขึ้นสูงระดับ หน้า	ยกพานขึ้นสูง ระดับหน้า ตรง กับ คำว่า "จับพาน"	-หุบลำแขนเล็ก น้อย -ลำตัวตรง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
ประดับพวงพุทธรักษา	-ชูพานไปทางด้าน ขวา -กระดกเลี้ยว เท้า ซ้าย -เอียงศีรษะด้าน ซ้าย	-ชูพานไปทาง ขวาตรงกับคำ ว่า"ประดับพวง พุทธรักษา" -กระดกเท้าซ้าย ตรงกับคำว่า "พุทธรักษา"	-เอียงศีรษะ พองาม -มืออยู่ระดับ สายตา -การทรงตัว ขณะ ที่กระดกเท้า มี ความสมดุล	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ -กระดกเท้า ได้ทันที

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
อธิษฐานเอย (วรรคซ้ำ)	-ลดพานที่ชูขึ้นลงมา ไว้ระดับอก นิ่งคุก เข่าตามเดิม -กระทบหนึ่งครั้ง	กระทบจังหวะ ตรงกับคำว่า "เอย"	-ก้มหน้าลงขณะ ลดมือที่ถือพาน มาไว้ระดับอก -เงยหน้าขึ้น เมื่อ พานอยู่ระดับอก	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
สองมือจับพาน (วรรคซ้ำ)	ชูพานที่ถืออยู่ สูง ระดับหน้า	ชูพานขึ้นสูง ระดับหน้า ตรง กับคำว่า "จับพาน"	-หุบลำแขนเล็ก น้อย -ลำตัวตรง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
ประดับพวงพุ่มชาติ (วรรคซ้ำ)	-ชูพานไปทางด้าน ขวา -กระดกเลี้ยว เท้า ซ้าย -เอียงศีรษะ ด้าน ซ้าย	-ชูพานไปทาง ด้านขวา ตรงกับ คำว่า "ประดับ พวงพุ่มชาติ" -กระดกเท้าซ้าย ตรงกับคำว่า "พุ่มชาติ"	-เอียงศีรษะพอ งาม -มืออยู่ระดับสาย ตา -การทรงตัวขณะ ที่กระดกเท้า มี สมดุล	-ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ -กระดกเท้าได้ ทันที
ขอกุศลผลบุญ	-ตั้งมือทั้งสอง เหลื่อมกัน มือซ้าย สูงกว่ามือขวา เล็ก น้อย พลิกข้อมือ หงายขึ้นพร้อมกัน -เอียงศีรษะด้านขวา	-ตั้งมือตรงกับคำ "ขอกุศล" -พลิกข้อมือหงาย ขึ้นตรงกับคำว่า "ผลบุญ"	-เอียงศีรษะพอ งาม -กอดไหล่เล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
จงมีแต่ผู้ทำคุณ	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวาชี้กวาดออก ข้างลำตัว -เอียงศีรษะด้านซ้าย	-มือที่ชี้ กวาด ออก ไม่ช้าหรือ เร็วเกินไป ให้ พอดีกับเพลง	-เอียงศีรษะพองาม -กอดไหล่ลงเล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ประโยชน์ไว้ในชาติ	-มือขวาวางหน้าขา -มือซ้ายยกสูงระดับ ศีรษะ จีบเพียงเล็ก น้อยแล้วปล่อย มือจะอยู่ในลักษณะ ตะแคงมือ -เอียงศีรษะด้านขวา	-มือซ้ายจีบเพียง เล็กน้อย แล้ว ปล่อยตรงกับ คำว่า "ชาติ"	-เอียงศีรษะพองาม -กอดไหล่ลงเล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น -สายตามองไปทาง มือสูง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
อย่ามีใครคิดร้าย	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวาดึงข้อมือสูง ระดับอก -สั่นปลายมือ เล็ก น้อย -เอียงศีรษะด้านซ้าย	-มือที่สั่น ปลาย มือไม่ช้าหรือ เร็วเกินไป ให้ พอดีกับเพลง	-เอียงศีรษะพองาม -กอดไหล่ลงเล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น -สั่นปลายมือ พองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
มุงทำลาย	รวมมือทั้งสอง ระดับเอว จับมือ เพียงเล็กน้อย แล้ว แยกออกจากกัน -ไม่เอียงศีรษะ	มือจะแยกออก จากกัน ตรงกับ คำว่า "ทำลาย"	มือที่แยกออกจากกัน จะขนานกับพื้น	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
ชาติไทย	ปฏิบัติเช่นเดียวกับ ท่า "ประโยชน์ไว้ใน ชาติ"	มือซ้ายจับเพียง เล็กน้อย แล้ว ปล่อยตรงกับ คำว่า "ไทย"	ลักษณะเช่นเดียวกัน กับท่า "ประโยชน์ "ไว้ในชาติ"	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ
ขอให้ทุกคน	มือซ้ายวางหน้าขา มือขวา ชี้นิ้วชี้ ลำตัว ตามจังหวะ สองครั้ง -เอียงศีรษะด้านซ้าย	ชี้นิ้ว จังหวะที่ หนึ่ง ตรงกับคำ ว่า "ทุก" จังหวะ ที่สอง ตรงกับ คำว่า "คน"	-เอียงศีรษะพองาม -กดไหล่เล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับจังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
สนใจ	-มือขวาชี้นิ้ว หนึ่ง จังหวะ -เอียงศีรษะด้านขวา	ชี้นิ้วตรงกับ คำว่า "ใจ" พร้อมกับ กระทบ จังหวะ	ลักษณะเช่นเดียว กันกับท่า "ขอให้ ทุกคน"	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ห่วงใยประเทศชาติ	-พนมมือไว้ข้างใบหู ซ้าย -เอียงศีรษะด้านซ้าย	เน้นจังหวะที่ ข้อมือ ตรงกับ คำว่า "ชาติ"	-ด้นปลายนิ้วมือ -เอียงศีรษะพองาม -กดไหล่เล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ให้ไทยเรานี้	-ปฏิบัติเช่นเดียวกัน กับท่า "ประโยชน์ ไว้ในชาติ"	มือซ้าย จีบ เพียงเล็กน้อย แล้วปล่อยตรง กับคำว่า "ไทย"	ลักษณะเช่นเดียว กันกับท่า "ประ- โยชน์ไว้ในชาติ"	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
มีความสามารถ	-แกงมือซ้าย ที่ตั้ง อยู่ ออกเป็นวง -เอียงศีรษะด้านซ้าย	-มือที่แกงออก จะตรงกับ คำ ว่า "มีความ" -มือตั้งวง พร้อมกับกระ- ทบจังหวะ ตรงกับคำว่า "สามารถ"	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติด กันหักข้อมือ เข้า หาลำแขน -เอียงศีรษะ พอ งาม -กดไหล่เล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ด้นปลายนิ้วขึ้น	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
ทำให้ไทย	-มือทั้งสองจับคว่ำ ข้างลำตัว -แยกเข่าซ้ายออก เล็กน้อย -เอียงศีรษะ ด้าน ซ้าย	จับคว่ำ สอง มือ ตรงกับ คำว่า "ไทย"	-นิ้วที่เหลือทั้งสามเหยียดตรง กรีดออกไปคล้ายพัด -หักข้อมือ เข้าหา ลำแขน -งอแขนเล็กน้อย -เอียงศีรษะ พอ งาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เป็นเมืองทอง	-สอดจับคว่ำ ทั้ง สองขึ้น เป็นวง บัวบาน -เอียงศีรษะ ด้าน ขวา -กระดกเลี้ยงขวา	สอดจับขึ้น เป็นวงบัวบาน ตรงกับคำว่า "ทอง"	-นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติด กัน หักข้อมือเข้า ลำแขน -เอียงศีรษะ พอ งาม -การทรงตัว ขณะ ที่กระดกเท้า มี ความสมดุล	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เพลงอธิษฐาน ท่อนที่สอง อธิษฐานเอย	-พนมมือจรดหน้า ผาก ก้มศีรษะ เล็กน้อยแล้วค่อยๆ ลดมือลงมาไว้ที่ ระหว่างอก -กระทบหนึ่งครั้ง	-กระทบจังหวะ ตรงกับคำว่า "เอย"	-ด้นปลายนิ้ว ที่ พนมมือ -การทรงตัวขณะที่ กระดกเท้า มี ความสมดุล	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
สองมือจับพาน	จับพานที่วางอยู่ ด้านหน้า แล้วยก พานขึ้นสูงระดับ หน้า	ยกพานขึ้นสูง ระดับหน้า ตรงกับคำว่า "จับพาน"	-หุบลำแขนเล็ก น้อย -ลำตัวตรง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ประดัดพวง ผกากรอง	-ชูพานไปทางด้าน ซ้าย -กระดกเลี้ยวเท้า ขวา -เอียงศีรษะด้าน ขวา	-ชูพานไปทาง ด้านขวา ตรง กับคำว่า "ประดัดพวง ผกากรอง" -กระดกเท้า ขวาตรงกับ คำว่า "ผกา กรอง"	-เอียงศีรษะ พอ งาม -กดไหล่ลงเล็ก น้อย -มืออยู่ระดับ สายตา	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
อธิษฐานขอ (วรรณซ้ำ)	-ลดพานที่ชูขึ้น ลง มาไว้ระดับอก นิ่ง คุกเข่าตามเดิม -กระทบหนึ่งครั้ง	กระทบจังหวะ ตรงกับคำว่า "เออ"	-ก้มหน้าลง ขณะ ลดมือที่ถือพาน มาไว้ระดับอก -เงยหน้าขึ้น เมื่อ พานอยู่ระดับอก	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
สองมือจับพาน (วรรณซ้ำ)	-ชูพานที่ถืออยู่ สูงระดับหน้า	-ชูพานขึ้นสูง ระดับหน้า ตรงกับคำว่า "จับพาน"	-หุบลำแขน เล็ก น้อย -ลำตัวตรง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
ระดับพวง ผกากรอง (วรรณซ้ำ)	-ชูพานไปทางด้าน ซ้าย -กระดกเลี้ยวเท้า ขวา -เอียงศีรษะด้าน ขวา	-ชูพานไปทาง ด้านซ้ายตรง กับคำว่า "ระดับพวง ผกากรอง" -กระดกเท้า ขวาตรงกับ คำว่า "ผกา กรอง"	-เอียงศีรษะ พองาม -กดไหลลง เล็กน้อย -มืออยู่ระดับ สายตา -การทรงตัวขณะ ที่กระดกเท้า มี ความสมดุล	- ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ - กระดกเท้าได้ ทันที
ขอไทยรักไทย	-มือทั้งสอง ประสานกันที่อก ทำรัก -เอียงศีรษะด้าน ซ้าย	-มือทั้งสอง ประสานกัน ตรงกับคำว่า "รักไทย"	-ปลายนิ้วทั้งสอง มือแตะฐานไหล่ -เอียงศีรษะ พองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ร่วมเป็นมิตรน้ำใจ	-หงายมือทั้งสอง ออกระดับเอว แล้วคว่ำฝ่ามือ ขวามาทับหลัง มือซ้าย -ไม่เอียงศีรษะ	-หงายมือทั้ง สองออก ตรงกับคำว่า "มิตร" คว่ำฝ่ามือขวา ทับหลังมือ ซ้ายตรงกับ คำว่า "ใจ"	-งอแขนเล็กน้อย -ลำตัวตรง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
ถือไทย	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวายกสูงระดับ ศีรษะ จีบเพียง น้อย แล้วปล่อย มือจะอยู่ใน ลักษณะตะแคงมือ -เอียงศีรษะด้าน ซ้าย	-มือขวาจับ เพียงเล็กน้อย แล้วปล่อย ตรงกับคำว่า "ไทย"	-เอียงศีรษะ พองาม -กตโหล่ง เล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น -สายตามองไป ทางมือสูง	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เป็นพี	-มือขวาวางหน้าขา -มือซ้ายจับเข่าออก -เอียงศีรษะด้าน ขวา	-มือซ้ายจับ เข่าออกตรง กับคำว่า"พี"	-มือที่จับอยู่ระดับ อก หักข้อมือเข้า หาลำแขน -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น -เอียงศีรษะ พองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
น้อง	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวาขึ้นข้าง ลำตัว -เอียงศีรษะด้าน ซ้าย	-มือขวาขึ้น ตรงกับคำว่า "น้อง"	-มือที่ขึ้นจอแขน เล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา ดันปลายนิ้วขึ้น -เอียงศีรษะ พองาม -มองไปทางด้านที่ ขึ้น	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
อย่ามีการ	-มือขวาวางหน้าขา -มือซ้ายตั้งมือสูง - ระดับอก แล้วส้น - ปลายมือเล็กน้อย -เอียงศีรษะด้าน - ขวา	-มือที่ส้น - ปลายมือ - ไม่เข้าหรือเร็ว - จนเกินไป - ให้พอดีกับ - เพลง	-ส้นปลายมือ - พองาม -มือที่วางหน้าขา - ดันปลายนิ้วขึ้น -เอียงศีรษะ - พองาม -กดไหล่ลง - เล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ยุแยก	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวาจับ ใน - ลักษณะตะแคง - ข้างลำตัว -ไล่มือที่จับมา - ข้างหน้า -เอียงศีรษะด้าน - ขวาเหมือนเดิม -กระทบหนึ่งครั้ง	-ไล่มือที่จับ - มาด้านหน้า - พร้อมกับ - กระทบตรง - กับคำว่า "แยก"	-มือที่จับ งอแขน - เล็กน้อย -มือที่วางหน้าขา - ดันปลายนิ้วขึ้น -เอียงศีรษะ - พองาม -กดไหล่ลง - เล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
อย่าทำให้แตก	-รวมมือทั้งสอง - ระดับเอว จับ - เพียงเล็กน้อย - แล้วปล่อยแยก - ออกจากกัน -เอียงศีรษะด้าน - ซ้าย	-แยกมือทั้ง - สองออกจาก - กันตรงกับคำ - ว่า "แตก"	-มือที่แยกออก - จากกันขนานกับ - พื้น -เอียงศีรษะ - พองาม -กดไหล่ลง - เล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
ร้าวฉาน	-มือขวาวางหน้าขา -มือซ้ายชี้นิ้ว แล้ว - ตัวขึ้น -เอียงศีรษะด้าน - ขวา	-ตัวดมือที่ชี้ - ขึ้น ตรงกับ - คำว่า"ฉาน"	-มือที่วางหน้าขา - ดันปลายนิ้วขึ้น -หักข้อมือเข้าหา - ลำแขน เมื่อตัว - นิ้วขึ้น -เอียงศีรษะ - พองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
ขอให้ช่วยกันสมาน	-ตั้งเข่าขวา พร้อม - กับยกกันขึ้น -มือทั้งสองจับปรก - หน้าในลักษณะที่ - ไขว้กัน -ไม่เอียงศีรษะ	- ค่อยๆ ยกกัน - ขึ้นตั้งเข่า - พร้อมกับจับ - ปรกหน้า - ลักษณะไขว้ - ตรงกับคำว่า "สมาน"	-ยกกันขึ้น พร้อม - กับยืดลำตัวให้ - ตรง -มือที่จับไขว้กันอยู่ - ระดับหน้า หักข้อ - มือเข้าหาลำแขน	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เพื่อไทยทั้งผอง	-นั่งคุกเข่าตามเดิม -มือขวาวางหน้าขา -มือซ้ายหงายฝ่า - มือ แล้วปาดออก - ไปข้างๆ ลำตัว -เอียงศีรษะด้าน - ขวา	- มือที่ปาด - ออก ไม่ช้า - หรือเร็ว จน - เกินไป ให้ - พอดีกับเพลง	-มือที่วางหน้าขา - ดันปลายนิ้วขึ้น -มองมือที่ปาดออก - ไปทางด้านข้าง -เอียงศีรษะพองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
ร่วมสามัคคี	-มือประสานกันที่ อก เป็นท่ารัก -เอียงศีรษะด้าน ซ้าย	มือประสาน กัน ตรงกับ คำว่า "สามัคคี"	-ปลายนิ้วทั้งสอง ข้างแตะฐานไหล่ -เอียงศีรษะ พองาม	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เหมือนพี่	ปฏิบัติเช่นเดียวกัน กับท่า "เป็นพี่"	เหมือนกับท่า "เป็นพี่"	ลักษณะเช่นเดียว กันกับท่า "เป็นพี่"	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
เหมือนน้อง	ปฏิบัติเช่นเดียวกัน กับท่า "น้อง"	เหมือนกับท่า "น้อง"	ลักษณะเช่นเดียว กันกับท่า "น้อง"	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ
กลมเกลียว	-มือขวาดั้งวางบน -มือซ้ายจับอยู่ใกล้ กับวง -เอียงศีรษะด้าน ขวา	มือซ้ายจับ อยู่ใกล้กับวง ตรงกับคำว่า "กลมเกลียว"	-มือที่ดั่งง นิ้วทั้ง สี่เรียงชิดติดกัน -มือที่จับอยู่ใกล้ กับวง ระดับใบหู หักข้อมือเข้าหา ลำแขน	ปฏิบัติได้อย่าง สัมพันธ์กับ จังหวะ

พฤติกรรมปฏิบัติ	ท่าทางถูกต้อง	จังหวะถูกต้อง	ความสวยงาม	ความคล่องแคล่ว
เกี่ยวข้อ	-มือซ้ายตั้งวงบน -มือขวาจับอยู่ใกล้กับวง -เอียงศีรษะด้านซ้าย	มือขวาจับอยู่ใกล้กับวง ตรงกับคำว่า " ข้อ "	ลักษณะเช่นเดียวกันกับท่า " กลมเกลียว "	ปฏิบัติได้อย่างสัมพันธ์กับจังหวะ
รักกันทั่ว	-มือทั้งสองประสานกันที่อก ท่ารัก -เอียงศีรษะด้านขวา	มือทั้งสองประสานกัน ตรงกับคำว่า " รักกันทั่ว "	-ปลายนิ้วทั้งสองมือแตะฐานไหล่ -เอียงศีรษะพองาม	ปฏิบัติได้อย่างสัมพันธ์กับจังหวะ
ทุกคน	-มือซ้ายวางหน้าขา -มือขวาชี้นิ้วชี้ข้างลำตัว -เอียงศีรษะด้านซ้าย	-ชี้นิ้วจังหวะที่หนึ่งตรงกับคำว่า " ทุก " -ชี้นิ้วจังหวะที่สองตรงกับคำว่า " คน "	-เอียงศีรษะพองาม -กอดไหล่ลงเล็กน้อย	ปฏิบัติได้อย่างสัมพันธ์กับจังหวะ

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีอยู่ 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง
2. ในการตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบตามสภาพความเป็นจริง โดยคำตอบจะไม่ถูกนำไปเปิดเผยเป็นรายบุคคลที่จะมีผลเสียหายต่อตัวท่าน และโรงเรียน แต่จะนำเพียงข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง อันจะเป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนาต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนกรอกข้อความตามความเป็นจริงลงในช่องว่างที่เว้นไว้

1. ชื่อ โรงเรียน
2. เพศ สอนระดับชั้น
3. ปัจจุบันอายุ ปี สถานภาพ
4. ท่านมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ ปี
5. ท่านเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนนาฏศิลป์หรือไม่ อย่างไร
-
-
-

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง
ด้วยตนเอง

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเห็นทางขวามือ เพียงช่องใดช่องหนึ่ง
ของแต่ละข้อ ที่ผู้เรียนเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของผู้เรียน

ข้อ ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถทำ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว					
2.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้เสีย เวลา เนื่องจากมีสื่อหลายชนิด					
3.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ไม่ให้ ประโยชน์ต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน					
4.	การเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วย ความมั่นใจ.....					
5.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้ผู้เรียน เกิดความสับสน เนื่องจากมีสื่อหลากหลาย ชนิด					
6.	คำอธิบายในแต่ละเนื้อหา มีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ					

ข้อ ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
7.	รูปภาพมีความชัดเจนในการสื่อความหมายดี					
8.	ภาพและเสียงประกอบ ในเทปวีดีทัศน์มีความ ชัดเจน สื่อความหมายได้ดี					
9.	การมีเครื่องเพลงจากแถบบันทึกเสียง ทำให้ ผู้เรียนสามารถร้องเพลงได้ ไม่สับสน					
10.	การเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา และฝึกปฏิบัติได้ดีกว่า การเรียนโดยทั่วไป					
11.	เนื้อหาของชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ มีมาก เกินไป					
12.	เวลาที่ใช้ในการเรียนชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ น้อยเกินไป					
13.	ผู้เรียนมีความต้องการที่จะให้มีชุดฝึกกิจกรรม นาฏศิลป์ในเนื้อหาอื่น ๆ อีก					
14.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ควรจะได้มีการ เผยแพร่ไปยังโรงเรียนประถมศึกษา ที่ขาด แคลนครูผู้สอนที่มีวุฒิทางด้านนาฏศิลป์					
15.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถเพิ่มพูน ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ สำหรับผู้ที่ สนใจได้เป็นอย่างดี					

ในชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์นี้สิ่งที่ท่านชอบมากที่สุด คือ.....

.....

.....

.....

ในชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์นี้สิ่งที่ท่านไม่ค่อยชอบ คือ.....

.....

.....

.....

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ช

- แสดงผลจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- แสดงผลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ตาราง 7 แสดงคะแนนจากการทดสอบภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
	(50)	(50)
1	21	43
2	31	43
3	14	36
4	28	41
5	26	45
6	18	41
7	27	47
8	25	32
9	27	40
10	25	46
11	26	39
12	26	40
13	19	41
14	21	37
15	23	31

ตาราง 8 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

คนที่	ก่อนเรียน (50)	หลังเรียน (50)	D	D ²
1	21	43	22	484
2	31	43	12	144
3	14	36	22	484
4	28	41	13	169
5	26	45	19	361
6	18	41	23	529
7	27	47	20	400
8	25	32	7	49
9	27	40	13	169
10	25	46	21	441
11	26	39	13	169
12	26	40	14	196
13	19	41	22	484
14	21	37	16	256
15	23	31	8	64
Σ	357	602	245	4399
$\bar{X}$	23.8	40.13		

ใช้สูตร t-test

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}} \\
 &= \frac{16.33}{\sqrt{\frac{4399 - \frac{(245)^2}{15}}{210}}} \\
 &= \frac{16.33}{\sqrt{\frac{4399 - 4001.66}{210}}} \\
 &= \frac{16.33}{\sqrt{1.89}} \\
 &= \frac{16.33}{1.37} = 11.91
 \end{aligned}$$

ตาราง 9 แสดงคะแนนจากการทดสอบภาคปฏิบัติ เรื่อง ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้น
ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน

คนที่	ก่อนเรียน (420)	หลังเรียน (420)
1	30	263
2	172	411
3	118	378
4	134	383
5	196	390
6	80	304
7	107	310
8	31	260
9	65	228
10	126	390
11	66	220
12	49	327
13	93	363
14	105	315
15	90	284

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนภาคปฏิบัติ เรื่อง ลักษณะการร่ำรำเบื้องต้น

คนที่	ก่อนเรียน (420)	หลังเรียน (420)	D	D ²
1	30	263	233	54289
2	172	411	239	57121
3	118	378	260	67600
4	134	383	249	62001
5	196	390	194	37636
6	80	304	224	50176
7	107	310	203	41209
8	31	260	229	52441
9	65	228	163	26569
10	126	390	264	69696
11	66	220	154	23716
12	49	327	278	77284
13	93	363	270	72900
14	105	315	210	44100
15	90	284	194	37636
Σ	1462	4826	3364	774374
$\bar{X}$	97.46	321.73		

ใช้สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}$$

$$= \frac{224.26}{\sqrt{\frac{774374 - \frac{(3364)^2}{15}}{210}}}$$

$$= \frac{224.26}{\sqrt{\frac{774374 - 754433.06}{210}}}$$

$$= \frac{224.26}{\sqrt{94.96}}$$

$$= \frac{224.26}{9.74} = 23.02$$

ตาราง 11 แสดงคะแนนจากการทดสอบภาคปฏิบัติ การร้องเพลงอธิษฐาน
ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน

คนที่	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)
1	2	20
2	14	20
3	0	18
4	0	15
5	17	20
6	0	13
7	6	17
8	5	14
9	0	12
10	10	20
11	7	17
12	11	20
13	0	20
14	5	14
15	5	14

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนภาคปฏิบัติ การร้องเพลงอธิษฐาน

คนที่	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)	D	D ²
1	2	20	18	324
2	14	20	6	36
3	0	18	18	324
4	0	15	15	225
5	17	20	3	9
6	0	13	13	169
7	6	17	11	121
8	5	14	9	81
9	0	12	12	144
10	10	20	10	100
11	7	17	10	100
12	11	20	9	81
13	0	20	20	400
14	5	14	9	81
15	5	14	9	81
Σ	82	254	172	2256
$\bar{X}$	5.46	16.93		

ใช้สูตร t-test

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{\frac{2256 - \frac{(172)^2}{15}}{210}}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{\frac{2256 - 1972.26}{210}}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{1.35}} \\
 &= \frac{11.46}{1.16} = 9.87
 \end{aligned}$$

ตาราง 13 แสดงคะแนนจากการทดสอบภาคปฏิบัติ เรื่อง ภาษาท่า จำประกอบเพลง
อิริยาบถ ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน

คนที่	ก่อนเรียน (32)	หลังเรียน (32)
1	3	18
2	14	28
3	8	17
4	0	24
5	16	31
6	0	22
7	4	22
8	0	20
9	0	14
10	7	32
11	8	21
12	4	16
13	0	20
14	10	26
15	8	16

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนภาคปฏิบัติ เรื่อง ภาษาท่า รำประกอบ
เพลงอิษฐาน

คนที่	ก่อนเรียน (32)	หลังเรียน (32)	D	D ²
1	3	18	15	225
2	14	28	14	196
3	8	17	9	81
4	0	24	24	576
5	16	31	15	225
6	0	22	22	484
7	4	22	18	324
8	0	20	20	400
9	0	14	14	196
10	7	32	25	625
11	8	21	13	169
12	4	16	12	144
13	0	20	20	400
14	10	26	16	256
15	8	16	8	64
Σ	82	327	245	4365
$\bar{X}$	5.46	21.8		

ใช้สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}$$

$$= \frac{16.33}{\sqrt{\frac{4365 - \frac{(245)^2}{15}}{210}}}$$

$$= \frac{16.33}{\sqrt{\frac{4365 - 4001.66}{210}}}$$

$$= \frac{16.33}{\sqrt{1.73}}$$

$$= \frac{16.33}{1.32} = 12.37$$

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนและจำนวนผู้เรียน
ที่ตอบแบบสอบถาม

ที่	ข้อความ	จำนวนผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถาม					X̄	S.D.	ความหมาย
		คะแนน							
		5	4	3	2	1			
1.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้เร็ว	6	9	-	-	-	4.40	0.50	มาก
2.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้เสียเวลา เนื่องจากมี สื่อหลายชนิด	4	9	2	-	-	4.13	0.64	มาก
3.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ไม่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน	11	4	-	-	-	4.73	0.46	มากที่สุด
4.	การเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรม นาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติตามได้ด้วยความมั่นใจ	5	8	2	-	-	4.20	0.68	มาก
5.	การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน เนื่องจากมีสื่อหลากหลายชนิด	5	9	-	1	-	4.20	0.77	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	จำนวนผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถาม					$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
		คะแนน							
		5	4	3	2	1			
6.	คำอธิบายในแต่ละเนื้อหา มีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ	9	5	1	-	-	4.53	0.64	มากที่สุด
7.	รูปภาพมีความชัดเจนในการสื่อความหมายดี	11	3	1	-	-	4.66	0.62	มากที่สุด
8.	ภาพและเสียงประกอบในเทป วิธีทัศน์มีความชัดเจน สื่อความหมายได้ดี	12	3	-	-	-	4.80	0.41	มากที่สุด
9.	การฝึกร้องเพลงจากแถบบันทึกเสียง ทำให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลงได้ ไม่สับสน	10	4	1	-	-	4.60	0.63	มากที่สุด
10.	การเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา และฝึกปฏิบัติได้ดีกว่าการเรียนโดยทั่วไป	6	5	4	-	-	4.13	0.83	มาก
11.	เนื้อหาของชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ มีมากเกินไป	3	8	4	-	-	3.93	0.70	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	จำนวนผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถาม					$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
		คะแนน							
		5	4	3	2	1			
12.	เวลาที่ใช้ในการเรียนชุดฝึก กิจกรรมนาฏศิลป์น้อยเกินไป	1	4	3	4	3	2.73	1.28	ปานกลาง
13.	ผู้เรียนมีความต้องการที่จะ ให้มีชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ ในเนื้อหาอื่น ๆ อีก	11	4	-	-	-	4.73	0.45	มากที่สุด
14.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ ควรจะได้มีการเผยแพร่ไป ยังโรงเรียนประถมศึกษาที่ ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒิ ทางด้านนาฏศิลป์	14	1	-	-	-	4.93	0.26	มากที่สุด
15.	ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้ สามารถเพิ่มพูนความรู้ และ ทักษะในการปฏิบัติ สำหรับ ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี	13	2	-	-	-	4.86	0.35	มากที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นางสาวจารุณี ลิ้มปนนนท์
 วัน เดือน ปีเกิด 23 พฤษภาคม 2514
 ที่อยู่ปัจจุบัน 61/124 ถนนเวียงพิงค์ ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
 50100 โทร.200709

ประวัติการศึกษา

2534	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ปม.ช.) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
2536	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์ในการทำงาน

2537-ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนศึกษานารีอนุสรณ์ 1 (บ้านแม่เมืองน้อย) ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่
---------------	--